temmuz 2005 sayı 27

2.50 YTL 2.500.000 TL kdv dahil

kaçak yayın

yeryüzüne sürgünlerin dergisi

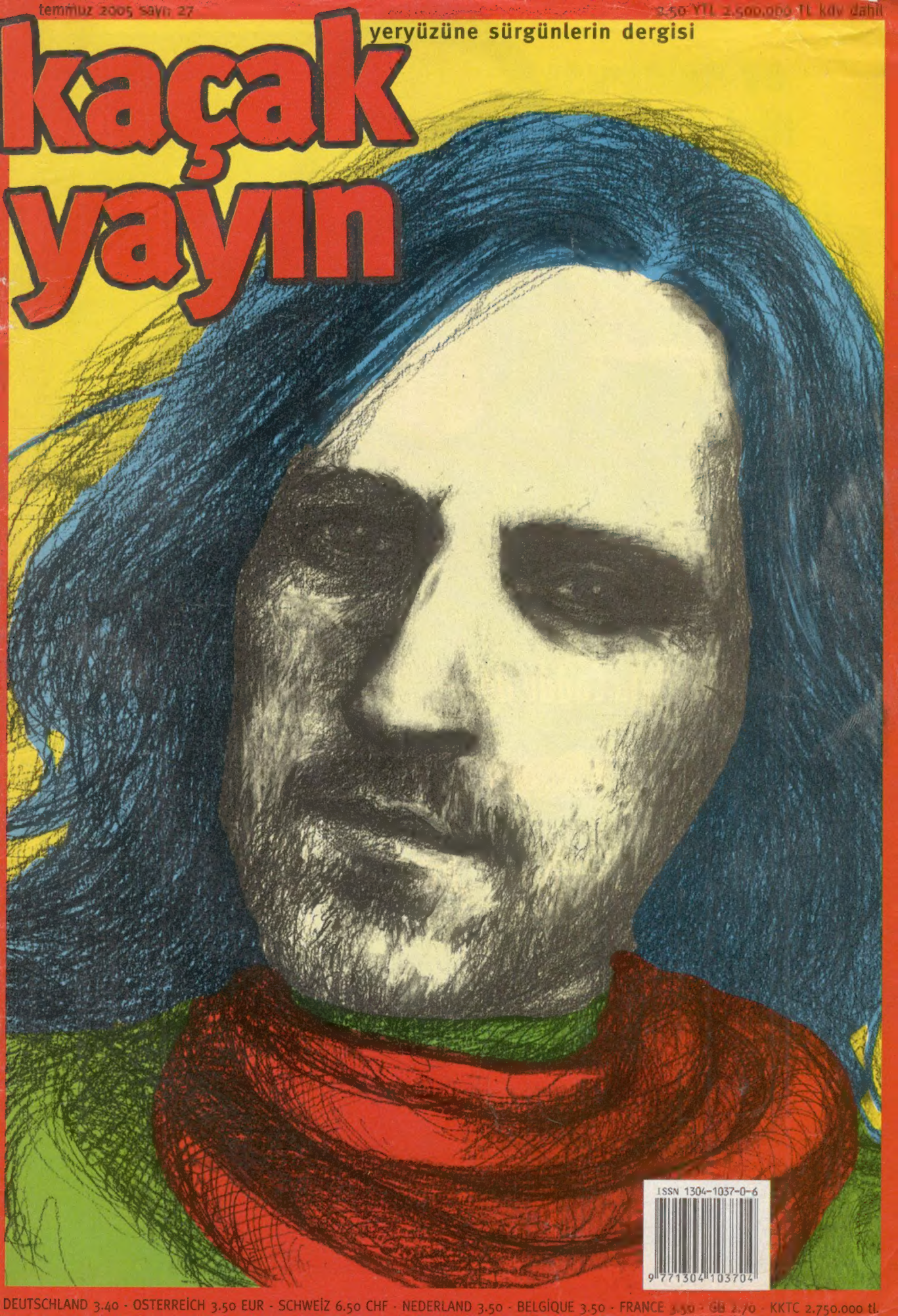

ISSN 1304-1037-0-6

9 771304 103704

DEUTSCHLAND 3.40 - OSTERREICH 3.50 EUR - SCHWEIZ 6.50 CHF - NEDERLAND 3.50 - BELGIQUE 3.50 - FRANCE 3.50 - GB 2.70 - KKTC 2.750.000 tl.

Nihat Genç

Bütün Kitaplarıyla Cadde'de

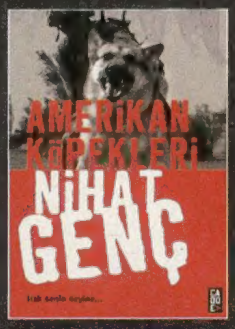

Dün Korkusu

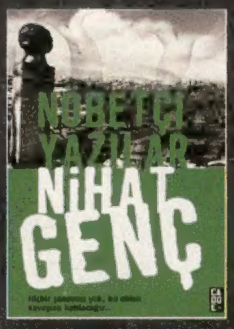

Bu Çağın Soylusu

Ofli Hoca

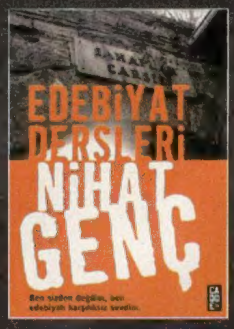

Soğuk Sabun

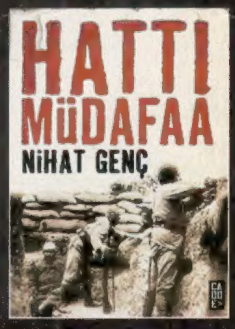

Kompile Hikâyeler

Modern Çağın Canileri

Köpekleşmenin Tarihi

İhtiyar Kemancı

Soğuk Sabun

CADDE

Firuzağa Mah. Defterdar Yokuşu No: 47 Cihangir / İstanbul
Tel: (0212) 292 94 50/51-292 44 89-292 44 92 Faks: (0212) 292 44 91

KAÇAK
Sayı | 27
Temmuz 2005

Aylık yerel süreli yayındır

Sahibi
LM Basın Yayın Ltd. Şti. adına Tuncay Akgün

Yayın Yönetmeni
Tuncay Akgün

Yayın Danışmanı
Adnan Özer

Editör
Aslan Özdemir
aslanozdemir@leman.com.tr

Sorumlu Yazışleri Müdürü
Ayhan Erdoğan

Grafik Tasarım
Tanzer Ercanpolat

Fotoğraflar
Sinan Göksel

Dizgi
Nurgül Sedef Kıran

Düzelti
Hüseyin Kıran

Müessese Müdürü
Ali Yavuz

Satış Müdürü
Cengiz Kocalı

Baskı Sorumlusu
Ali Polat

Abone-Reklam
Sevinç Selvi
0212 - 292 94 50/119

E-Mail
kacak@leman.com.tr

Telefon
0212 - 292 94 50
292 94 51 (4 Hat)

Fax
0212 - 292 44 91

Adres
Firuzağa Mahallesi
Defterdar Yokuşu No: 47
Beyoğlu / İstanbul

Baskı
LeMan Matbaası

Telefon
0212 - 858 00 93 (Pbx)

Dağıtım
BBD Merkez

Görüşmek üzere Ordu, Fatsa, Ünye, görüşmek üzere ey sevgili bünye!

26

Azer Yarar'ı Ziyaret

7

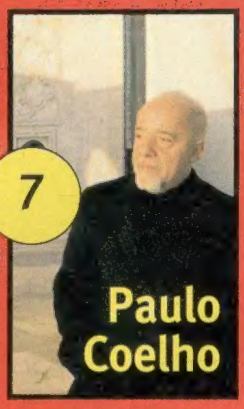

Paulo Coelho

Görünen ve Görünmeyen şeyler üzerine...

Cezmi Ersöz

NEREDEYSE SABAH OLACAK

26

8

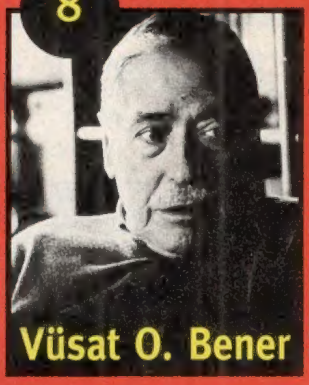

Biricik Cüce: Vüsat O. Bener

Murat Batmankaya

6

Yağız Türklerin Dönüşü

Oktay Taftalı

Kaçak Fantastik

48

KAYBEDENİN KOZASI VE KELEBEĞİN ÖMRÜ ÜZERİNE

Serdar Paktin

Eflatun Nuri

FOTO-ROMAN "Herkes Yalnızdır Beyim"

18

14

Üçüncü Parmak Kapı Nerde?

62

An'lar

Metin Kaçan

Özlem Kumrular

İspanyol Altın Çağ Edebiyatı ve Deniz

44

Elif Türker 28

Yargıların Girdabında Suskun İntiharlar

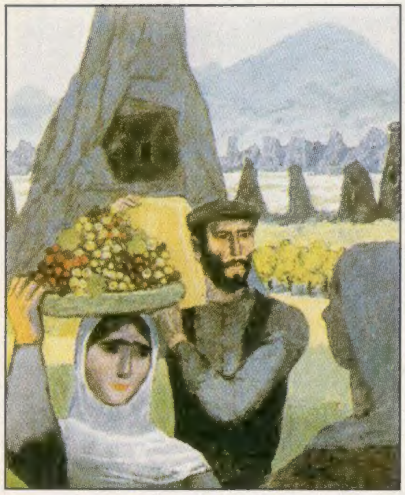

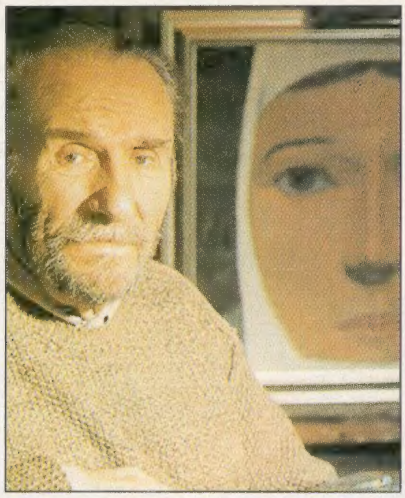

Türk resmi büyük ustasını kaybetti

Türk resminin büyük ustası Nuri İyem, 90 yaşında hayatını kaybetti. İyem, hayattayken resimleri en yüksek fiyatla alıcı bulan Türk ressamlardandı. Özellikle 'Anadolu Kadını'nı anlatan portreleriyle ve toplumsal gerçekçiliği ile tanınan Nuri İyem, 72 yıllık sanat hayatı boyunca 6 bine yakın resme imza attı. İyem, özellikle hüzünlü Anadolulu kadın resimleriyle tanınıyordu.

2 Temmuz'u unutma!

12 yıl önce gericilerin **Sivas**'ta Madımak otelini ateşe vermesi sonucu 37 sanatçımız yanarak can verdi. **2 Temmuz 1993** Ulusal tarihimize kara bir gün olarak geçti. 2 Temmuz'daki katliamı, vahşeti, rezaleti nesilden nesile aktarmalı ve bu utancı unutturmamalı. 2 Temmuz tarihi, bu ülkede insanların düşüncelerinden dolayı yargılanmadığı, ateşlere atılmadığı bir gun olarak belleklerde yer edinmeli. Bu gün **'Düşünce Özgürlüğü Günü'** olarak ilan edilmeli. Hali hâzırda böyle bir gün varsa da 2 Temmuz olarak değiştirilmeli...

Yaşar Kemal ve Aziz Nesin'e yasak

Mudanya'da İlköğretim Okulu öğrencilerinin düzenlediği yıl sonu etkinliklerinde **Yaşar Kemal**'in **"Teneke"** isimli kitabından uyarlanan oyunun metinindeki bazı cümleler "sakıncalı' gerekçesiyle sansürlendi. "Sakıncalı" bulunan cümleler Öğretmenler tarafından kurulan bir komisyonca çıkartıldı.

Öte yandan **Bitlis**'in Güroymak ilçesinde de bir tiyatro topluluğunun sahnelemek istediği yazar **Aziz Nesin**'in ***"Bizim Memlekette Eşek Yok Mu?"*** oyununa izin verilmediği iddia edildi.

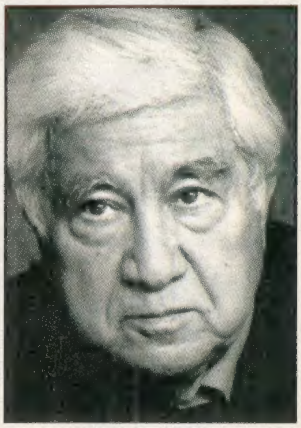

Bush ve Blair İstanbul'da 'yargılandı'.

Irak Dünya Mahkemesi 23-27 Haziran tarihlerinde İstanbul'da yapıldı. Dünya kamuoyunun da yoğun ilgi gösterdiği mahkeme "ABD Başkanı **George W. Bush** ve İngiltere Başbakanı **Tony Blair** olmak üzere sorumlular hakkında kapsamlı soruşturma yapılması gerektiği belirtildi. Jüri ayrıca, Irak Savaşı'nın "dünyanın en haksız, ahlaksız ve korkakça savaşı" olduğuna karar verdi.

SAYIN DERYA SAYIN

derya_sayin@mynet.com

rahatsız ettim galiba?..

Bir gün eve bir telefon geldi bütün hayatım değişti... Sabah 9.00 sularıydı... Telefonun ucundaki ses adının Orhan soyadının da Pamuk olduğunu söylüyordu... Uyku sersemliği bir taraftan, işletilme ihtimali karşısında sesime denge li bir ton verip arayan Orhan Pamuk'sa onu üzmemek, eğer bir arkadaş tarafından işletiliyorsam ona bir koz vermemek çabaları bir taraftan konuşmamız (benim tarafım dan) kem-küm, gag-guk şeklinde sürüyordu... Ama dengeli ve birinin oyununu ortaya çıkarabilme beklentisi havasında... Neredeyse bir ara "NABER LAN KEMAL" diyecektim - ki bizim Kemal Kenan süper, insan sesi taklidi yapar - sustum...

Telefonun ucundaki sesten daha doğrusu sessizlikten bir bombanın fünyesinin çekilmiş olduğunu hissettim... Ve bomba pat ladı: RAHATSIZ ETTİM GALİBA?.. O anda herşeyi bırakıp (işletenlerin oyununu ortaya çıkarma çabalarını) "yo yo yo, hayır hayır hayır diyebildim...

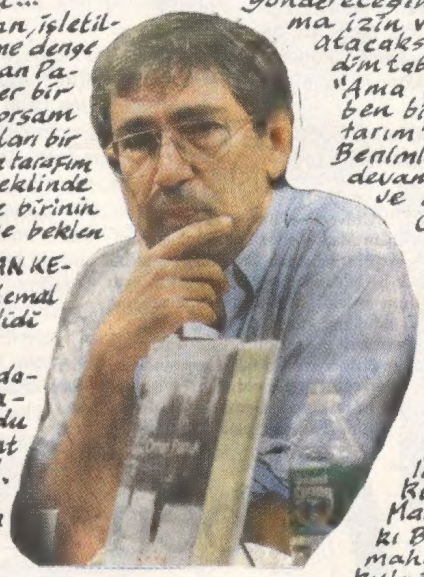

Ve ekledim: "Beni bir on dakika sonra arayabilir misiniz?." Tam on dakika sonra telefon çaldı, telefonu açtığımda telefondaki sesin kuşkusuz ve şüphesiz, tartışmasız ve ön araştırmasız Orhan Pamuk olduğunu anladım... Ve o an derin bir rahatlama hissettim.. Karikatürlerimde defalarca sevgimi - saygımı belirttiğim, kitaplarıyla beni İstanbulun birçok semtlerinde, birçok kötü bekar evlerinde, kuzeye - doğru, güneye doğru, batıya doğuya doğru - ama hep yatarak, eğlendiren, düşündüren, hüzünlendiren tedirgin eden ve büyük bir edebiyat sevgisi aşılayan vörldfeymus yazarımız Orhan Pamuk'tan başkası değildi...

Benden "öteki Renkler Kitabı'nda kullanmak için kendisi ile ilgili çizdiğim bir karikatür için izin istiyordu. "Ne demek abi yaa..." diyemedim tabi... "Tabi tabi" dedim... "O zaman" dedi, "size birini göndereceğim karikatürü kitabımda kullanma izin verdiğinize dair bir belgeye imza atacaksınız..." "Yok abi ne gerek var" demedim tabi... Hoşuma bile gitti. "olur" dedim... "Ama, bana birini göndermenize gerek yok ben birazdan yayınevine gidip imzamı atarım" dedim... öyle de yaptım...

Benimle birgün tanışmayı ve onu sevmeye devam etmemi istediğini gülümseyerek ve dostça söyledi... (ve imzalı kitap geldi:)

Geçtiğimiz günlerde gazeteler Orhan Pamuk'un Alman Kitapçılar Birliğinin Barış Ödülü'nü kazandığın yazıyordu... Biraz ürkek biraz kırıtkan biraz da küsmüş bir şekilde... Sanki "oğlumuz iyi yetenekli, başarılı ama şu pata vatsızlığı — kürt ve ermenilerin katledilmesi meselesi - yapmasaydı keşke" havasındaydılar. Bu geniş ölçekli toplumsal ilişkileri küçük ölçekli bir mahalle ilişkilerine indirgeyebiliriz pekala... Mahallenin ulusa çıçi amcası Hakkı Bey Amca Radikal'deki köşesinde mahallenin yaramaz çocuğu Orhan'ın kulağını büktü bile biraz... Bizi ecnebilere ispiyonlamış, bizim sırlarımızı faş etmiş. Bizim böyle bir sırrımız mı vardı Hakkı Bey?... Ortaokulda, lisede, üniversitede hep başka şeyler anlatıldı bize Hakkı Bey... İnsan bu durumlara şahit olunca, sizin yayınladığınız ansiklopedilerde bu insanlık dramının nasıl geçtiğini (daha doğrusu nasıl geçiştirildiğini) merak etmiyor değil doğrusu Hakkı Bey.

Bitirirken, 2 Temmuz 1993 yılında Sivas'ta Madımak Otelinde katledilen otuz yedi insanımızı ve Aziz Nesin'i anıyor ve Nesin'in ölümü ile ilgili bir yazısı için kalemi O.P'a uzatıyoruz

"Haberi, Aziz Nesin'in öldüğünü bakkalda dalgın dalgın gazeteye bakarken öğrendim... Oysa iki saat önce aynı gazeteyi evde okumuştum, ama haber yoktu. Alışverişimi yaptım elimde plastik torbalar yazıhaneye girdim. Plastik torbaları koltuğa değil mutfağa koymalıydım, ceplerimi boşaltmalı, saatimi çıkarmalıydım, faks makinesine bakacaktım, ama orada kalakalmışım. Ağlamaya başladım....." YAZARIN 'ÖTEKİ RENKLER' KİTABINDAN

otaftali@hotmail.com
Oktay Taftalı

YAĞIZ TÜRKLERİN DÖNÜŞÜ

Siyasi ve ekonomik bunalım dönemleri, her toplumda safların netleşmesi, ak ve kara koyunların seçilebilmesi için bir fırsattır. Dost düşman kara günde belli olur derler. Hayat böyle, biz ne yapalım.

ABD'nin Irak'a saldırmasıyla başlayan süreçte, AB üyeliğinden, özelleştirmeye, Ermeni meselesinden, ılımlı İslam tezgahlarına kadar, bir anda yoğunlaşan konular, ülkemiz açısından, içerde ve dışarda safların daha da netleşmesine vesile oldu. Bu bir yanıyla üzücüdür belki, ama aslında iyidir. Kimin ne kadar haklı olduğunu, haklılıktan kaynaklanan gücün karşı konulamazlığını yaşayıp, görerek idrâk etmek, az bulunur bir fırsat.

Böylesi sıkıntılı bir süreç yaşanmasaydı, biz hâlâ birtakım beyaz Türkler'in, holding yazarlarının, esasen hayatında hiçbir zaman solcu olmamış, bazı eski "solcu" sivil toplum kahramanlarının sandığımızdan daha güçlü oldukları kanısını sürdürüyor olabilirdik.

Durmaksızın statüko yıkan, tabu deviren bu muhterem zevat, anılan süreçte ilk önce savaş çığırtkanlığıyla dikkat çekmişti. "Adam olmak" kimliğini, etnik kimliğe dönüştüren dahiyane fikirler, sivil toplumculuk, sözde liberal ve özgürlükçü söylemler falan derken iş geldi, Ermeni meselesini, Batılıların tezleri doğrultusunda "bilimsel" olarak temellendirmeye dayandı...

Bu seçkin zevatın çoğunluğu, memleketin tanınmış ailelerine mensup, kolejlerde okumuş, hayatta geçim sıkıntısı çekmemiş, bilimi, sanatı, siyaseti, vs. beşikten itibaren sadece kendilerine ait sayan kişilerden oluşuyor. Kendini bilime, sanata, medyaya, hakim saymanın verdiği pervasız güç sayesinde yıllarca, "köpeksiz köyde, değneksiz dolaşmanın" konforu, bir tür körlüğe yol açıyor. Batılılar buna "meslek körlüğü" diyorlar.

İnsanın, kendisine her daim güç vehmetmesi, kendi karşısında serpilen ve giderek güçlenen öteki unsurları algılamasını zorlaştırıyor.

Oysa Türkiye'de 78'lerden, 80'lerden beri, kendimi de içinde saydığım bir kuşak, bambaşka hayat deneyimlerinden, bambaşka öfke ve coşkulardan aldığı cüretle, bu zevatın saltanatını alaşağı edecek bir seviyeye gelmiş bulunuyor.

Her türlü "sükut suikastı"na, her türlü görmezden gelme çabasına rağmen, artık bu kuşağın mevcudiyetini dikkate almaksızın, yurdum fikir hayatına gelişigüzel yön vermek mümkün değil.

Herkesin şunu anlaması gerekiyor: artık Hegel'in deyimiyle zamanın ruhu (Geist der Zeit) değişmiştir. Bundan yirmi beş sene önce, şehrin sokaklarında birer piyon; ilahlara birer kurban olarak dolaşan yağız, kara kuru, el örgüsü atkılı, kırçıl paltolu çocuklar, ellili yaşlara merdiven dayadıkları şu sıralar, yazıp çizdikleriyle memleketin ruhunu belirleme sürecine girmişlerdir.

Peki bu nasıl oluyor? Her fırsatta vurgulamaya çalışıyorum: Bir toplumun ruhunu, o toplumun şöhretleri, medyatik unsurları değil, itibarlı ve nitelikli insanları belirler. Bu insanlar her toplumda, sahnenin hayli gerisinde duran, doğru zamanda, doğru bir fikri siyasi, sanatsal veya edebi biçimlerde, küçük bir taş gibi toplum havuzuna atıp, suda yayılan halkaları vekarla seyreden kişilerdir.

Bu küçük taşlar, küçük dergilerde yazılan yazılardan, demir çarık demir asa Anadolu kitapçılarında yapılan söyleşilere, taşra üniversitelerinin koridorlarına konu olan tartışmalara, internet sitelerine, mezuniyet tezlerinde yapılan atıflara kadar uzanıyor.

Holding medyası çoğunlukla bu kişilere kapalıdır, bilim ve sanat dünyasında sonuna kadar vardırlar, ama ABD hastahanelerinde ameliyet yapmadıkları, New York'da resim sergilemedikleri için isimleri anılmaz. Çoğunluğu orta halli ve yoksul ailelerden gelirler, o nedenle kolej sıralarından itibaren nüfuzlu arkadaşlar edinme alışkanlığına sahip değildirler. Ve en önemlisi: Türkiye'nin karanlık yıllarında çektikleri acılardan, derin bir bilgelik süzmeyi başarmışlardır.

Özetlediğim bu nitelikler onlara, herhangi bir işin kolayına kaçmadan, torpil ve yardım almadan, sabır ve azimle üstesinden gelme yeteneğini kazandırmıştır. Bu süreç onları daha yağız ve daha yavuz kıldı.

Ülke eliti rolü oynamaktan başka hiç bir mesleği olmayan beyaz zevat, uzun yıllardan beri, ithal malı bir bilginin gücüne sahip olduğu sanısıyla, meslek körlüğü geçiriyor. Artık söylem ve içerikte demode olduklarını, insan hakları, vs. yaslandıkları fabrikasyon kavramların deşifre olduğunu, devirlerinin bittiğini algılamıyorlar. Torpille şampiyon olduğu gün sporu bırakmayanların hüznünü izliyoruz.

Diyelim ki, Ermeni konferansına başkaları da karşıydı, ama sadece yağızlardan bir yağız; sadece Nihat Genç çıkıp alayını dut gibi silkeledi işte. Kalabalığa gerek yok, bizden sadece biri olsun yeter.

Anlamıyorsunuz değil mi? Gözlerden ırak olduğumuz için, yıllarımızı avare geçirdik sanıyorsunuz. Sizin okuduğunuz kolejleri tersinden düzünden delip geçtik, farkında değilsiniz. Bildiğiniz yabancı dilleri etimolojisiyle katlayıp, arka cebimize koyduk, haberiniz yok. Bütün kamu üniversitelerinde, kürsülerde biz varız, size Holdinglerin, Soros'un üniversitesi kaldı. Yazmayı kendi kendimize öğrendik, şiir ve edebiyat zaten yıllardır bizden soruluyor. Size "best seller" kaldı, holding edebiyatı kaldı. Fransız sosyolojisini, Alman felsefesini de biliyoruz, İngiliz şiirini de. Sizden farklı olarak, Keçua'yı, Negritute'yi, Arap ve Fars'ı da.

Siyasete girdiğimizde yaşımız, bu günün Manisalı çocuklarına eşti. Siz sinema kulüplerinde entellik yaparken, sokakların acısını biz çektik. Ama Marks'la yetinmedik, liberal ilham kaynaklarınızı da biliyoruz, Popper'leri, Friedmann'ları tokat içinde bıraktık. Siz Avrupa'yı turist olarak gezdiniz, turist ne kadar algılarsa, o kadar algılıyorsunuz. Biz Avrupa'yı mülteci olarak yaşadık. Lağımlarına kadar tanıdık bu medeniyeti.

Turist olarak gezdiğiniz Avrupa'da, kaymağını yediğiniz Türkiye'yi şikayet etmeyi hukukun üstünlüğü bildiniz. Ama biz soğuk mülteci yurtlarında bile, vatan aleyhine tek kelime etmedik, aile sırlarımızı elâleme açmadık. Velhasıl düne kadar biz yoktuk an'da, anlaşılan artık varız. Haberiniz yok sizin.

şimdi sizin için geçti zaman
şimdi size sis, size duman

* "Yağız Türkler" tanımını kadim dost Adnan Özer'in izniyle kullanıyorum.

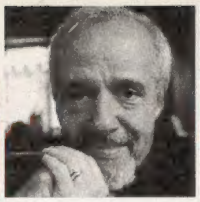

Görünen ve görünmeyen şeyler üzerine

Bir gün heykeltraş Michelangelo'ya bu muhteşem eserleri nasıl yarattığını sordular.

"Çok basit" diye cevap verdi Michelangelo. "Bir mermer kütlesine baktığımda, heykeli onun içinde görüyorum. O zaman tek yapmam gereken heykelin dışındaki fazlalıkları yontmak oluyor."

Aslında hayat, sıradan görüntülerin ötesindekini görebilme sanatıdır. Bir sanat eseri olarak varlığımız da genellikle yıllar içinde korku, suçluluk ve kararsızlıklarla kaplanır. Eğer üzerimizi örten bu fazlalıkları basitçe kaldırabilseydik, yapabileceklerimiz konusunda şüphelerimizi yok edebilseydik, hayatta asıl yapmak istediklerimizi gerçekleştirebilecek kapasiteye sahip olabilirdik.

İşte gerçekte neler olduğunu daha net görebilme sanatı üzerine bir kaç hikâye.

Görmeden inanmak

Bir imparator haham Yeoschoua ben Hanania'ya şöyle dedi:

"Tanrınızı görebilmeyi çok isterdim."

"Bu imkânsız" dedi haham.

"İmkânsız mı? O zaman hayatımı nasıl görmediğim birisinin ellerine teslim edebilirim ki?"

"Bana eşinize olan aşkınızı sakladığınız paketi gösterin, ben de onu tartıp size bu sevginin ne kadar büyük olduğunu söyleyeyim."

"Saçmalamayın, kimse birine olan sevgisini bir pakete koyup yanında taşımaz."

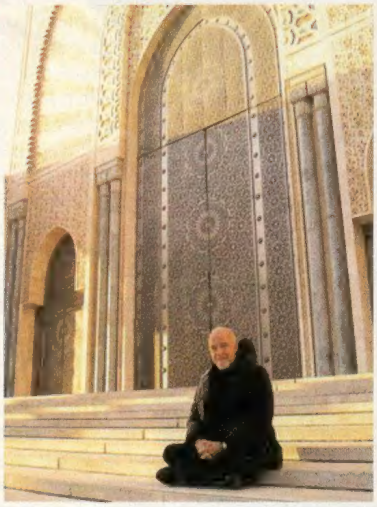

"Güneş, Tanrı'nın evrene yerleştirdiği eserlerinden sadece biridir ve yine de ona doğrudan bakamazsınız.

Sevgiyi de göremezsiniz, ama yine de bir kadına âşık olabileceğinizi, hayatınızı ona teslim edebileceğinizi bilirsiniz. Bu durumda, göremediğimiz halde inanıp güvenebileceğimiz bazı şeylerin var olduğu açık değil mi?"

Saklı yüz

Nasreddin bağış toplamak için zengin bir adamın evine gitti.

Kapıyı bir uşak açtı.

"Molla'ya söyle, Nasreddin geldi ve başkalarına yardım için paraya ihtiyacı olduğunu söylüyor" dedi bilge adam.

Uşak içeri gitti ve bir kaç dakika sonra geri döndü.

"Efendim evde değil."

"O zaman yardıma destek vermediği halde ona bir öğüt vermeme izin ver. Söyle ona, bir dahaki sefere dışarı çıktığında yüzünü pencerede unutmasın, yoksa insanlar bir yalancı olduğunu düşünebilir."

Kendini görmek

"Arkadaşlarınıza baktığınızda kendinizi görmeye çalışın" dedi Japon bilge Okakura Kakuso.

"Ama bu son derece bencil bir davranış değil mi" dedi bir öğrencisi. "Eğer sürekli kendimizi düşünürsek başkalarının bize sunabileceği iyilikleri asla göremeyiz."

"Eğer sadece çevremizdeki iyiliklere bakıyor olsaydık öyle olurdu" diye cevap verdi Kukaso; "Ama gerçek şu ki, başka bir kişiye baktığımızda sadece kusurlarını görmek için bakarız. Kötü yanlarını keşfetmeye çalışırız çünkü ondan daha üstün olmayı isteriz. Bizi kırdığında onu asla affetmeyiz, çünkü kendimizin de aynı durumda asla affedilmeyeceğine inanırız.

Gerçekleri söylediğimizi iddia ederek sert sözlerle onu yaralarız, ama aslında bunu yaparken kendimize dair gerçekleri saklamaya çalışırız. Çok önemli biriymişiz gibi davranırız, böylece kimse ne kadar kırılgan olduğumuzu göremez. İşte bu yüzden ne zaman bir arkadaşınızı eleştirseniz bilmelisiniz ki, hedef koltuğunda oturan asıl sizsiniz."

Tehlikeye bakmak

Öğrenci ustasına şöyle dedi:

"Günümün büyük bir bölümünü görmemem gereken şeyleri görerek, arzulamamam gereken şeyleri arzulayarak, yapmamam gereken planları yaparak geçirdim."

Usta öğrencisini kendisiyle birlikte yürümeye davet etti. Yolda ona bir bitkiyi işaret etti ve öğrencisine bunun ne olduğunu bilip bilmediğini sordu.

"Bu bir güzelavratotu. Yaprakları zehirlidir, yerseniz sizi öldürebilir."

"Ama sadece bakmakla seni öldüremez. Aynı şekilde, negatif arzular da hayata geçirmediğin sürece tamamiyle zararsızdır."

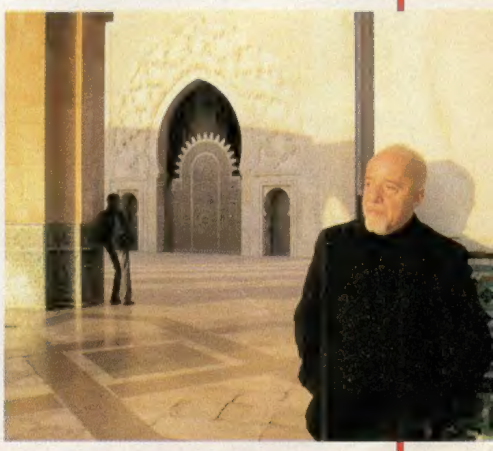

Çeviren | Mine Akverdi

Biricik Cüce: Vüsat O. Bener

Ya da Hakkında Bildiğimi Sandığım Birkaç Şey

a.) Hasan Hüseyin Korkmazgil, meşhur şiiri Haziranda Ölmez Zor'da gürülder: "demek ki göçtü usta / kaldı yürek sızısı / geride kalanlara"... Usta'dan kasıt, Orhan Kemal'dir muhtemelen. Zaten şiir de onun 'güzel anısı'na yazılmıştır.

Vüsat O. Bener'in ölüm haberi gazete sayfalarına sıkışınca aklıma geldi: sahi, yalnız yazıda değil, göçte de usta!

b.) Kavuşmak gibi bir derdi var mıydı? Sanmam... Ölüm yokluk mudur? Bilmem... Ancak, kırmadan kimseleri, kıble etmeden kimseye, çekip gitti, katlanıp gitti; sadece gitti! Artık külünden mi dersiniz, tercih sizin; büyük bir ihtiyat ve sabırla kurduğu, kültür ve tecrübeyle donattığı adayı bırakıp okurun önüne, 'oynamıyorum' dedi. Vaktiyle asılan apoletler şimdi nesnesiz...

c.) Derler ki, ortaçağda özgün eser vermek rağbet edilir bir durum değildir; yaratma cesaretine sahip kişi, kendini bir öncekinin tamamlayıcısı olarak görürmüş çünkü... Belki aynı sakızı çiğnemek taraftarı değillermiş, ne ki sakızı değiştirmeyi de pek düşünmezlermiş. Amaç, tek tek filizlenmeler yerine ortalamayı yükseltmekmiş.

Vüsat O. Bener, bir söz kuyumcusuydu hiç kuşkusuz, kendine özgüydü, özgündü kendi gibi eserleri

de... Peki, bu ortalamayı düşürdüğü anlamına mı gelmeli? I-ıh diyesi geliyor insanın. I-ıh; çünkü o eserler çıtaya dönüşmüştür: Kalitenin çıtasına. I-ıh; çünkü o eserler cömert davranmış, beslemiştir pek çok yazarı.

ç.) Ortaçağ yazarlarının eserlerinde görülen karamsarlığın kömürleşmiş hali midir, yoksa tedirgin karanlıkta soluklanan karakterlerin sureti midir, apansızın çıkıverir yüzeye, okunmaya görsün romanları, tevekkülle... Karaduygululuk mu demeli, melankoli mi? Her ne ise onun elçisi gibi sergilerdi kendini yaratıcı metnin kişileri. Çağın kamburuydular sanki... Muğlak bir yüksekliğin cambazları... Çöküşün, çökkünlüğün ya da... Biri (ya da bir şey: anlatı, öykü, roman, şiir, oyun vs.), dürtmeden bazı şeyleri, bağırmadan feryat figan, söylemez mi çok şey, betimleyemez mi karanlığı, karaduygululuğu? Bu bağlamda iyi bir turnusol kâğıdı Bener...

d.) Kitlelerin yazarı değildi elbette. Her okura da hitap etmiyordu muhakkak. Eleştirmenlere göre seçkin okurun yazarıydı. İyi de, bu seçkin okurun ortalama okurdan farkı neydi? Özellikle de Türkiye'de? Henüz sektörleşmemiş bir çalışma alanında, böylesi kodlama yapmak mümkün mü?

Bener okurunu, seçkin okur, burjuva okur gibi sıfat tamlamalarıyla kalıplara dökmek, yazarı da belli kalıplar içinde algılamak değil midir?

d.) Acaba Yakup Kadri okumuş muydu Bener? Nur Baba'yı mesela... Bektaşi tekkesine ilgi gösterdiği ve kendi tabiriyle 'mistisizm krizi'ne girdiği dönemde Yakup Kadri, İbrahim Baba'yla tanıştığında; onun bir sözünün fazlasıyla tesiri altında kalır: Uzak bilip çağırma / O sendedir bağırma. Bu mudur acaba, seçkin okurdan beklenilen (bunu, manevi içeriğinden soyarak söylediğimi belirtmeme gerek yok sanırım); seçkin okura yüklenen ağırlık...

e.) Bener, Karl Jasper'e nazire edercesine 'bilgece yaşam sürme'nin tüm motiflerini dokumuştur sanki: erekler için yokolma! "Bay Muannit Sahtegi'nin Notları"nın ardından çöken kazanmanın ve yitirmenin, karanlığın ve karmaşanın, mutluluk ve sayrılığın deneyimi, eski ben'e bir veda değil midir? Bir inşa, bir unutma çabası?.. Ya da: Kimi unutma çabası, o şeyi içten benimseme; kimi inşa çabası da, o şeyi yıkma değil midir? Bener, anı ve bağlılık temenni eden bir yaşamda, yarattığı tükenişler içinde bir kendini unutan, unuttuğunu bilahare yazarak anımsayan mıdır yoksa?

f.) 'Anı ve bağlılık temenni eden yaşam' dedim de, geldi aklıma: Anılarla derdi var Bener'in (bkz. "Kara Tren", "Mızıkalı Yürüyüş"). Seviyor, tepiyor, öpüyor, öfkeleniyor; ama o anılar orada hep. Bir tür Platon aşkı... Düzeltmek gerekirse: Platon'un "Menon"da ileri sürdüğü teoriyi temize çekme girişimi. Şöyle diyordu galiba Platon, üç aşağı beş yukarı: Bilgi, tecrübeden önce de vardı, hatta bağımsızdı! Bener, bilgiye nesneler mi arıyordu kurmacada? Ki, onun kuşattığı nesne, kendiliğinden kuşatılmış gibidir de... Sözün mucidi

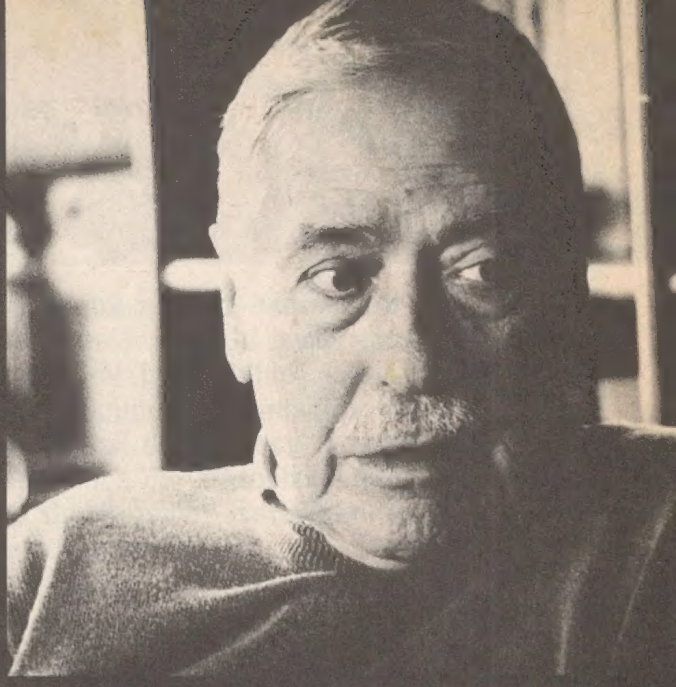

Dante'ye selam durarak, bir tür tanrılaşma, tanrı olma galiba, bu yaratım sürecinde ve belki de hayatın bizzat içinde vuku bulan...

g.) Sırtımı Jasper'e dayıyorum: "Sözcüklerin özgün anlamı, onların yalnız sözcük olmalarında değil; sözcüklerin karşılıklı olarak aydınlandığı, sınırlandığı, belirlendiği tümce eylemlerindedir." Bir ekonomist gibi yazar Bener. Hatta bir muhasebeci... Onun kadar ketum, onun kadar tasarruf ehlidir. Şiire yakın... Ama manzume bile değil. Fazlalıklarından arınmış... Aslında basit imler olarak görülebilecek sözcüklere, özgün bir varlık değeri katar Bener. İster bir sözcüğe indirgensin tümce, ister daha fazlaya; şahane donatılmış anlam alanlarıyla selamlar kendinden öncesi ve sonrasını... Başka bir deyişle, dilin bilgi içeriği, yazar eliyle, yeniden üretilir. Yalının asaleti!..

ğ.) Günümüzde de yüksek sesle söylenir, yazardan okuru eğitme ve ona ahlaki değerler aşılamasını bekleme nakaratı. Oysa yazar, ne pedagog, ne de kâtiptir; ne ki, ürettiği eserin özgül yaratıcısı da değildir. Biraz yumuşatalım: Olması şart değildir! Eser, postyapısalcı içerikte, bağlamlarından doğmaktadır zira. Yani yazar, metni harekete geçiren, onu tetikleyendir. Böylelikle, yazar artık yüce değil -böyle düşünenler bağışlasın- bir cücedir. Ve bu cücelerin içinde de -başımı eğerek söylüyorum- Vüsat O. Bener biriciktir.

Edebiyatçılarımızı gençlerle buluşturan söyleşiler

Kaçak Bir Yolcudur Edebiyat

Semih GÜMÜŞ

Bu sayıdan itibaren Adnan Özer'in yeni projesi sayfalarımızda hayat bulacak. Eleştirmen, yazar, gazeteci, tarihçi, sosyolog, halk bilimci, velhasıl edebiyatı içinden, yanından yöresinden, tanıtılmasına yeri geldiğinde de çözümlemeler yapılmasına katkıda bulunacak kişilerle sohbet edeceğiz. Bu sohbetlerin iyi bir yolculuk olacağına inanıyoruz. Yelkenlerimiz edebiyatla doluyor, Kaçak yolcunun yüreği kıpır kıpır...

Sizi "Yarın" dergisinden bu yana tanıyoruz. Bu dergi nasıl kuruldu, anlatır mısınız?

"Yarın" 1980'den sonra biraz görevci bir anlayışla yayımlanmaya başladı. 1980'den sonra bizim kendi çevremizden, politik çevremizden, yakın çevremizden insanların uzaklaşması, birbirinden kopmasından sonra yepyeni bir durum ortaya çıkmıştır. Bu yepyeni durumda ne yapacağımızı kafa dengi arkadaşlarımızla konuştuğumuzda bunun en iyi yolunun bir kültür sanat edebiyat dergisi olacağına karar verdik. Böylece daha önceki deneyimlerimizden de biliyoruz ki dergi sayesinde dağılmış insanları toplayabiliriz. Başka çok önemli bir işlevi daha olacaktı. 1981 yılında yayımlanmaya başladığında baskıların, hapishanelerin, gözaltılarının çok koyu yaşandığı bir yıl olduğu için, bir moral kaynağıydı. Bir kültür sanat edebiyat dergisi çıkaracaktık; politik olmayı düşünmedik, amacımız politika yüzünden ihmal ettiğimiz şeyleri yapmaktı.

Yarın'ın tirajı ne kadardı?

Yarın o yıllarda 5-6 bin civarı basılıyordu. Yayımlandığı süre boyunca 4-7 bin arası tiraj aldı. Şimdilerde bu tür dergiler böyle tirajlar almıyorlar. 1-2 yıl içinde hapishanelerden 500 tane abonesi vardı. Yurt dışından da vardı.

Eleştirmen yönünüz ne zaman ortaya çıktı?

Eleştiri yazmaya başladığım zaman düşünüyordum ki ben yazacaksam iyi yazılar yazmalıyım. Böyle dergi sayfalarında kaybolacak şeyler yazmamalıyım, bu nedenle biraz daha ara verdim. Çok okumaya başladım. Bu okuma sonucunda birikim yarattım kendime, hazır olduğumda yazmaya karar vermiştim. Bunları hep çok bilinçli kurdum kafamda ve belki de onun bir sonucu olarak, aslında 1985 yılında Yarın'da yayımlanan yazı benim ilk eleştiri yazımdır aslında. Daha sonra yayımlandığım kitaplara bazı yazılarımı hiç almadım. Yeterli bulmadığım için. Kafamdan silmek istediğim için. Yazdığım ilk yazı **Latife Tekin**'in ***Berci Kristin ve Çöp Masalları*** kitabı üzerine olan yazıdır. Benim yazılarım içerisinde en özel yeri olanlardan bir tanesi **Latife Tekin**'in ikinci kitabı olan *Sevgili Arsız Ölüm* oldukça büyük bir etki yaratmış, hemen arkasından ***Berci Kristin Çöp Masalları*** yazmış, o da büyük bir ilgiyle karşılanmış. Daha ilk kitabında şöyle bir saptama yapıyorum, 1985'te benim de yaşım daha 29, yazdığım ilk ciddi eleştiri yazısı, kitabın öneminden güzelliğinden iyiliğinden söz ediyorum ama diyorumki **Latife Tekin** eğer bu dil anlayışıyla devam ederse bundan sonra devam edemez, çünkü bu dil ile bu iki kitabında yazdığı konuları çözebilir fakat daha sonra karşısına çıkacak olan yeni sorunlar ve yeni konular bu dille yazılamaz. Bir yerde tıkanacaktır diyorum. Daha sonra bunun tam olarak doğrulandığını gördüm. Uzun yıllar derin bir suskunluğa girdi **Latife Tekin**. Aslında bunun nedeni benim de tam dediğim şeydi, kendisini diliyle biçimiyle aşması gerekiyordu. O güne kadar yazdığı biçimini ve dil anlayışını mutlaka değiştirmesi lazımdı, çünkü onunla köyden kente göç ve gecekondu, o dünyanın insanları yaşam biçimi fantazileri anlayabilir ama büyük şehir insanının dünyası farklıdır. Çok uzun zamanlar sonra ***Aşk İşaretleri***'ni yayınladığında bunu geçiş romanı olarak değerlendirdim ama bundan sonraki iki kitabı ***Mandalin Yokuşu*** ve ***Unutma Bahçesi*** olağanüstü romanlar, bugün yazılmış en iyi romanlar arasında görüyorum.

Yazma serüveni nasıl başladı?

Çok eskiye dönmek gerekebilir, bizim çocukluk ilk gençlik yıllarımızda etkinlenmelerimiz daha çok aileden değil dışarıdan oluyordu, denir ya çocuk eğitiminde ailenin payı hiç bir şekilde küçümsenemez, daha sonra okul gelir ama onun payı okul gelir üçüncü sırada çevre gelir onun da payı diğerlerinden azdır. Bunun toplumsal bilimi olarak da doğru buluyorum. Bizim çocukluk döneminde ise böyle olmadığını seziyorum. Bizim ailede bunu yönlendirme olmadı daha çok arkadaş çevresi ve iyi okullarda bulunmak şansımı değerlendirdim. Çok küçük yaşlardan beri okuma daha sonra seçici okuma daha sonra edebiyat, daha sonra da dergiler Varlık Dergisi, Türk Dili dergisi, oldukça nitelikli edebiyat dergileri ve kitapları okumak yazmanın başlangıcında duruyor. Sonra da tabii insan kişisel olarak olgunlaşma süreci içinde okuduğu kitapları daha bilinçli okumayı öğrendiğinde, durum değişiyor. Bence yazmanın başlangıcında okumayı öğrenme vardır. Hep düşünerek okuyordum, şiir okurken hep bu sıkıntıyı çekiyordum dergilerde hep bu şiirleri okuyordum, hangisi iyidir hangisi değildir karşılaştırdığım zaman nereye koyacağımı düşünüyordum. Bu okulda öğretilmiyor. Yazmanın başlangıcında okuma vardır dedim. Sezgi önemlidir, iyi ve kötüyü okur olarak ayırt etmenin tek bir yolu var, bu hakikaten de tam böyle oldu sonunda, bir gün yine bir sıçramayla bir şiirin iyi mi kötü mi olduğunu ayırd edebiliyorum. 30 yıl sonra aynı şeyi düşünüyorum. Bu yüzden de her okur eleştirmendir.

Çok öznel geliyor, ancak aradaki o noktayı merak ediyoruz, bir üretici olan ve eleştiren taraf diye ayırsak, doğru olur mu? Üreten tarafın eleştireni kaale alması üreticiyi geliştirir mi? Bazen eleştirenlerin de yönlendirdiğini görüyoruz, bunun ortası ne?

Aslında söylediklerinizi çok önemli. Buna kısa bir yanıt vermek zor. Eleştirinin öznelliği

ile eleştirmenin yalnızlığı ve gezisi

konusunda bizim edebiyatımızda kapıların açılmaya başlandığı dönemler yenidir denilebilir. Sonuçta eleştirmen bir yazardır. Dolayısıyla eleştiri ve eleştirmen kendini yazarların yaşamına adayan unsurlar değildir. Yani eleştiri bir görev değildir. Eleştirmen de görev adamı değildir. Bizim edebiyatımızda bu hâlâ olgunlaşmamış bir kavram. Eleştirmen hep bir onay mercii gibi algılanır. Edebi eserleri eleştirirken, eleştirmen elbette öznel olmak zorunda, ben nesnel bir eleştiri yaptım derse o zaman genel kabul görmesi gereken bir şey olur, ben bilimsel bir eleştiri yaptım derse o zaman kanıtlanmış bir gerçek olur.

Diyelim ki iyi bir eleştirmen ama vasat bir yazar, bu nasıl bir çelişkidir?

Tabii eleştirmen bir yazardır. Burada önemli olan soyutlama yetkinliği: Mesele olarak aldığı yapıtları çok iyi şekilde çözümlemesi lazım, doğru sonuçlara çıkması lazım. Eleştirmenin yazı dili biçimiyle yazınsal bir yazı yazması gerekir, bu da eleştirmenin yaratıcı bir yazar olduğunu gösterir. Bu genelleştirilebilir mi, bilmiyorum. Bizde böyle mi yapılıyor, onu da bilmiyorum. Ama ben böyle olmaya çalıştım. Eleştiri günümüzde eskiden olduğu gibi bir yapıtı didik didik etmek, açığını aramak, doğrularını yanlışlarını saptamak değil. Yazar bir dünya yaratır, eleştirmen bu dünyadan çıkıp bağımsızlaşarak karşısına yeni bir dünya koymalıdır. Eleştiri budur. Okuma kültürümüzün yeterli olduğunu düşünmüyorum.

Bazı eleştirmenler var, podyumu da eleştiriyor, tiyatroyu da, kitabı da, ben bir eleştirmenin belli bir konu üstünde yoğunlaşması gerektiğine inanıyorum.

Bu kişiden kişiye değişir. Ben şimdi en çok romanla ilgileniyorum. Şiire pek cesaret edemiyorum. Yazdığım sadece bir kaç şiir eleştirisi var. Bunu yapabilmek için uzun bir hazırlanma süreci geçirmem gerekiyor.

Medya çağında kültür sanat yazarlığı diye bir şey çıktı. İş bölümü sonucu birtakım işlerin hepsi eleştirmenden bekleniyor.

Batıda da aslında bir konuya yoğunlaşma söz konusudur. Adam yıllarını Shakespeare, Balzac'a verebiliyor. Artık o yazarların uzmanı oluyor.

Evet, Sartre'ın Baudelaire üzerine çalışmasında olduğu gibi... Eleştirmenden görev bekleniyor. Yazardan da bekleniyor ama yazar kaçabiliyor, benim artistik bir yanım var diyebiliyor.

Sonuçta nitelikli eleştiri yapıldıkça bu bir katkı sağlıyor ama nasıl bir katkı, bu yazara ve kitaba doğrudan yapılmış bir katkı değil, o katkı genelde zaman içerisinde ortaya çıkıyor. Bu katkı okuma kültürünün yükselmesine yapılıyor. Adalet Ağaoğlu'nun iki kitabıyla ilgili olarak iki küçük kitabım çıktı. Eleştiri kitabı yazarken, roman kurgusu nasıl yapıldı, diğer romanlardan farkları ne, roman sanatına getirdiği yenilikler neler, gibi bir çok başlık altında derin bir şekilde inceleyince romanın nasıl yazılmış olduğu ortaya çıkıyor. Adalet Ağaoğlu bana demişti ki, siz benim görmediğimiz yanları da görmüş oldunuz, ben de sayenizde gördüm.

Aslında eleştirinin görev, amaç ve yararlılık olduğunu söyleyebiliriz...

Görevler, amaçlar, yararlılıklar yaratıcı eleştirmenin ya da yazarın kendi önüne koymaması gereken şeylerdir, tüm bunlar kendiliğinden oluşuyorsa, işte o zaman kalıcı olur.

Bana kalırsa eleştiriyi şöyle tanımlayabiliriz, eser A'ysa, eleştiri A üssüdür. Ben A'ya bakmak istiyorum. A üssü beni ilgilendirmiyor. Onu kendim koyabilirim.

Bu da oldukça doğru ve farklı bir yaklaşım. Ama başkalarının eleştirilerinden faydalanarak, kendi bakış açını geliştirebilirsin. On yıldır öykü dergiciliği yapıyorum, sayısız öykü okudum. Hevesli genç yazarların dergilerde öykülerini değerlendirmek arzularına şahit oldum, ve onlara kapsamlı değilse bile görüşlerimi söyledim. Ama hep şunu ekledim, benim söylediklerimin önemi yok, çünkü onlar benim düşüncelerim olacak. İç eleştiri olmazsa öykü ya da roman olmaz.

Eleştiride düşülmemesi gereken bir tuzak mıdır popülerlik?

Eserler genelde konularını bugünden alır. Popüler olanın tuzağına düşmek değildir, konuyu öne çıkartmak. Eleştiri konunun peşindedir.

Son kitabında, özeleştiri görüyorum, denemeye ağırlık vermeliydim, geç kaldım diyorsunuz.

Şimdi, deneme tüm türler içinde bana en yakın tür. Deneme yazmaya çok geç başladım. Eleştiri ise tüm türler içinde en pahalısı. Sadece banknot olarak düşünmemek lazım bu pahalılığı, zaman ve emekten bahsediyorum. Eleştiri kitabı ise, mutlaka eleştirdiği kitaba bağlı olmak değildir. Eleştirilen kitap okunmasa bile eleştiri kitabı tek başına okunabilir bir kitap olmalıdır.

Şiir eleştirmiyorum demiştiniz, bunda çekindiğiniz nokta nedir?

Şiirden korkmuyorum. Şairlerden korkuyorum. Şairlerle roman ve öykücülerle kurduğum o ilişkiyi kuramıyorum. Nedense konu edebiyattan çıkıp kişiselleştiriliyor, bu nedenle biraz çekiniyorum.

İyi bir roman nasıl olmalıdır?

Bence iyi bir roman, eleştirmeye olanak tanıyan bir romandır. Bunu yazan da iyi bir yazardır. •

KAÇAK DENEME

hasinesen@superonline.com

Hasine Şen

Zagreb Meydanı'nda kuyruğun altında buluşma

Zagreb, Hırvatistan'ı ziyaret edenlerin ilk tercihi değildir genelde. Adriyatik kıyısındaki şehirleri (Dubrovnik, Split, Zadar) veya sayısız adaları (Brijuni, Krk, Korcula) her açıdan daha çekicidir. Türklere vize uygulamayan ender ülkelerden olduğu için Türk ziyaretçilere rastlansa da, Yugoslavya'nın gözde turistik yerleri sayılan ve 1991'de birliğin dağılmasından sonra Hırvatistan'a kalan bu mekânlar genelde Orta Avrupa ve İtalya'dan gelen turistlerin akınına uğruyor. Gezi rehberim süreye göre olası turlar öneriyor: Hırvatistan'da sadece iki gün kalacaksanız görmeniz gereken tek yer Dubrovnik olmalı; bir hafta ayırabiliyorsanız Hvar veya Korcula adalarından birini, Split ve Dubrovnik şehirlerini görün; iki hafta gibi bir süreniz varsa bunun dışında başkent Zagreb'e; İstria ve güney Dalmaçya bölgesine de gidin.

Sürem sadece bir hafta ama bir günlüğüne de olsa Zagreb'i görmek için rehber kitaba ihanet etmeye karar veriyorum, oraya ulaştığımda ise bir günün sadece genel bir fikir edinmek için yeterli olduğunu anlıyorum. Zagreb adeta müzeler şehri: Tarih Müzesi, Arkeoloji Müzesi, Zagreb Şehir Müzesi, Teknoloji Müzesi, Avcılık Müzesi, Posta ve Telekomünikasyon Müzesi, Hırvatistan Okulları Müzesi, Naif Sanat Müzesi... Bir şehiriçi turu yapmak en mantıklı sanki. Ama Hırvatistan'ın en ünlü heykel ustası İvan Mestroviç'in stüdyosu için mutlaka zaman ayrılmalı. Yoksa Split'te baş parmağına dokunduğum (şans getirdiğine inanılıyor) rahip heykeli ve Zagreb Milli Tiyatro binasının önünde gördüğüm "Yaşam Kuyusu" heykelleriyle yetinmek zorundayım.

Zagreb Meydanı'na geldiğimde kendimi gerçekten Zagreb'de hissetmeye başlıyorum ve kısıtlı zaman içinde daha fazla yerler görme telaşımı unutuyorum. İdari binalar, bankalar ve hotellerle çevreli bu meydan "Ban Josip Jelacic" adını taşıyor. "Ban" bir zamanlar Hırvatistan'da sancak beylerine ve küçük prenslere verilen ünvanmış. Josip Jelacic ise Hırvatistan'ın milli kahramanı. Adı feodal sistemin yıkılması, Hırvatistan'ın Macaristan egemenliğinden kurtarılması, ülkede resmi dil olarak Almanca'nın kabul edilmesine karşı verdiği savaşla anılır. Meydanın bir köşesinde de at üstünde bir heykeli var. Geleneksel ana meydan anlayışına birebir uyan bir durum söz konusu ama bana atlı heykelle süslü bu meydanda heyecan veren, bu meydana, makalesini okuduğum bir Hırvat araştırmacının gözüyle bakmaya çalışmam oldu.

Bu araştırmacı, tarih, siyaset ve ideoloji arasındaki ilişkinin Hırvatistanlıların günlük hayatında nasıl belirdiğini incelemek için Zagreb'in Ban Josip Jelacic meydanını seçiyor. Bu makale sayesinde gezdiğim şehirleri daha dikkatli izlemeye başladım. Bir şehir içindeki gezinti tarih içinde de bir yolculuktur aynı anda, çünkü sokaklara, metro istasyonlarına, stadyumlara, havaalanlarına ve şehir içindeki önemli mekânlara verilen adlar, bu adlarda yapılan değişiklikler, alanları süsleyen heykeller ve buna benzer ayrıntılarla tarih günlük hayata girmiş oluyor. Tarihi bir figürü temsil eden bir heykelin şehir meydanında sergilenmesi de tarihi günlük hayata katıyor. Zamanla bu heykel tarihin şahidi oluyor ve kendisi de, siyasal bir sembol olarak, yeniden yazılan tarihin bir parçası oluyor. Sürekli değişen rejimlerle ona verilen değer ve temsil ettiği kişiye yüklenen anlam da değişiyor. Zagreb meydanındaki Ban Jelacic heykeli de hem şehrin hem ülkenin tarihi geçmişi hakkında farklı anlamlarla yüklü güçlü bir göstergedir.

Meydanın temelleri 1841'de kurulmuş. O yıllarda burada Macarlara verilen harmincz vergisi toplandığı için meydana "Harmica" deniliyormuş. Ban Jelacic'in bir Viyana'lı mimar tarafından yapılan atlı heykeli

1866'da buraya dikilmiş ve o tarihten sonra Zagreblilerin hayatında yerini almış. Günlük hayatlarındaki önemi dillerine de yansımış: "Po gırdom, po lepom, rendes pod repom," yani " Hava nasıl olursa olsun: güneş, yağmur veya sel, sen kuyruğun altına gel" der sıkça Zagrebliler. Burada kastedilen kuyruk, at heykelinin kuyruğudur şüphesiz. Önemli siyasal olayların, gösterilerin ve kutlamaların mekânı da olsa, bu deyimdeki samimiyet Ban Jelacic meydanının özünde bir pazar yeri olduğunu hatırlatıyor. Avusturya'da doğan ama Yugoslavya'ya göç etmek zorunda kalan yazar Wolfgang Georg Fischer meydanın 1940'lı yıllardaki halini anlatırken bronz heykelin etrafında kurulan pazardan duyduğu şaşkınlığı ifade ediyor: *"Bir ağacın yaşını bildiren çemberler gibi pazarcıların tezgahları bronz Ban'ın etrafında dizilir. Slovenya'dan gelen iri sarı elmalar, Hırvatistan'nın kocaman mor lahana başları top gülleleri gibi heykelin etrafında yuvarlanır... Sestine'den gelen yalın ayaklı köylüler, boyunlarının etrafında bir, iki veya üç soğan çelengiyle, heykelin ve tezgahların arasında dolaşır, sunacakları tek malları bu, yine de kırmızı ve mavi işlemeli elbiseleri ile etnografya müzelerindeki etkileyici mankenlere benziyorlar."*[1]

Meydanın günümüzdeki görünümü çok farklı. Şehir pazarı meydanın dışına taşınmış. Burada meyve, sebze dışında akla gelebilecek her şey satılıyor. Avusturya'lı yazarın sözünü ettiği etnografya müzesi görüntülerine de rastlanıyor meydanla pazarın kurulduğu alanı birleştiren ara sokaklarda. Yüzlerinden emekli olduğunu tahmin ettiğim kadınlar burada dantellerle ve oyalarla süslenmiş yöresel el işi ürünleri satıyor. Heykelin etrafında ise iri lahana başları değil, minik minik toplar dizilmiş, topların arasında da birkaç genç bisikletleri ile gösteri yapıyor.

Meydanın başka bir köşesinden gelen keman sesi uzun yıllar Viyana etkisi altında kalmış bir ülkede olduğumu hatırlatıyor.

1941 yılında atının üstünde oturan Ban Jelacic, Alman askerlerini selamlamış, dört yıl sonra da Tito'nun partizan birliklerinin coşkulu sevincine şahit olmuş. Kısa bir süre sonra yeni rejimin taraftarları heykeli yerinden alıp götürmüş, (Hırvatistan'ın bağımsızlığı için savaşmış olsa da, Ban Jelacic bir Avusturya generalidir sonuçta) meydana da yeni isim verilmiş: Cumhuriyet Meydanı. Zagrebliler sosyalizm döneminde de meydanın eski ismini kullanmaya devam etmiş, en yaşlı jenerasyon Avusturya-Macaristan usulü "Jelacicplatz" ismini bile kullanmış. Meydanda artık ne at, ne Ban kalmıştır ama "Hava nasıl olursa olsun: güneş, yağmur veya sel, sen kuyruğun altına gel" deyimi yok olmaz. Zagrebliler artık kuyruğun altında değil, Repik'te buluşurlar. Repik kelimesi "republik" (cumhuriyet) ve Hırvatçada kuyruk anlamına gelen "rep" kelimesinin birleşiminden oluşur. Böylece, Zagrebliler, dil düzeyinde de olsa, şehrin sembolünün yerinden alınmasına tepki verirler ve onu 1989 yılına kadar yaşatmaya devam ederler.

Sosyalist rejimin son günlerinde muhalif bir grup heykelin durduğu yere çocuk oyuncağını anımsatan bir ahşap at koyar. Böylece yüksek kültürün ürünü olan sanat eserinin yerine sembolik olarak halk sanatı getirilmiş olur. Heykelin 1990 yılında eski yerine dikilmesi ise ülkede demokrasinin zaferi olarak yorumlanıyor Zagrebliler tarafından.

Yanımdaki kız, bir taraftan bisikletçilerin akrobatik hareketlerini seyrederken, bir taraftan da cep telefonunda mesaj yazmaya çalışıyor. Belki de "Hava nasıl olursa olsun: güneş, yağmur veya sel, sen kuyruğun altına gel" diye yazmıştır.

1. Dunya Rihtman Augustin, "The Monument in the Main City Square: Constructing and Erasing Memory in Contemporary Croatia." Balkan Identities. Ed. Maria Todorva, Londra: Hurst & Company, 1988, s.185

Fotoğraflar: Cengiz KARADENİZ

Üçüncü Parmak Kapı Nerde

Yıl 1954. **Refik Erduran, Ertem Eğilmez, *"Çağlayan Yayınevi"***ni kurmuşlardı. Ankara Caddesi 48, bu yer şairlerin, yazarların, çizerlerin hep beraber olmak için uğradıkları, Vilayet'in solundan yukarıya doğru çıkan Ankara Caddesi yokuşunu gören geniş pencereli, ikinci katta bir salöndu. Birkaç deri koltuk, sandalyeler, birkaç masa, büyük saksı içinde tavana uzanmış kauçuk ve odayı sarmış sarmaşık dallarından başka bir şey yoktu. Daha ne olsun yani! Tahmin ettiğiniz önemli kişileri saymazsak tabii!

Bu güzel ortama, bütün bir gün damlayan musluktan damlayan su gibi tıp! tıp! damlardık, ama, bir saatten sonra aynen bir çağlayan gibi "vakti kerahat"

zamanı geldiğinde Beyoğlu'na dört koldan akar, sonra bir çukurda toplanırdık. Bazen Balık Pazarı'ndan "Lefter"in laternasını, bazen "Efendi"de George'un gitarına eşlik eden Rudi'nin büyüleyici, duygulu sesiyle Fransızca şarkılar eşliğinde şarabımızı, votkamızı veya rakımızı yudumlardık. Bu arada tünele giderken "Hristaki"nin meyhanesini de sollamazdık. "Efendi" o günlerde yeni açıldığı için bir bardak votkayı 440 kuruşa veriyorlardı.

Orhan Kemal, Naci Sadullah, Aloş, Metin Eloğlu, Celal Sılay, Kuzgun Acar, daha kimler kimler. Tabii... bizim takım da geldiğinde kadro bir yere kadar tamamlanırdı. Ayrıca **Sait Faik, Özdemir Asaf, Münir Özkul, Sadri Alışık, Çetin Altan, Eflatun Nuri** (ben), **Ferruh Doğan, Ali Ulvi ve Altan** İstiklâl Caddesi'nde "Haldun Dormen Tiyatrosu"nun girişindeki "Kulis"e,Corç'un yerine daha sık düşerdik. Bir gece sağa sola takılarak bir taraftan kadroyu büyültürken, bir taraftan da fire vere vere İkinci Parmakkapı'ya saptık. İkinci Parmakkapı'da **Ali Ulvi** ile **Bedri**'nin müşterek tuttuğu küçük bir giriş katı vardı. O katın üstünde de **Nahit Ataman**'ın (Arzu Filmin sahiplerinden **Ertem Eğilmez**'in ortağı) büyükçe bir katı vardı. O gece bize yetmemişti. Nahit'in salonunun ortasında kocaman bir yer sofrası kuruldu. Gazete sayfalarının üzerinde peynir, zeytin, turşu, çiroz, domates, doğranmış sucuk, salam, pastırma, kavun, falan filan ve de bol miktarda şarap, rakı, votka. Hatırladığım kadarıyla sofrada **Sait Faik, Vâ-Nû, Özdemir Asaf, Ertem Eğilmez, Ferruh Doğan, Çetin Altan, Ali Ulvi, Altan, Mıstık, Bedri, Münir Özkul**, ben, bir de tabii ev sahibi **Nahit**. Altımızda küçük yastıklar. Muhabbet iyice koyulaştı; hikâyeden romana, romandan şiire, şiirden resime

derken söz karikatüre geldi dayandı.

Ertem Eğilmez bir mizah dergisi çıkartmak için, "Yağımız, unumuz, şekerimiz var, neden oturup helva yapmıyoruz?" demez mi?

(Bu konuşmadan tam altı ay sonra 7 Ağustos 1954 yılında "TEF" mizah dergisi çıktı.)

Ertem Eğilmez'in bu helva tarifi daha pişmeden ağzımızı tatlandırmıştı doğrusu. Biz bu tatlı düş içinde içkimizi yudumlarken **Ertem Eğilmez**, *"Sait Abi... Bir imza at bir yere de bu akşamın anısına kalsın,"* dedi.

Sait Faik:

"Nereye atayım çocuklar?"

Altan:

"Sait Abi... Kapının üzerine at!"

"Olur mu yahu!?"

Nahit Ataman, *"Neden olmasın?"*

Cebine elini soktu bir kalem çıkardı. **Altan:**

"O olmaz Nahit, Bu "B" kalem'i vereyim, hem yağlı, hem de çok koyu." Nahit kalemi **Sait Faik**'e uzattı. **Sait Faik**, salonun kapısına yarım metreye yakın, kocaman bir imza attı. Bu sırada **Özdemir Asaf** ayağa kalktı, yüksek sesle:

- Kim o, deme boşuna.
Benim ben.
Öyle bir ben ki gelen kapına;
Baştan başa sen.

Altan:

"Bu imza benim!"

Nahit:

"Nasıl senin?"

"Sait Abi'ye kapıya imzasını atmasını ben istedim."

"İstedinse n'olmuş yani, kapıyı mı söküp götüreceksin?"

"Evet söküp götürücem, Ne olacak, alt tarafı bir kapı!"

"Yok ya, sen benim evin kapısını söküp götürüceksin de benim bunu elim kolum bağlı seyredeceğimi mi zannediyorsun?"

"Benim elim kolum da armut toplamıyor, herhalde."

Altan yer sofrasındakilerin şaşkın bakışları arasında, kalktı kapıya doğru yü-

rüdü, kapıyı yukarı kaldırdı, kapı yuvalarından çıktı. Altan kapıyı kaldırdı holün duvarına dayadı. Herkes donup kalmıştı.

"Şuraya koyayım da giderken unutmadan götüreyim," dedi.

Nahit birdenbire yerinden fırladı, önündeki rakısı devrildi, **Altan**'a bağırdı:

"Tak ulan kapıyı yerine!"

"Takmıyorum ulan kapıyı yerine!"

Özdemir Asaf (r)leri söyleyemezdi.

"Çocuklav... Kendinize gelin, hiç yakışmıyov sizleve!"

Ben kalktım, yanlarına gittim. Bu ara **Nahit**, **Altan**'ın yakasına yapıştı, **Altan** birdenbire "küüüt" diye Nahit'e kafa attı! **Altan**'ın boyu kısa olduğu için, attığı kafa, **Nahit**'in göbeğine geldi!

Nahit elini beline attı:

"Eflatun sen bu işe sakın karışma!

"Yahu Nahit ayıp oluyor, yani," dememe kalmadı; **Nahit** belinden kocaman bir tabanca çıkardı işte kapı, işte sapı! dedi ve **Altan**'a doğrulttu, üç el ateş etti, **Altan**:

- *"Yandım anam!..."* diye bağırdı. İki büklüm elleri göğsünde sendeledi, iki üç adım attı, olduğu yerde döndü, sofraya yüzü koyun yıkıldı, göğsünü bastırdığı ellerinin, parmaklarının arasından sızan kan sofradaki beyaz peynire kadar yayıldı. Peynirin yarısına kadar kan yayılmıştı. Beyaz gömleği kırmızıya boyanmıştı.

"Ahhh!. Ahhh!." diye inliyordu. Hepimiz adeta şok'a girmiştik. Mıstık pencereye koştu *"Polis, polis"* diye bağırmaya başladı. **Nahit:**

"Otur ulan yerine," dedi.

Nahit hiçbir şey olmamış gibi, bir kovboy tavrıyla tabancanın burnundan tüten dumanları üfledi, tabancayı beline soktu, minderine oturdu; herkesin şaşkın ve korku dolu bakışları arasında rakısını doldurdu.

Kendimi toparladım; **Altan**'ın koltuk altlarından yakaladım, kaldırmaya çalışırken

"Arkadaşlar yardım edin, çabuk İlk Yardım'a gidiyoruz," diye bağırdım.

Bu ara **Altan**'ın eli rakı bardağına doğru uzandı, bardağı yakaladı başını yavaş yavaş kaldırdı gülerek:

"Sıhhatinize içiyorum," demez mi!?

Geç de olsa fena halde işletildiğimizi anladım:

"Ne adam be! Kendini düşünmüyor da, bizim sıhhatimizi düşünüyor," dedim.

Ertem Eğilmez:

"Sinirlerim çok bozuldu, böyle şaka mı olur?

Çetin Altan:

"Bu işte garanti Eflatun'un parmağı vardır!"

Eflatun:

"Çetin, gerçi benim parmağımı tanır! Ama bu sefer yanıldı, bunu ben yapsaydım, oyuncak tabancayla, bir şişe kırmızı mürekkeple işim olmazdı "Parmak kapı" olayı olurdu!..." dedim.

KAÇAK ELEŞTİRİ

A. Ömer Türkeş

Deliler Boş

Mehmet Açar'ın **"Hayalet Gemi"** dergisinde yayımlanan hikâyelerini topladığı "Anarşik Rehavet" kitabıyla romanı **"Siyah Hatıralar Denizi"**yle (2000) başlayan uzay merakı yeni romanı "Hayatın Anlamı"nda da sürüyor. Gelecek bir zaman dilimini; 2130'ları konu edinmesi, Ennonia otelindeki -bugünkü bilgilerimize göre- fizik ötesi olayları işlemesiyle, temel motiflerini bilim-kurgulardan alan "Siyah Hatıralar Denizi"i, popüler bilim-kurgu metinlerine hiç benzemeyen karanlık bir gelecek tasarımıydı. Beş yıllık bir aradan sonra kaleme aldığı "Hayatın Anlamı"nın merkezinde de dış dünyalar var, ama Açar, bu kez o dünyalara iman etmiş birtakım "modern" tarikatların neşeli ve hafif hikâyesini anlatmış.

Bir kitabın peşinde

Hikâye Ankara'da, romanın anlatıcısı Hasan Tütüncüoğlu'nun, garip bir ruh hali içinde dolaşırken sokak sergisinde gözüne çarpan bir kitabı satın almasıyla başlıyor: Kötü bir Türkçeyle yazılıp kötü basılmış, ilk sayfasında 02 sayısı bulunan, Andromeda galaksisinden, uzaylılardan söz açan Hikmet Hanım'ın "Hayatın Anlamı" kitabını İstanbul'a döndüğünde Tuhaf Kitapçı'nın vitrinine koyacak, kitabı gören Hicabi bey ve arkadaşları aracılığıyla yeni çağ tarikatlarıyla karşılaşacak ve hem kendisi hem arkadaşları için İstanbul sokaklarında tuhaf bir macera yaşanacaktır...

Olaylar 2003 yılının son günleriyle 2004'ün ilk günleri arasında gelişiyor. Bu sırada İstanbul çok gergin; bombalar patlamış, kentte negatif bir enerji birikmiş... Bütün ispiritizmacı âlemi, astrologlar Satürn gezegeninin 1973'ten sonra dünyaya ilk kez bu kadar yaklaşmasının tedirginliğinde. Bir de milenyum çağına girmiş olmanın, yani kıyamet beklentilerinin huzursuzluğu var. Metafiziği, parapsikolojiyi bir gerçeklik yerine ikâme edenler için durumun ne denli verimkâr olduğunu takdir edersiniz. Onlar da "gün bugündür" deyip kendi aralarındaki iktidar savaşlarını bütün hızıyla sürdürüyorlar. Kimler yok ki içlerinde? Hikmet Hanım'ın uzaylılar tarafından Türkiye'de seçilen ilk elçi olduğuna inanan UFO'cu gruplar, yegane işlevi Hikmet Hanım'ın etrafında birleşmek ve onu korumak olan Aşkın Kardeşleri Cemiyeti, Hikmetçilerin rakip saydığı medyum Berin Dehri Hanım, Berin Dehri'nin sevgilisi eski solcu Cezmi Akın, Çukurcumalı Deli Kamil, Medyum Arif, Hikmet Hanım'ın müritlerinden Hicabi Aytar, bütün baştan çıkarıcılığıyla Didar Hanım, Münibe ve Münire kardeşler, Sabri Bey ve giderek onlara ayak uyduran kahramanımız Hasan...

Aşkın Kardeşleri Cemiyeti üyeleri, 02 numaralı kitabın sahibinin Seçilmiş Kişi olduğuna ve "Hayatın Anlamı" kitabını yeniden yazacağına inanıyorlar. Aslında inanmak zorundalar. Çünkü, Hikmet Hanım'ın yaklaşan ölümünden sonra dağılma, tabanlarını Berin Dehri'ye kaptırma tehlikesini hissetmişler. Bu yüzden cemiyeti bir arada tutacak kurtarıcı gözüyle sarılıyorlar Hasan'a.

Hasan'ı kim kurtaracak?

Romanın anlatıcısı Hasan'sa, biraz şiirle uğraşmış, dergilerde yer bulamayınca üç-beş arkadaşıyla bir araya gelip kendi dergisini -yani şiirlerini- çıkarmış, o süreç boyunca edindiği deneyimle askerlik dönüşü -abisinin yardımlarıyla- "Anlamlı Kitaplar" adını verdiği yayınevini kurmuş... Bastığı üç beş kitapla yayınevinden pek bir şey kazanamadığı gibi giderlerini bile zar zor karşılıyor elbette. Birkaç orijinal girişimi daha var; biri Ankara'da bir arkadaşıyla işlettikleri kitapevi, diğeri Beyoğlu'nda başka bir arkadaşıyla, Enver'le açtıkları "hiçbir yerde bulunamayan kitaplar"ın satıldığı Tuhaf Kitapçı. Ama işin aslına bakarsanız abisi ailenin bitmek tükenmek bilmeyen kira gelirlerinden payına düşen parayı her ay hesabına yatırmasa, bu işlerle Maçka'da Boğaz manzaralı bir dairede para hesabı yapmaksızın yaşaması pek mümkün görünmüyor...

Karısı Hülya ile ayrı yaşayan, 22'lik çapkın kız Benan'la ilişkisini bir türlü yoluna koyamayan, gördüğü her güzel kadından fazlasıyla etkilenen Hasan, "Aşkın Kardeşleri"nin siyah saç, porselen beyazı ten ve yuvarlak, dolgun hatlarıyla "yakıcı" müridi Didar'ın ağına çabucak düşecektir. Aslında uyku ile uyanıklık arasında gidip gelen, kimi zaman düşlerle gerçeği birbirine karıştıran Hasan da, düşmeye pek meyilli, bir şeylere inanmak, ruhunu huzura kavuşturacak birini bulmak, kendisini gönüllüce teslim edeceği bir inananla karşılaşmak, her şeyden önce ona inanmak ihtiyacında;

"Buradan bakıldığında, sahte peygamberlerin, tarikat şeyhlerinin, cemaat liderlerinin peşine takılan milyonlarca insanı anlamak çok daha kolay geliyordu bana. Kendi cismani âlemimizde Öte Dünya'nın bir temsili değil miydi aradığımız? Ona somut olarak dokunmak, onun kişiliğinde billurlaşan saf inancı görüp rahatlamak istemiyor muyduk? Berin Hanım'da bunları aramıyor muydum aslında? Bir yandan da, sadece inançlı bir insanı değil, hikâyesi olan ya da artık kendisi

andı!

hikâye haline gelmiş birini arıyorduk. Berin Hanım'ın beni çeken özelliği, bir hale gibi etrafında dönüp duran o hikâyeler değil miydi?"

Rasyonel akıl yürütme yetisini seçilmişliğin heyecanıyla giderek yitiren, hayatına giren kadınlar arasında tercih yapamayan, yapacak daha anlamlı bir meşgalesi de bulunmayan Hasan, başına gelenlerden sonra kendisini omuzları çökük bir çizgi roman kahramanı olarak düşünmeye başladığında, sürpriz bir sonla noktalanacaktır hikâye;

"Hikmet, Berin ve Didar... Onların yetenekleri bende de vardı. Çocukluğumdan beri... Hayır, hasta değildim ben... Lise son sınıfta annemle babamı kaybettiğim trafik kazasından sonra çok kötü günler geçirdiğimi biliyorum. Enver, Ferzane ve Haluk'la paylaştığım bir sır: Doktorlar şizofreni başlangıcı, demişlerdi. Çocukken de sorunlarım olmuş güya; kazanın ardından yaşadığım sıkıntı nedeniyle tekrar ciddi biçimde ortaya çıkmış... Bana kalırsa, sadece yoğun bir depresyondu. Kaldı ki, şizofreninin bir hastalık olduğuna da artık inanmıyorum... Dünyayı diğer insanlardan daha farklı algılamak niye bir hastalık olsun? Neden buna hastalık yerine özel bir yetenek demiyoruz? Sizi bilmiyorum ama ben dünyayı böyle görüyorum.... Ve Kuledibi'ne taç giymeye, Galata'nın kralı olmaya gidiyorum".

Desen: Kutlukhan Perker

Dünyanın Merkezi; Beyoğlu!...

Doğrusunu söylemek gerekirse bu türden inanışların ve kitapların varlığını bilmesek fantastik bir hikâye gibi okuyabilirdik "Hayatın Anlamı"nı. Gelgelelim, bilmediğim bir yerli bilimkurgu romanı sanıp aldığım böyle bir kitap benim kütüphanemde bile mevcut. Yani yeryüzündeki hayatı uzaydan gelenlerin başlattığı, bütün semavi dinlerin aynı kaynaktan yayıldığı tarzında köken olarak metafizik, görüntüde laik ve modern inanışlı tarikatlar iyilikle kötülük savaşında havarileri oldukları uzaylılardan gelecek işaretleri -gerçekten- bekliyorlar. Yani, **Mehmet Açar**'ın meczupluk paydasında birleştirdiği bu insan tiplerinin toplumsal yaşantımızda bir gerçekliği var. Romanda bu gerçekliği her biri kendi kurguladığı haliyle anlatıyor. Meczuplukları apaçık olan Çukurcumalı Deli Kamil ya da Medyum Arif ile iş güç sahibi, saygın, hali vakti yerinde kişilerin aynı inancı farklı tonlarla savunmaları, bir eleştiri; yalnız, yolunu ve inançlarını yitirmiş bireyin içine düştüğü bunalım ve arayışının ortaya konması açısından önemli bir eleştiri...

Kitapta rastladığımız biricik mesele bu eleştiri değil; bombalı saldırılar sonrasında İstanbul'daki huzursuzluk, Avrupa Birliği, zaman algısı, iktidar hevesinin tek tek bireylere kadar yayılması gibi farklı meseleler de göze çarpıyor. Modern tarikat üyeleri kadar eskinin solcuları da gündelik hayatlarında aynı iktidar oyunun içindeler. Ancak bunları açık bir tartışmaya çevirmemiş **Açar**. Zaten anlatının "pikaresk" yapısı -tartışma açık olsaydı bile- ciddi çıkarımlar yapmamıza izin vermeyecek kadar ironi katıyor hikâyeye.

Pikareskten söz etmemden **"Don Kişot"**a yapılan göndermenin farkına varmışsınızdır. Sadece ona değil, ilk romanı "Siyah Hatıralar Denizi"ndeki gibi, "Hayatın Anlamı"nda da sinemaya yapılan göndermeler var. Ama Zagor Tommiks, Mister No ve Martin Mystere ile ilgili psikanalitik çözümlemeler hepsinden ilginç ve eğlenceli...

Yazarlar vazgeçmediği sürece tekrar etmek kaçınılmaz; **Mehmet Açar**, iyi bir kurgu ve hiç aksamayan bir dille aktardığı bu sevimli hikâyede dönüp dolaşıp Beyoğlu'nda alıyor soluğu. Ocakbaşı, Yakup2, Sofyalı gibi meyhaneleri, Kaktüs, Zencefil, Neslişah gibi kafeleri, Nevizade'si, Balıkpazarı, Galata'sı ve Cihangiri'yle, "Hayatın Anlamı", tıpkı son yıllarda okuduğumuz diğer romanlar gibi, bir tek mekana hapsolmuş. Sadece mekana mı? Hasan'ı yukarıda tanıtmıştım; o, 2005 yılı romanlarının gözdesi olan kolu kanadı kırık erkek steorotipinin bir örneği. İyi eski solcu Enver, kötü eski solcu Cezmi aynı mekânlarda buluşuyorlar. Hasan'ın karısı Hülya ile Enver'in sevgilisi Ferzane akademisyen. Atölye-ev olarak kullandığı çatı katında resim yapan entelektüel ressam Nevin, Nevin'in ev arkadaşı güzel çevirmen Benan, onların evindeki partiye takılan şahıslar ve hatta kitapçı dükkânının sevimli kedisi Aysel... Herhalde bu tiplere İstiklâl Caddesi civarına konuşlanmış kafe ya da meyhanelerden hepiniz aşinasınızdır...

Romanın bir yerinde Enver, 80 öncesi sol hareketleri eleştirirken, onların işçileri, yoksulları, varoşları anlayamadıklarını söylüyor. Bense, 80 sonrası romanlarına baktığımda, sözü edilen kesimleri hesaba katmayanların aslında yazarlar olduğunu, hikâyelere ne yoksulların ne varoşların yansıdığını, meselenin küçük burjuva entelektüellerinin varoluş sorunlarına takılıp kaldığını görüyorum. Anlaşılan o ki, kendi dünyasına kapanan küçük burjuva entelektüel kendi iktidar mücadelesini, kendi sınıf kavgasını veriyor.

FOTO ROMAN HERKES YALNIZDIR BEYİM

Senaryo: Metin KAÇAN **Yönetmen:** Akira KURUSOVAN **Oyuncular:** (cast) Aslan ÖZDEMİR, Metin KAÇAN **Sinopsis:** Behlül DAL **Foto:** Sinanoloji **Eserin özgün adı:** Haralambos Agop Tulumbacıoğlunun hayatı **Cimi Cip:** Edwin Aldvin **Kamera asistanı:** Maşakon Romanyan **Dekor:** İstanbul'un eski semtlerinden Cankurtaran (Erol TAŞ rahmetlinin kahvesinin, Kültür evinin bulunduğu sokağın arka tarafları.) **Müzik:** Dream Theater, Falling Into Infiniti. (ey okuyucu uyansana, lütfen hayata katılıp şu rezillikten, cehaletten beni kurtarsana.) MK.

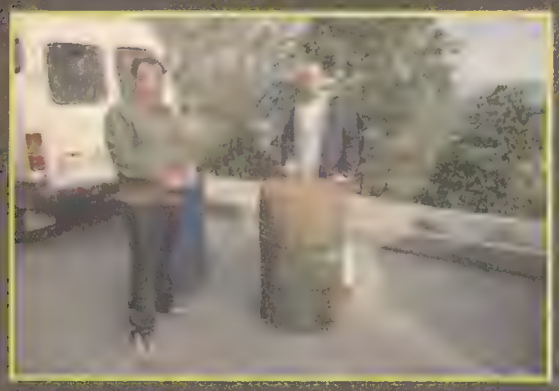

Kaçak Yayın'ın dışında gerçekleşen konuşmalar: Bak Aslan bir foto roman çekimindeyiz bidonlar var sen de parmağınla gösteriyorsun (bu bidon, bu bidon) Sağdan sola tekrar aşağıya sola okuyun fotoromanı.

Arabalar nereye gider acaba ya minibüsler ne gizemli şey. Şu mekanikle insanın kurduğu empati (yerim o empati diyen dilleri.) (Arabacı arabanı koş getir, koş getir ben ölüyom mezarıma taş getir diller, ne bilsin iller narinay ninaynom...)

Kediyle bir hayatımız oldu Aslancım bak Aslan kedi, eski günlerdeki gibi kedi. Aslan bak adam Aslan bak, Aslan bak...

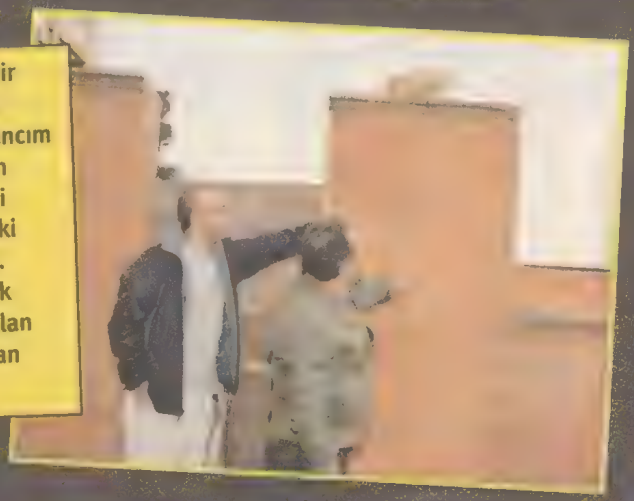

Eeee Metin abi döndük yine minibüse şu minibüsün kenarından başlayıp da Nuran ustaya gidene kadar konuşmalarımızı yazsam onlara bir format ayarlasam üslubu da yerleştirsem ama nerd*****...

İşte o kitaplarda anlatılan o kapı. Bir han kapısının yan avlusundaki bakırcı kapısı ne der ustamız ağabeyimiz Faruk Nafız Çamlıbel: "...uzun bir yolculuktan sonra ince sudaydık bir handa, yorgun argın, tatlı bir uykudaydık. (Allah rahmet eylesin... Amin)

İşte Meto böyle diyebiliriz hayata, o gergefli masala o boydan boya takındığım atlasa: Baba kusura bakma, ben olayları anlatırken şiir dilinde anlatabiliyorum-zaten sana da böylesi yakışır kaplan (koftiyi delavlıyım, zanıyormusun R.) Çak "r"yi gel.

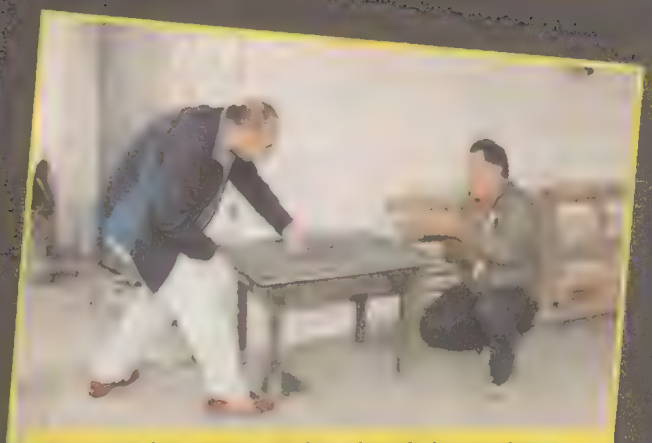

Hoyrattır bu masa çünkü ekmek kesmekten çok kumar oynanmış üzerinde, olsun "masa da masaymış ne koyarsak alıyor, en son birayı koyacaksın sonra yalnızlıklarını, pişmanlıklarını her şeyi koy bulamazsın böyle bir masa. "Cansever" her şeyi daha önce koymuştu. (Edip canım)

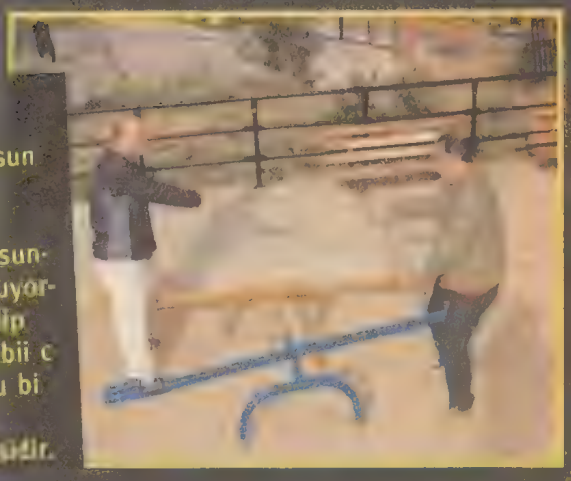

Baba "gül kokuyorsun acımasız amansız kokuyorsun-gül kokuyorsun" Edip di mi-tabii c anım bu bi denge meselesidir.

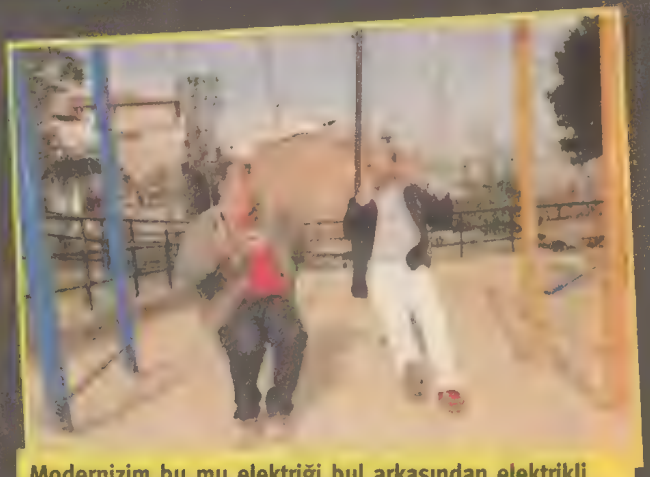

Modernizim bu mu elektriği bul arkasından elektrikli sandalye üret, atomu bul bomba yap, yapacak on binin üzerinde seçenek varken ne işinize yaradı otoyollar, daha mı hızlı gidiyorsunuz vay vay vay...

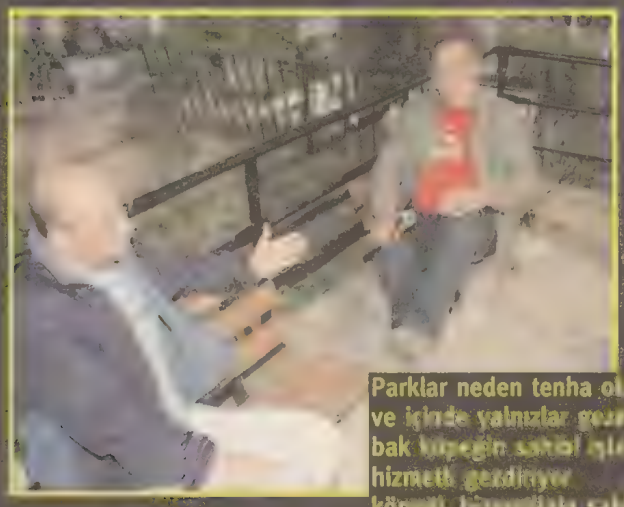

Parklar neden tenha olur ve içinde yalnızlar gezer bak köpeğin sahibi işte hizmetli gezdiriyor köpeği, hizmetlinin sahibi evde bekliyor uşağı-katil yine uşak çıkı...

Uvura Kemal'in Üsküdar'da Selamsız'da annesinin olurduğu semte gidelim abiyi Karacaahmet'te bir ziyaret edelim.Tüm ölmüşlerimize bir dua okuyalım okuyucularımızda okusun ilim, irfan, ihsan, idrak edep nasip eylesin Rabbimiz tüm kapılarımız acılsın-fatiha...Amin

Bu kentte bir dalak bir böbrek rakı fiyatına gidiyor, insanlar açlıktan sürünüyor hâlâ; bakar mısınız, gelir misiniz, alabilir miyim, mümkünse...

Bu yüzyılda rüzgârın sesini dinleyerek
Roman yazan sevgiye hasret insan

Metin KAÇAN

MADDEYLE ZENGİNLEŞEN VE ZAMANDA DARALAN HAYATLAR

Oktay Taftalı

"Zamanın para olduğunu düşün; işinden günlük on lira kazanabilecekken, günün yarısını gezerek veya evinde tembellik yaparak geçiren birisi, sadece eğlenceye harcadığı altı kuruşu masraf olarak hesaplayamaz, o bunun yanısıra beş lira daha harcamış veya daha fazlasını savurmuştur." [1]

Bu sözler insanlığın büyük kısmının, mensubu olmaya özendiği ve bundan kıvanç duyduğu çağdaş medeniyetin çöküşünün başlangıcını ifade ediyor.

Birçoğumuz içinde yaşadığımız ve giderek hızlanan çöküş sürecini algılamakta zorlanabiliriz. Çünkü medeniyetlerin çöküşü, bir gecede üzerimize yıkılan, depreme dayanıksız konutların molozları gibi bizi anında öldürmüyor. Bu tıpkı Çernobil faciası sonrasında içilen radyasyonlu çaylar veya havamıza, suyumuza, gıdamıza karışarak bizi yavaşça zehirleyen, için için çökerten sanayi artıklarının etkisi gibi bir süreç izliyor. Üstelik medeniyetlerin asırlarla ölçülen ömürlerine oranla, ortalama insan ömrünün alabildiğine kısa olması, bu türlü bir algılamayı oldukça zorlaştırıyor. Fakat buna rağmen adını koyamadığımız, somut olararak belirleyemediğimiz bir çok iç sıkıntısının, sayısız mutsuzluk hallerinin, hayat karşısında sıkça duyulan yılgınlık ve öfkenin, büyük ölçüde çöken bir medeniyetin etkisinde kalma talihsizliğinden kaynaklandığını söyleyebiliriz. Çöken; çökmekte olan kapitalist Batı medeniyeti...

Bir ekonomik yaşantı birlikteliği olarak, kapitalizmin insanı un gibi öğüten mekanizmalarını, bizlerden, Araplar'dan, Hintliler'den önce yine Batılılar keşfettiler. Dolayısıyla biz onların yalancısıyız. Marks, birim zaman içinde yoğunlaşan emek ile, ortaya çıkan ürün ve bu ürünün para cinsinden temsil ettiği meta değeri arasındaki ilişkileri, kılı kırk yararcasına analiz ederek, sistemin maskesini düşürmüştü. Biz Batı'nın dünyaya dayattığı kapitalizm virüsünün niteliklerini, yine batılı düşünürlerden öğrendik. Çünkü biz bu işin yabancısıydık. Ancak bu virüse karşı yine Batı'nın önerdiği panzehirler bizim bünyemizde allerji oluşturdu. Bu konuyu başka yazılarımızda tartıştık, tartışacağız.

Aynı bağlamda söylemeden geçemeyeceğim: Batılıdan fazla batıcı liberal çevrelerin, televole ekonomistlerinin kapitalist piyasa ekonomisine düzdüğü övgüler, bizzat batılıların, kendi icad ettikleri bu sisteme yönelik eleştirileri karşısında ne yaman bir garabettir ya, neyse...

İNSAN İÇİN ZAMANIN DEĞERİ

Varlığın mevcudiyetinin temel varlık bilimsel nedeni zamansallıktır.[2] Buradan anlıyoruz ki, bu evrende varolmak, zamanda varolmak demektir. Zamanda varolmanın anlamı ise evrendeki bütün canlı ve cansız varlıkların, ancak belirli bir süre mevcudiyetlerini sürdürdükleri anlamına geliyor. Yani bütün canlı ve cansız varlıklar, zamanla sınırlı bir ömüre sahiptirler. Gerek dünyamızda, gerekse evrendeki her türlü varlık, zaman içinde, durmaksızın bir oluş ve bitiş, bir doğum ve ölüm ilgisini sürdüregeliyorlar. (Ancak hemen belirtelim "varlık ancak varlıktan doğar ve hiçlikten hiçlik doğar" önermesi gereğince ölüm ve bitiş, yok olmak anlamına gelmiyor. Bu ayrı bir felsefi tartışmadır.)

Maddenin mukayeseli hareketi sonucu, insan zihninin geliştirdiği bir soyutlama olarak zaman, varoluş açısından böylesine önemli bir temel teşkil ediyor. Varlığın mevcudiyeti zamanla belirlenmekte ve anlam kazanmaktadır. Her şeyin, ömür dediğimiz belirli bir zaman dilimi içinde olduğu ve sonra bittiği bu evrende, insan olarak biz de belirli bir ömüre tabiyiz. Dolayısıyla bizim yeryüzündeki hayatımız da zamanla sınırlıdır. Bu çıplak hakikati zaten biliyor ve seziyoruz. Fakat acaba aynı şekilde idrâk edebiliyor muyuz? İşte mesele burada düğümleniyor.

Daha küçük bir çocukken bile, canlıların ölümlü olduğu sezgisi, hemen hepimizde mevcuttur. Bu nedenle, hemen hepimiz ölümden korkar ve güçlü bir yaşama içgüdüsüyle hayata sarılırız. Bir iş edinerek hayati ihtiyaçlarımızı temin etmeye, geleceğimizi tasarlamaya, aile kurmaya, çoğalmaya, sağlığımızı muhafaza etmeye çalışırız. Fakat insanın, yaşama içgüdüsüyle ölüme karşı duruşu, ne yazık ki, ancak çok seyrek durumlarda, bir içgüdü olmanın ötesine geçerek idrâk düzeyine yükselebiliyor.

Özellikle, modern kapitalist toplumda hayata sarılırken, insana dayatılan bazı koşullar dolayısıyla, ömür dediğimiz yaşama süresinin önemi, asıl anlamının dışında, bambaşka, yabancı bir içeriğe kavuşturulmuştur.

ZAMANIN PARAYA İNDİRGENMESİ

Kapitalist üretim sürecinde emek (labour), değer yaratan ve sadece nicelik olarak ölçülen bir insan etkinliğidir. Emeğin nicelik olarak ölçülmesi, üretim etkinliğinin zamana ve zamanın da sanal bir değer olan paraya çevrilmesini içeriyor. Bu mekanizma, politik ekonomi diliyle, teknik olarak ifade edildiğinde bizi pek ürkütmese bile, aslında insan için bir felakete, insanın insanlıktan çıkma sürecine işaret eder.

İşte bugün yeryüzünde maruz kaldığımız her türlü felaketin temelinde, bu insanlıktan çıkma durumu yatıyor. Batı kapitalizminin en ücra coğrafyalara kadar bütün insanlığı ortak etmeye çalıştığı bu süreçte, insan emeği, saniyelerle ölçülen bir değer birikimi olarak belli merkezlerde, belli ellerde toplanmaya çalışılmakta. Eğer zaman içindeki herhangi bir insani faaliyet, para cinsinden bir değer ifade etmiyorsa, bu faaliyet ve onun içinde cereyan ettiği zaman, **boş** olarak tanımlanıyor.

Boş, yani içi dolu olmayan, içeriksiz, anlamsız! Kırlarda ıslık çalarak dolaşan, meta değeri taşımayan şiirler yazan, Allah rızası için hasta komşusuna yardım eden, sahipsiz hayvanlara yem veren, Van'da bir oto tamirhanesinde, sırf **merak keşif ve icat hazzı** uğruna yıllarca çabalayarak bir Ferrari yapan, sırf merak duygusunu tatmin için geometri çalışan insanlar, **boş** bir faaliyette bulunmaktadırlar. İnsan bu ve benzeri faaliyetlerle ruhunu yüceltse, bir keşif yapmanın coşkusuyla türlü çeşitli sıkıntılarından arınsa, başka insanlara ve canlılara yardımcı olmanın engin hazzını duysa da, tüm bu gibi faaliyetler süresince geçen zaman, paraya çevrilmediği sürece, kapitalizm açısından **boş** bir zamandır.

Aslında dilimizde boş zaman ve boş iş olarak dile getirilen benzer faaliyetler, Batı dillerindeki karşılıklarıyla, insanlık düşmanı bu sistemi ele veriyorlar. Batı dillerinde para – meta ilgisi dışındaki faaliyetleri içeren, "free time" "Freizeit" gibi tamlamalarda yer alan **serbest** veya **özgür** sıfatına dikkat edelim. Bu sıfat, para – meta cinsinden değer taşıyan "dolu" faaliyetlerin aslında **kölelik** olduğunu dolaylı yoldan belirtmiyor mu?

Hele İngilizce bu anlamda ibret verici tamlamalarla dolu: Eğer insanın bir söğüt gölgesinde arkadaşlarıyla yarenlik etmesi "spare time" yani artık zaman ise, ana zamanın işe ayrıldığını anlıyoruz. Yok eğer bu zaman "recreational" ise, bu zaman az sonraki **iş** için yaratıcılığın yenilendiği bir süre oluyor. Eğer söğüt göl-

gesi "free time" a işaret ediyorsa, sabahın köründen akşamın bir vaktine kadar, iş yerlerinde dakikalarla yarışarak emeğin satılması da "esir zaman" a işaret ediyor. İnsanın kendisine kalan zamanın "time off" yani bloke edilmiş, kapanmış zaman olarak nitelenmesi ise başlı başına bir bilinçaltı faciasıdır, daha da var ama... Neyse geçelim...

Kapitalizmin dayattığı ücretli kölelik sistemini, yalnızca "artık değer" sömürüsü nedeniyle bir kölelik biçiminde anlamaktan öte, asıl insan ömrünü daralttığı için bir kölelik olarak anlamak gerekir.

Kapitalizme alternatif olarak öngörülen sosyalist toplum uygulamalarında ise, "artık değer" sömürüsünün ortadan kalktığı iddiasına rağmen, insanın zamanla yarışarak değer üretme zorunluluğu değişmemiştir. Bugüne kadar sosyalist olduğu varsayılan, kolektivist uygulamalarda da, zamanla sınırlı insan ömrünü hiçe sayan uygulamaların aynı ağırlıkta olduğunu biliyoruz. Hangi sistemde olursa olsun, kalkınma ve ilerleme fikri başka türlü bir hayata izin vermiyor. Çalışma ve iş olgusunun kutsallığı ve böylece **maddi** değer üretme zorunluluğu...

Bu sorunun ancak sosyalizm sonrasında, komünist toplumda çözümlenebileceği yönündeki marksist öneri ise, belirsiz bir geleceği öngördüğü için, zamanla sınırlı insan ömrü açısından hiçbir anlam ifade etmemektedir.

İNSAN ÖMRÜNÜN AN' A İNDİRGENMESİ

Emeğin zamanla, zamanın parayla, paranın ise metayla özdeşleştirildiği bir sistemde, bu unsurların en küçük birimlerinin de özdeşleşmesi kaçınılmazdır. Örneğin: dolanımdaki en küçük para birimi kuruş ise, onun zamandaki karşılığı da dakika olacak ve bu iki farklı birim, üretim ve tüketim süreci bağlamında özdeşleşecektir.

Toplumlarda sınıfların ortaya çıkmasına neden olan **birikim** sürecinin doğal gereği olarak, gerek çeşitli servetler, gerekse sermaye bu küçük birimlerden başlayarak birikirler. Birikme fiili bize, en küçük birimden başlayarak giderek çoğalan, artan bir miktarı gösteriyor.

Öyleyse, birikimin başlangıç noktası olan **an**, kapitalist toplumun en temel kategorisini oluşturmaktadır. An'ı boş geçerek herhangi bir maddi birikim oluşturmak imkânsızdır. Dolayısıyla kapitalist toplumun bireyleri sürekli olarak an'ı esas almak ve durmaksızın **şimdiki zaman**ı yaşamak zorundadırlar. Üretim ve tüketim süreçleri an'la sınırlıdır. Her şey şimdiki zamanda olup bitmektedir. Modern toplumun yanılsamaları dolayısıyla, bütün hazlarımızın da sadece şimdiki zamanda mümkün olduğunu sanırız.

Bu durum öncelikle yaşama içgüdümüzden kaynaklanan geleceği tasarlamak ve geçmişimizi hayal ederek, hayatımızı bir bütün olarak kavramak eğilimiyle çelişir. İnsan hayatını daraltan, hayal gücümüzü ve yaratıcı yeteneklerimizi, manevi ve ruhsal dünyamızı tahrip eden bir çelişkiyle karşı karşıyayız.

Eğer an'ı herhangi bir nedenle yakalayamadıysanız; üniversite sınavını kaçırdıysanız, askerlik nedeniyle iki seneniz gittiyse, o gün ve o yaşlarda sevdiğiniz insanla birlikte olamadıysanız, hali hazırda işsizseniz, vb. hayattan ve kendinizden nefret etmeniz, ümitsizliğe düşmeniz, bunalıma girmeniz gerekir. Oysa bu, insanlık düşmanı bir yanılsamadan, bir illüzyon, bir göz boyamadan başka bir şey değildir.

Kapitalist medeniyetin yaşam kültürü, bütün hayatımızı şimdiki zamana indirgeyerek paralize etmekte ve kaçırdığımız "fırsatlar", "boşa" geçen an'lar, "keyfini süremediğimiz" dakikalar için bizden hesap sormaktadır. Bu büyük bir yalan, ahlak dışı bir durumdur. Çünkü insan hayatının hiçbir an'ı boşa geçmez, geçemez. İnsan dediğimiz varlık, varolması itibarıyla bir mucizedir. Aslında bizzat varoluş'un kendisi bir mucizedir. Hiçbir mucize an'a indirgenemeyeceği gibi, bir mucizenin de hiçbir an'ı boşa geçemez.

Duyuları aracılığıyla dış dünyadan ve toplumdan sürekli veriler alan, uykudayken bile beyni sürekli faaliyette olan bir varlık olarak, insanın, boşa geçen hiçbir an'ı yoktur. Yaşama faaliyetinin bizzat kendisi, sadece ve sadece yaşamın sürdürülmesi dolu dolu bir iştir.

Başarısızlıklarımız, kaçırdığımız fırsatlar veya boşa geçtirdiğimiz iddia edilen zamanlar dolayısıyla, ne öfkelenmemiz, ne de hayattan nefret etmemiz gerekiyor. Nefret edilecek şey, bize bu yanılsamayı dayatan kapitalist kültürün yaşam anlayışı ve ahlakıdır.

Bu kültür, hayatımızı geçmişi ve geleceğiyle birlikte, bir bütün olarak algılamamızı, onu idrâk etmemizi engelliyor. İdeallerimizi, idealist bir ahlak sürdürerek yücelmemizi engelliyor. Zamanı en küçük birim olan an'a indirgerken, insanı da en küçük birim olan bireye indirgiyor. Bencil ve küstah bir biçimde, an içindeki madi birikimini kovalayan, bunda başarısız olduğu takdirde, anlamsızlık duygusuna kapılarak kendisinden ve başkalarından nefret eden insan, kapitalist yaşam kültürünün bir ürünüdür.

Oysa hiç kimse kapitalizmin, para-meta-zaman ilgisine göre koyduğu değer ölçütlerini esas alarak, hayatını anlamlı veya anlamsız bulmak zorunda değildir.

GEÇİNME, RIZK VE KANAAT

Yukarda irdelemeye çalıştığım kapitalist yaşam kültürünün değerlerine karşı, bizi an'a hapsolmaktan, hayatımızın bütünlüğünü gözden kaçırmaktan alıkoyacak başka bazı değerler bulmak zorundayız. Bunlar kendi kültür ve medeniyetimizin değerleri olabilir. Veya insan eliyle geliştirilen ve anti kapitalist olduğu kadar tin'sel anlam da içeren, başkaca değerler de mümkündür.

Bir birikim ve biriktirme kültürü olan kapitalizm, bize dayattığı birçok kaygı ve tedirginlik yanılsamasını bu niteliğinden alıyor. Eğer para kazanamazsak, biriktiremezsek, zamanımızı "boşa" geçirdik demektir. Burada para kazanma ve biriktirme tutkusu yerine, insan haysiyeti çerçevesinde "geçinme" ilkesini esas almak, belki insanı birçok tedirginlik ve kaygıdan kurtarabilir. Sadece "geçinmeyi" amaçlayan insanın omuzundaki yük, bir nebze hafifleyebilir belki.

Aynı bağlamda dedelerimizden miras kalan "rızk" kavramı, tüketim hırsının cenderesinden kurtulma ve belki bir ferahlık duyma imkânı sunabilir. **Çünkü, zenginlik ve kapital kimse için yeterli olmamasına rağmen, "rızk" ve "nasip" herkes için yeterlidir.** Bu kavramların bilimsel açıdan, hele hele batılı iktisat bilimi açısından hiçbir şey ifade etmeyen derin bir metafiziğe sahip olduklarını biliyorum. Ancak onların bu metafizik nitelikleri dolayısıyla maddi kapitalizm karşısında sonsuz bir anti-kapitalizm imkânı içerdikleri de gayet açıktır. Düşünmeye ve tartışmaya değmez mi?

Kibir, insanın sahip olduğu serveti, ölürken birlikte götürememesinden ötürü acı duymasına yol açar. O nedenle, servetini kendi çocuğuna bırakmak önce bir geleneğe, sonra da kapitalizmin hukukuna dönüşmüştür. Ancak pek az servet sahibi, servetini kendi neslinin devamı yerine kamuya bağışlar. Oysa kanaatkar insanın böyle bir sorunu da olmayacaktır. Çocuğunu, sırf kendi çocuğu olduğu için sevebilmenin hazzı, onu servetinin başına yönetici olarak hazırlamanın hazzından daha insani olsa gerektir.

Şimdi denebilir ki: "İyi de yoksul kitleler zaten böyle bir hayat sürdürmüyorlar mı, zaten kanaat edip, rızklarıyla yetinmiyorlar mı?" Elbette kapitalist yaşam kültürünün, medyanın ve tüketim propagandalarının henüz görece etkisi dışında kalanlar, ahlaksızlığa direnen mazlumlar böylesi bir hayat sürdürüyorlar. Dünya ve ülkemiz hâlâ yaşanabilir haldeyse, Anadolu'da, Asya'da, Afrika'da henüz kapitalist yaşam kültürüne **tam anlamıyla** teslim olmamış bu milyonlar sayesindedir. Fakat biliyoruz ki, işte tam da bu noktada emperyalist kapitalist sistem, bu kanaatkâr ve mazlum insanları hedef almakta, onları silah zoruyla kendi sistemine katmaya çalışmaktadır.

Ayrıca ülkemiz özelinde yürütülen yaygın propaganda ve özellikle holding medyası eliyle yaygınlaştırılmaya çalışılan kapitalist yaşam kültürü, şehir varoşlarını yoz biçimde çoktan teslim almıştır. Fakat Anadolu insanının hâlâ rızk, nimet ve kanaatkarlık değerleri sayesinde, belli ölçüde bu kültüre direndiğini varsayabiliriz. Kapitalizmin hayatı henüz hızlandıramadığı, kendi pazarına bağımlı kılamadığı yörelerde, an'a esir düşmeme imkânının mevcut olduğunu umuyorum.

---

[1] Benjamin Franklin' den aktaran Max Weber, Die protestantische Ethik und der Geist des Kapitalismus, s.31 Potsdam 1999

[2] Martin Heidegger. Sein und Zeit, s. 234. Tübingen 1993

Görüşmek üzere Ordu, Fatsa, Ünye, görüşmek üzere ey sevgili bünye!

Yurdun bir karış toprağını öbürüne tercih etmek doğru olmaz ama ülkenin en güzel yeri de burası gibime geliyor. Ne yapayım ki güzel, çok güzel. Ordu ilimizden söz ediyorum. Ünye, Fatsa, Perşembe... Upuzun *maritimo*suyla (deniz gezisi yolu), Düz Mahalle'ye birden ve tepeden bakan Boztepe'siyle Ordu.

Delikanlılığımızda (henüz geçtiğimiz yıllarda; bizde bu dönem uzun sürüyor) çok güzel bir kız gördüğümüz zaman ne yapardık biliyor musunuz, (İlahiyat Fakültesi'nden mezun olmuş derdik, o ayrı) bir an durup hep bir ağızdan "Tüü, Allah belanı versin!" derdik. Bu, Taşlıtarla ve Kasımpaşa'da, sözümona iltifattı. Feministlerin tüylerini diken diken edecek böyle fırlamalıklar gırladır oralarda. Bunun semantiğini kime, nasıl anlatsak şimdi. İrfan Yıldız, aman abi, Burada yapma, yanlış anlaşılır diyor. Ordu böyle güzel bir kız. Tabii ki çift eşeyli, aynı zamanda yemyeşil bıçkın bir delikanlı, dalına basmaya gelmez.

Ordu 10. Şiir Akşamları'na katılmak için İstanbul'dan bu yeşilliğe gittim. Benim için büyük şeref ki beni onur konuğu olarak davet ettiler. Mini bir festival kapsamı ve tadında yapılan bu şiir akşamlarını Türkiye Yazarlar Birliği'nin Ordu şubesi organize ediyor. Şair Gökhan Akçiçek iki yıldır ve şube başkanı ve organizatör olarak işin başında. Bu yıl katılan şairleri yazayım: Gökhan Akçiçek, Mehmet Aycı, Hayati Bâki, Kaya Demiral, Murat Karacan, Salih Okumuş, Hayrettin Orhanoğlu, Adnan Özer, Özcan Ünlü, Kenan Sarıalioğlu, Dursun Ali Sazkaya, Şinasi Tepe, İlyas Tunç, İrfan Yıldız, Ercan Yılmaz.

Ordu 10. Şiir Akşamları'nın en güzel tarafı, içtenliğin, doğal, sıcak davranışların dışında, ne, biliyor musunuz; ideolojik köken ayrımı yapılmaması. Daveti herhangi bir kavrama dayandırarak yapmıyorlar, poetik seçkinlik, akademizm vb. gibi kaygı ve düşünceler de yok, "ülkemizin şairleri"ni çağırıyorlar, sadece bu. Şairlerden biri şiir okumasından önce yaptığı selamlama konuşmasında dil sürçmesiyle Türkiye Yazarlar Sendikası'nın adını andı. Bu, heyecan eseri bir dil sürçmesi değildi bana kalırsa, ülkemizin şairleri, yazarları arasındaki yapay ayrımlar zihinlerde iyice yıpranmış olmalı diye düşünüyorum. Tek örgüt hedefini dillendirmenin vakti gelmiş demek ki? (Hoş, bu aykırı fakir 1983'ten beri bunu savunuyor.) Akşam yemeği ve sonrasında, aramızda bunu dileyen sohbetler yapıldı. Dil, Türkçemiz bizi birleştirecek önünde sonunda, bunu buraya yazıyorum. Bu, görüşe dayalı, uzmanlık, yöre örgütleri kurmaya engel değildir. Sosyal demokrat yazarlar birliği de kurulabilir, ne bileyim, Maoist yazarlar birliği de, ama ulus ve tarih nezdinde, ulusun varlığı olan edebiyat örgütleri, kurumları, ideolojinin

Fotoğraflar: Murat Karacan

daraltıcı alanına çekilemez, bu, tek kelimeyle cehalettir. Ayrıca yazın emeği üzerine sendika, dernek kurmakla bu karıştırılmamalı. Örneğin Almanya'da 60 bin üyeli Medya İşçileri Sendikası var. 'Birlik' ayrıca var. Neyse, anlayan anladı. Ordu'daki karşılıklı buluşma ve kaynaşmaların hepsi güzeldi, ancak onca ortak dostumuz olmasına rağmen Hayati Bâki ağabeyimizle tanışmak bugüne kısmetmiş, Özcan Ünlü ile de öyle. Özcan, Türkiye Gazetesi'nin kültür, sanat bölümü şefi. Aynı zamanda iyi bir çevirmen olan Kenan Sarıalioğlu ile de Gendaş yıllarında uç vermiş bir dostluğu burada pekiştirdik. Onunla, Oktay Taftalı ile projelendirdiğimiz "Doğu Estetik Okulu" için Trabzon'dan bir destek kazandık. Hayrettin Orhanoğlu, Salih Okumuş, Ercan Yılmaz, Dursun Ali Sazkaya, genç akademisyenler; geleceğimiz. İlyas Tunç iyi şiir okurmuş, onu gördük. Şinasi Tepe eğitimci. Murat Karacan en gencimiz, en kilolumuz ama, lakin yakışıyor, akşam eğlencesinde şahane bir vücut plastiği sergiledi, bunu ben söylüyorum, Trakya'nın iddialı oyuncularından biri. Gelelim Kemal Demiral'a, o, İrfan Yıldız'ın deyişiyle geç bir 40 kuşağı temsilcisi, halen aramızda, yok canım o kadar yaşlı değil, ayrıca da genç gösteriyor, dal gibi. Ordulu gençler için bir hazine. Az yazıyormuş lakin, keşke daha çok yazsa, ve daha kapsamlı!

İrfan Yıldız'ı sona bıraktım. Aziz dostum, kahkahası ve dağdağası bol kardeşim, Ünye'deki huzuruna, mutluluğuna gıpta ettim, Allah bozmasın. İrfan Yıldız Karadeniz için gerekli bir aydın bir kere. Ünye'nin Demirbükünalcı köyünden. Dilerim şiirleri dünyaya yayılır, yayılacak.

Şiir akşamlarının ertesi günü hüzünlüdür hep, ayrılık çanları kubbede bir hoş sada olarak kalan dizeleri selamlarcasına çalar. Daha da hüzünlü oldu bizler için, çok daha hüzünlü. Azer Yaran'ı ziyarete gittik. Rusça'dan Türkçe'ye, Türkçe'den Rusça'ya en başta gelen çevirmenlerimizden olan, Kafkas yakışıklısı, ahlâkı gibi sesi de güzel Azer Yaran'ı o güzelim doğada, onun doğasında hastalıkla boğuşurken görmekti bu hüzün. Bütün kalbimizle iyileşmesini dileyen kardeşleriydik onun. Tıpkı ikram ettiği canerikleri gibi onu taptaze bekliyoruz. Yesenin çevirilerini bekliyoruz çünkü. Bu kez en iyisi olacak, eminiz. Söz verdiğin şiir resitalinde buluşmak üzere pürüzsüz insan, "günışığı Türkçe."

Görüşmek üzere Ordu, Fatsa, Ünye, görüşmek üzere biz olan, yeryüzü cennetimiz topraklar.

▲ *Önde Kaya Demiral ve Dursun Ali Sazkaya, ikinci sıra Selçuk Küpçük (Kum Yazıları'nı çıkarıyor.) İrfan Yıldız, Gökhan Akçiçek, Adnan Özer, Şinasi Tepe, Özcan Ünlü, Kenan Sarıalioğlu. Ayaktakiler: Salih Okumuş, Ercan Yılmaz, Hayrettin Orhanoğlu ve Murat Karacan.*

◀ *Gökhan Akçiçek (ayakta duran), solda Kaya Demiral, sağda İrfan Yıldız.*

Azer Yaran'ı ziyaret. Soldan sağa, İlyas Tunç ve Hayati Bâki görülüyor. ▼

BURADA GÜNIŞIĞI TÜRK

Gaddarlık
Kirazlar kurudu, ayvalar devrildi, elmaları kestiler,
sağlıklı gövdeleri doğradılar,
ayakta kalan ağaçların dal uçlarında
son meyveleri keseklerlyle döktü rüzgâr,
kasım soğuğunda kimseler toplamadı son incirleri
ve hiç öpülmemiş yaşlı kızlar gibi
buruştular giden ölgün yaprakların ardı sıra hayıflanarak,
ağaran saçlarını sonbaharın didikledi kar,

bazan
havanın salvosu sıkılarıyla meyveleri ırgaladı,
üşüyen otların arasında günışığıyla dertleşir
bir süre direnir ve çürürler
kabukları çöker toprağa dönerler
al damarlı elmalar.

Seyrek balta seslerinin sondaladığı
geçirimsiz gibi görünen yekpare berrak ortamda
mavi gizemin örtüsü seriliyor saçları kınalı
ihtiyar toprağın üzerine ve yüzeyine
çulsuz dalların aralıklarından
puslu mermer görünümüyle akın eden denizin.

Uzakta
maviliğe kapaklama düşen burunda dalgalar köpürmüyor
da
tek tük çamların eteklerinde deniz toprağı öpünce
çimento ve kireç bulaşıyor dudaklarına.

Derede göller zincirinin yitiyor bakışlarında ışıltı,
burada gözbebekleri aktı bu şanlı
şen hayatın.

Dik bayırı emekleyerek çıkıyor bodur orman ağaçları,
hayatın ayaklarına ve ellerine topaklar batıyor
büyük tufan zamanından karada kalmış
dikenle deniz canlıları gibi.

Gaddarlık
Göğe yaslanan dağın belinde hayata pusu var,
eteklerde yandan akan derenin üzerinde
stabilize güzergahın büklümünde kimyasal duman
günışığının yoluna duruyor.

Tanrısal yansımanın perdelediği yerde
tanrısal soluğun nükleer hortumlarla süpürüldüğü,
göğsel özgürlükte çalım satan aynalarla suretin
çarpıtıldığı yerde,

diyorlar ki, basmaya toprak yok,
bilmeye bilgi, izlemeye dava, çiçeklenmeye uzam!
diyorlar ki, yazmaya dil, sevmeye insan, yanmaya aşk yok,
belemeye umut, istinada tarih...
Ve yoldaşlığa Tanrı!

Yüzyılların sur diplerinde inlerini oyuyor
ve oyukların ağızlarında güneşle karanlığın sınırında
bir vahşi kenarda çubuk tüttürüyor eşkıya,
binyılların kanser dokusunda kaçgun,
tarihin zarlarını ve onurun giysilerini paralayarak soyuyor,
kovalıyor zedelenen tanrısal pırıltının yörüngesi boyunca
suların yükselmeye başladığı dere yatağında

Yalın su
hayatın yapraklarıyla örtmeye çalışıyor
anadan doğma dokunulmazlığını.

Gaddarlık
hayatın tarihine laboratuvar marifetiyle tasallut ediyor,
düşmüş olan ulusal aklın toprağa kanayan kemiklerini
deşeliyor
ve yalıyor kanayan ulusal aklın tarihsel sızıntısını

Oysa burada hayat
cana bürünen direncin eğilmezliğiyle
bir azap kasırgasında inancın doğal tapınağını kuruyor

ve burada kara toprak ve günışığı Türk,
burada hayat Türk, tarihin sızlayan kemiklerinden
günlerin dilinin böyle konuşmasına
ve aklın sonsuza açılan yelkenlerinin dokumasına kadar.

[illegible]
[illegible] Yayınları, Mayıs 2004)

KAÇAK ANLATI

Cezmi Ersöz

Neredeyse sab

"Gitmem lazım, geç kaldım, işim var," dedim, ama beni dinlemiyordu, titrek ve terli parmaklarıyla bileğime yapışmış ve âdeta can havliyle: **"Ne olur, çok yalnızım, bu gece burada kal,"** diyordu. Evinde olduğumuz ve hava kararmış olduğu halde hâlâ o simsiyah gözlükleriyle dolaşıyor ve sürekli içki içiyordu. Belli ki acıları tekrar depreşmişti. Onu bu halde asla bırakamazdım. Çünkü gittikçe kötüye gidiyordu, olmadık şeyler yapabilirdi. **"Peki, sakin ol, bir yere gitmiyorum, buradayım,"** dedim. Bunu duyunca heyecanla gelip sarıldı boynuma ve **"Sağol, dostum,"** dedi. Mutfağa gidip içki doldurdu bana. Ev sahipliği yapmaya başlamıştı hiç beklenmedik bir canlılıkla. Ama sonra içindeki o ıstırap kendisini yine hatırlatmış olacak ki, yakınmaya, dahası yaşadığı acının haklılığını anlatmaya, kanıtlamaya başlamıştı bana. **"Sen çok iyi farkındaydın, nasıl seviyordum o adamı, değil mi, söylesene. Onunla kendimi sevmeye başlamıştım, en önemlisi eşcinselliğimden pek utanmıyordum, artık insanların gözlerinin içine hiç olmadığı kadar korkusuzca bakabiliyordum. Yaşamaya başlamıştım, dünyaya dokunuyordum. Ve o şimdi yok. Nelerimi yitirdim ben, biliyorsun, değil mi?"**

"Biliyorum, biliyorum," diyordum, bulunduğumuz dokuzuncu kattan **Haliç**'in o hüzünlü koyuluğunu seyrederken. Oysa bildiğim en fazla neydi ki ve bu inanılmaz ve bizi hep şaşkına çeviren çelişkilerle dolu olan hayatta ne olabilirdi ki? Bir tekstil firmasında modelistlik yapan eşcinsel arkadaşım, iki çocuk babası evli bir polise âşık olmuştu. Öyle ki varını yoğunu âşık olduğu bu polis için feda ediyordu. Polisin ilkokula giden çocuklarının neredeyse tüm okul masraflarını, dahası zaman zaman ödemekte zorlandığı kooperatif taksitlerini ödüyordu. Ve bütün gün onu anıyor, onu nasıl mutlu edeceğini ve şaşırtacağını düşünüyordu. Ve arada bir görüştüğümüzde bana hep çok mutlu olduğunu, hatta bu mutluluğun onu korkuttuğunu, her şeyin nasıl bu kadar iyi gidebildiğine zaman zaman da şaştığını söylemeden edemiyordu. Benim tüm dünyadaki ve özellikle bu ülkedeki polislere ilişkin yargılarımı bildiği için de, **"Bu farklı, hiç öyle sandığın gibi değil. Düşünsene, televizyonda eski Türk filmlerini seyrederken kendini tutamayıp ağlıyor, öylesine duygusal bir adam, öylesine yumuşak bir kalbi var ki bilemezsin,"** diyordu ısrarla.

Ne yalan söylemeli, anlattıkları beni etkiliyor, dahası umutlandırıyor, onun adına mutlu ediyordu.

Sonra bir gün her şey altüst olmuştu. Aslında bu ülkede **"samimiyet buhranına"** kapılıp umutla bağlanılan her şey hiç beklenmedik bir anda nasıl uçup gidiyorsa öyle olmuştu. Arkadaşımın uzun zamandır gitmediği ve şöyle bir, ne olup ne bitiyor diye uğradığı eşcinsel kulübünde kavga çıkıyor ve bir polis ekibi kulübü basıp oradakileri yere yatırıyor ve kim varsa coptan geçiriyordu. Ve asıl ilginci bu polis ekibinde arkadaşımın **"sevgilisi"** olan polis de vardı. Ve onca karışıklıkta bir an göz göze geliyorlar, arkadaşım bu sırada elinde olmayarak çok heyecanlanıyor ve bir şekilde onunla göz göze gelince de, **"Benim, beni tanımadın mı?"** demek istercesine bakıyor ona ve o heyecanla bir şeyler çıkıyordu ağzından güç bela, ama nafile; polis **"sevgilisi"**nin yüzünde en ufak bir titreşim bile olmuyor ve belki de birkaç gün önce seviştiği insanı yere yatırıp copluyordu, sonra da kimliğini istiyor, bakıyor ve geri uzatıyordu, oradaki herkese yaptığı gibi...

Sonra polis ekibi kulübün sahibini ve kavga çıkartan bir iki kişiyi daha yanlarına alarak geldikleri gibi gidiyordu. Arkadaşım o geceyi simsiyah gökyüzüne ve güneşe yalvararak geçiriyordu: **"Ne olur aydınlan gökyüzü, ne olur doğ güneş"** diye. Sabah olur olmaz da, arkadaşım, polis **"sevgilisi"**ni aramaya başlıyor ve saatler sonra çalıştığı emniyet biriminde buluyor onu ve asıl tükeniş o zaman başlıyor ve şöyle diyordu ona polis **"sevgilisi"**: **"Bak birbirimizi bir süre kullandık, ben karımı seviyorum, mesleğime bağlıyım, artık beni bir daha arama!.."**

Evet, hepsi bu. O an arkadaşım cehennemin yedi kat dibine iniyor, aşkıyla kazandığı ruhunu yitiriyor, dokunduğu hayat uzaklaşıyordu ondan. İnsanların gözlerine artık bakamaz oluyor, eşcinselliğinden hiç olmadığı kadar utanmaya başlıyor, çalıştığı yerden özel izin almak zorunda kalıyor ve haftalarca sokağa çıkamıyor, sımsıkı örttüğü perdelerin arasından sadece arada bir sokağa bakıyordu. Yitirdiği aşkının yasını tutmaya başlıyordu. Ve bir süre sonra artık hiçbir şeye ve özellikle sevmeye ve sevilmeye, dahası aşkının yasını tutmaya bile layık görmüyordu kendini.

Hatta bir daha kimseye âşık olmamak, bağlanmamak için kendine olan saygısını, inancını ayaklar altına almaya uğraşıyordu...

Yani yine eski hayatına dönmüştü. Hemen her akşam eşcinsel kulüplerine, barlara gidiyor, kim denk gelirse gidip onunla yatıyordu. Aşırı alkollü olduğu kimi geceler ise yollara çıkıyor, rastgele bir taksi çeviriyor ve hiç çekinmeden pazarlığa girişiyordu. Ve asıl ilginci birçok taksi şoförü teklifini kabul ediyordu: taksimetre açılıyor, taksi hareket ediyor, arkada-

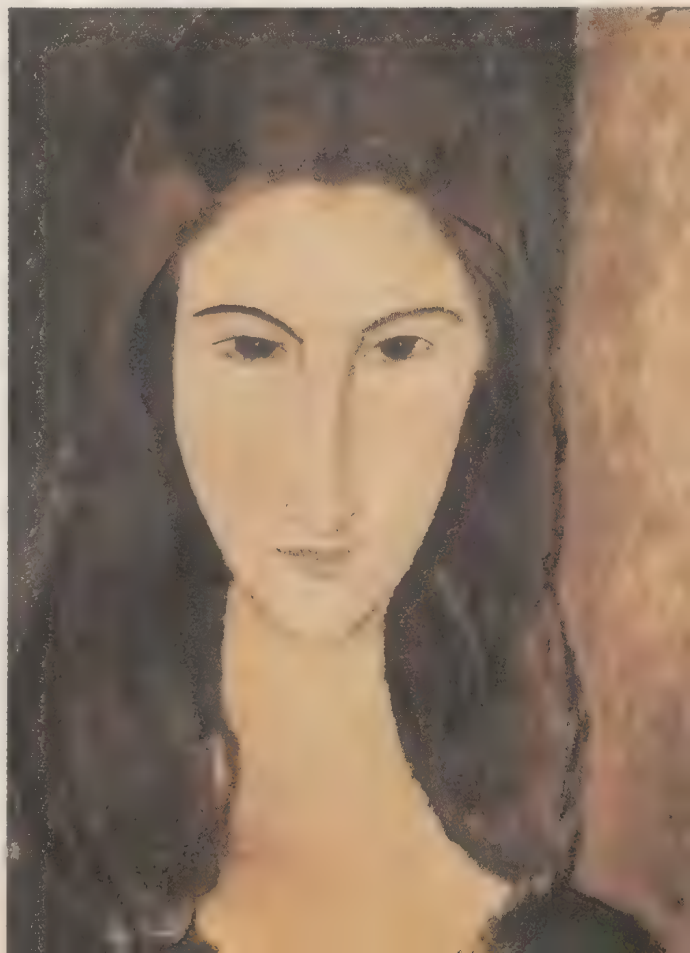

ah olacak

şım şoföre oral seks yapmaya başlıyor, şoför boşalana kadar şehirde gelişigüzel dolaşıyorlar ve iş bitince taksimetrede ne yazıyorsa arkadaşım çıkartıp şoföre o parayı ödüyordu. Sonra karanlık sokaklardan evine, onca utanç ve aşağılanmışlıkla düşe kalka geri dönüyordu...

Kimi geceler ise evinin çevresindeki inşaatlarda çalışan bir ya da birkaç işçiyi evine getiriyor ve onlarla yatıyordu. Ama çoğu kez evine getirdiği ve yattığı işçilere istedikleri parayı vermeyince onlar tarafından acımasızca dövülüyor, cüzdanında ne kadar parası varsa alınıyor, dahası kimi eşyalarını gizlice çalıp, ya da zorla alıp gidiyorlardı...

Bazen onu görmeye evine gittiğimde yüzünde, gözlerinin kenarlarında morluklar ve sıyrıklar görür ve bir gece önce başından neler geçmiş olduğunu hemen anlardım. Göz göze gelirdik, o an, **"bana sakın bir şey söyleme,"** der gibi bakardı, yutkunurdum ve susardım; ama gözlerim ve içim yanardı.

Dertleşirken bir ara, ansızın nereden bulduysa eline geçirdiği bir makasla saçlarını gelişigüzel, daha doğrusu kendinden öç alırcasına kesmeye başladı. Güç bela engel oldum. **"Bırak beni, çirkinleştirmek istiyorum kendimi, layık değilim ben sevmeye, layık değilim ben sevilmeye,"** diye çırpınmaya başladı kollarımın arasında. Sonra bir ara sakinleşir gibi oldu. Kalktı, lambaları tamamen söndürdü. Yanıma gelip, hiçbir şey olmamış ve **"bütün bu yaşananları unutalım,"** der gibi, **"Hadi, senin sesin güzeldir, bana o sevdiğim şarkıyı söyle,"** dedi. **"Söylerim, ama,"** dedim, **"artık içki içmezsen, çünkü biraz daha içki içersen komaya gireceksin." Tamam, içmiyorum, ne olur hadi söyle,"** dedi. Önce, çok sevdiği **"Hatıran Yeter Bana. Uzakta Kal Sevgilim"** şarkısını söyledim ona. Salonda karanlık bir noktaya gözlerini âdeta bir sonsuzluk hasretiyle dikmiş beni dinliyordu. Sonra **"Şarkılar Seni Söyler, Dillerde Nağme Adın"** şarkısını söylemeye başladım. Ama bir süre sonra fark ettim ki, halıya kapanmış hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Yanına gittim, ne olur ağlama, güçlü olmalısın, gibisinden saçmasapan sözler söylemeye çalışarak saçını okşamaya, onu teselli etmeye çalışırken, o an nasıl olduysa ben de ağlamaya başlamıştım. Aslında farklı şeylere ağlıyorduk: O, bütün her şeyini, bütün varlığını verdiği halde yitirdiği aşkına ağlıyordu; bense hiç kimseyi böylesine fedakârlıkla, dahası derin bir özlemle sevemediğim, kimseye böylesine bütün varlığımı veremediğim için ağlıyordum...

Sonra onu yerden kaldırdım, yatağına yatırdım. Üzerini örttüm. **"Gitmeyeceksin, beni yalnız bırakmayacaksın, değil mi?"** dedi. **"Buradayım. Hiçbir yere gitmiyorum, yanındayım, merak etme,"** dedim fısıltıyla. Yatağını serdim, gözyaşlarını sildim, tam uyumaya hazırlanırken, **"Söylesene, bizim gibiler için bir umut var mı bu dünyada?"** diye sayıkladı. Bir an, bunca yaşadığımız ve dahası yaşayacağımız şeyi düşündüm. Saat kaç olursa olsun ve ne kadar alkollü olursak olalım ona yalan söyleyemezdim: **"Pek umut yok,"** dedim, **"yok ama, bak neredeyse sabah olacak!.."**

Yengeçler ve Yengeçler

Adnan Özer'e

Vardım çarşılarına ki
medet ummaya kifayetsiz terzilerden
nafile bir heves düğümlendi soluğumda
misafirliğime pusular kurulmuş, gizler çekilmiş kınından
Zamana zehir içirip hayatı yoran bedevi gölgesi siz,
çalın nefeslerimizi, aynı çağdayız sizlerin şansı bu
kim değilsiniz ki; leş kokulu yaşam fakiri
her bakışta korkunç, her adımda cahilliğiniz
ve alçaklığınızı süsleyen cüzdan kiriniz
sersemce kişneyen atlarınız da var
motorlu aletlere gizlenmiş sevinç gözyaşlarınız
kötülüğü ateşte yoğurup acımızdan serinleyen beyler
-Yanlışsınız! Yanlışlığınıza beni de katmayın.

Döndüm kıyılarıma geçmişi yapıp çizgi
şaşmamak için kalbimin küçük hatırasından.
Saklı yerim bir yengeç ısırığı ile gizli ki
habire insanlığımı tekrarlatır...
Yengecin var olma sebebi
acı olunca bir gün çocukluğuma
annemin şefkati yetişip korkumu defetmişti
Ve tutup mahlûkata da su yolu açınca
gözyaşlarımı kurutmuştu şaşkınlığım
Çocuğu ısırılana böyle mi yapılırdı!
Baktım yengecin ardından suya varışı güzeldi
annemin tuzlu yanağımı öpen dudakları kadar tatlı.
Yengecin korkulu kaçışı damarlarımda gezindikçe
-Yanlışsınız! Annelerinizi de ihanete uğratmayın

Geziniyorum kıyılarımı kenarlarımı
merhamet soluyarak günün gizlerine
ağzım bir laf ediyor
öfkelerini söküyorum şehir çocuklarının
Bir tutam gülücük tozuyorum rüzgâra
eskimiş bir mal değer kazanıyor elimde
ustadır yengecin ısırığı tarihime!
Gülüyorum bedenimi kumlara sürten dalga sesiyle
zevk almaktan kaçınmıyor hatıralar çizili tenim de
şimdi daha bir tuzluyum acıma
dikenli teller duygularıma daha bir dost
Uslanmaz cepheler kıyılarımı zorladıkça
kanamalı yerlerimden şifa buluyor
düşmanlığıma yatanlar da
Yırtıklarımdan hayat bulsun haset edenler *de*
dilimin pası yaramı merhemlerken.
- Doğrusunuz diyemem,
yanlışlığınız size çelme takacak beyler.

ASLAN ÖZDEMİR

KAÇAK DENEME

Elif Türker

Yargıların Gir

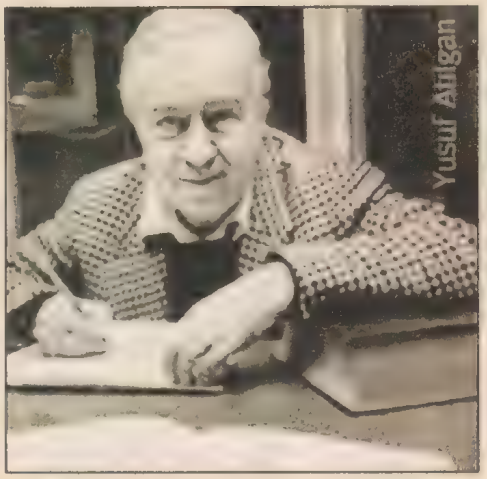

Susmak bir erdem midir? İçinde fırtınalar koparken seni inadına anlamayanlara karşı verebileceğin en güçlü savaştır kuşkusuz. İşte suskunun erdem yönü de tam bu noktada başlar. Yoksa ezikliğinden, isyan edememezliğinden, korkudan susmak bir erdem olamaz. Susmak bir isyanı ifade ediyorsa, erdemdir. Hatta suskunluğunu kendisiyle birlikte sonsuzluğa götürüyorsa, intiharı seçiyorsa... Tıpkı **Anayurt Oteli**'nin suskun katibi Zebercet'in ve sokakların suskun **Beyaz Mantolu Adam**'ının intiharları gibi.

Edebiyatımızın iki büyük ustasının, Yusuf Atılgan'ın ve Oğuz Atay'ın kalemlerinden çıkmış olan bu iki yalnız tip, kendi ölümlerini seçmiş kişilerdir. İkisi de –farklı nedenlerden de olsa– başarısızdır. **Yusuf Atılgan**'ın **Anayurt Oteli** adlı romanının kahramanı Zebercet, işinde başarılıdır. Çünkü işi, işlettiği otel, onun hayatıdır. Ancak otelin dışına bir zorunluluk olmadığı sürece, belirli günlerin dışında çıkmaz. Çünkü Zebercet, insanlarla iletişim kuramayan biridir. Hayatının kendi kontrolünde olduğunu anlayana kadar hep, ezik yaşamış biridir. Dış dünyanın insanları dediği kişilerin aşağılayıcı alaylarına konu olmuştur; bu yüzden de onlardan hep kaçmıştır, hatta korkmuştur. Öyle ki, hayatının merkezinde otel olduğundan, oraya gelen insanları dış dünyadakilerden ayırır, dışarının insanlarını anlayamaz Zebercet.

Zebercet'in yalnızlığı ve insanlardan kopuşu, onun çocukluk yıllarında başlar. Önce yedi aylık doğmuş olması, ebeveynleri tarafından, bir suçmuşçasına başına kakılır. Sonra, ilkokulda, zayıf ve çelimsiz dış görünüşü nedeniyle, ona kız gibi olduğuna dair alaylı sözler söylenir. Askerde koğuş arkadaşlarının aşağılayıcı şakalarına maruz kalır. Kışla dışında da emirerliğini yaptığı yüzbaşının karısı ve baldızı onu umursamadan konuşurlar. Kadınlar hamamdayken, bir kahvede bekleyen Zebercet'le, kahve takımından insanlar alay ederler. Hatta genelevdeki kadınlar bile onu dış görünüşü nedeniyle aşağılarlar ve alay konusu ederler. Zebercet de, askerden döndükten sonra otele kapanmakta bulur çözümü.

Ancak hayatında eksik giden bir şey vardır; sıcak bir sevginin olmayışı. Bir gece Gecikmeli Ankara Treniyle gelen bir kadın, Zebercet'in bu eksiğinin farkına varmasına edilgen bir şekilde, yardım eder. Otelde bir gece kalıp giden kadın, Zebercet'in beklediği sevgidir artık. Kadının döneceği güne hazırlar kendisini. Ancak dönmeyeceğini anladıktan sonra, dış dünyada, insanların arasında aramaya başlar özlediği sevgiyi. Yine bulamaz. Oteline döner ve oteldeki herhangi bir eşyadan farkı olmayan, Zebercet'in cinsel oyuncağı, en az Zebercet kadar suskun olan ortalıkçı kadınla ilişkisinde de başarısız olunca, onu öldürür. Zebercet, artık tanrı modundadır. Hiçbir şey eskisi gibi değildir. İşlediği suçu bilir ancak onu yasaların daracık bir bölümüne sığdırmak; cezası hafiflesin diye suçuna bir neden bulmak ona göre aşağılayıcı bir durumdur. *Yeryüzünde canlı kalmanın bir bakıma suç işlemeden olamayacağını bilmeyen, kendilerini suçsuz sanan insanlardan çekinir, utanır.* Bu nedenle hiçbir zaman onlardan biri olmayı başaramayan Zebercet, kendisini otele kapatır. İnfazı için karar verdiği günü bekler. Daha sonra; *yorumlar, nedenler önemsizdi; 'kesin değildi. Önemli olan insanın edimleriydi. Değişmez tek bir gerçeklik vardı insan için: Ölüm'*, der içinden ve beklediği günün anlamsız olduğuna karar verir. Kararladığı tarihte ölse, *'süreksizliğin, tutarsızlığın, saçmalığın bir anlamı mı olacaktı sanki'*, diye düşünerek hazırlanır ve kendi infazını gerçekleştirir Zebercet.

Onun ölümünün bir anlamı yoktur dış dünyanın insanlarına göre. Kimse de nedeniyle ilgilenmeyecektir zaten. Çünkü Zebercet'i seven, ona değer veren kimse yoktur. Zebercet, toplumun içinden topluma aykırı duran biridir. Toplum insanlarından sürekli kaçmıştır. Onları anlayamamıştır. Önyargılar onu hep ürkütüp kendi kabuğuna çekilmesine ve sonunda da nedensiz gibi görünen ölümüne sebep olmuştur. İşlediği cinayetin ardından sınırsız bir özgürlüğe sahip olan Zebercet, bunu tanrısal bir güçle kendi ölümü üzerine suskunun çemberinde kullanmayı seçmiştir. Zebercet, toplumla uzlaşabilen pek çok kişiden daha güçlüdür aslında. Onun şizoid kişiliği bu infazda etken olsa da Zebercet, toplumla uzlaşmayı, son zamanlarında kendi istemiyle reddetmiştir. Çünkü anlamsızlığı keşfetmiş, aydınlanmıştır.

Toplumun önyargılı sürü bakışlarından ve yorumlarından kurtulmanın çözümünü intiharda bulan bir diğer edebi ve ebedi tip, **Oğuz Atay**'ın kaleminde vücut bulan, ***Beyaz Mantolu Adam***'dır. *"Kalabalık bir topluluk içindeydi. Başarısızdı. Parası yoktu. Dileniyordu."* cümleleriyle başlar kahramanı kadar suskun ve yoğun hikâye. Neden ve nerede başarısız olduğunu bilmediğimiz biridir. Sadece dilenmek istiyordur; ancak diğer dilencilere benzemediğinden bu işte de başarısızdır. Ne var ki bir süre sonra kadının biri onun avucunu açarak para sıkıştırır. *'Kadın ona bakarken bilerek ya da bilmeyerek hiç oynatmamıştı gözbebeklerini. Bu yüzden ilk müşterisi onu kör sanmıştı'*, sözlerinden yazarın da kahramanının iç dünyasını, neler düşündüğünü bilmediğini anlıyoruz. Zebercet gibi sadece dış dünyanın insanlarına kapalı değildir o. Herkese, hatta yaratıcısına bile kendi hakkında bir fikir vermez. Dilenme yerinden uzaklaşırken zoraki bir hayırsever ona bir iş karşılığında para verir. İşi hamallıktır. İnsanlar tarafından, körebe misali oradan oraya sürüklenip biraz

dabında Suskun İntiharlar

para kazanmaya başlar. *"...oymalı, yaldızlı büyük bir boy aynasında kendini seyretti: Ceketi yoktu, gömleği parça parçaydı. İstemeyerek iki serserinin kavgasına karıştığı, onlara aracılık ettiği bir sırada yırtılmış olan gömleğinin parçalarını üst üste getirdi aynaya bakarak; pantolonunu tutan ipi çözdü, daha sıkı bir düğüm attı. Sonra aynayı götürdüler; yırtık pantolonunu ve çorapsız ayaklarına geçirmiş olduğu lastikleri seyredemedi,* cümlelerinden kahramanın ne kadar kötü durumda olsa da dış görünüşüne önem verdiğini anlıyoruz. Daha sonra da bir tezgahta ya da askıda gördüğü satılık, beyaz bir kadın mantosu çok hoşuna gider ve bir daha hiç çıkarmamak üzere mantoyu giyip gider. Satıcının alaylarını umursamadan *beyaz mantosuyla topuklarının çevresinde döner, ilk defa gülümser çevresine bakarak. Sonra bir daha hiç gülümsemeyecekmiş gibi mahzunlaşır birden. ... Yerdeki su birikintisinde mantosunu seyretmek için eğildiğinde çevresindeki onu nasıl karşılamak gerektiğini bilmeyen topluluğu görür.* Arkasında onu takip eden insanlar olduğunu fark eder ama aldırmadan yoluna devam eder. Topluluk bir süre sonra sonuç alamadığı için peşini bırakır. Mevsim yaz olduğundan hava çok sıcaktır. Terlemesine rağmen mantosundan asla vazgeçmez. Tarak satan birine istemeden yardımı dokunur. Onu seyretmek isteyenler yanında durduğu tarakçıdan alışveriş yaparlar. *Hareketsiz, ifadesiz öylece durduğu için önce yanına yaklaşamazlar.* Onu turist sananlar çıkar. Birkaç dilden küfür ederler; ancak o, hiçbirine tepki göstermez. Yoluna devam eder. Bu arada da ona önyargılı toplum insanları bir şeyler söylese de hiçbirine aldırmaz, hiçbir tepki vermez. Bir seyyar satıcı onun değişik görünüşünden yararlanıp mallarını satar. Sonra bir kumaş dükkanının sahibi onu vitrinde canlı manken olarak kullanır. Onun vitrindeki, kolları iki yana asılı duruşu İsa'yı anıştırır. İnsanların çok ilgisini çeken bu, Beyaz Mantolu canlı manken, oradan da sıkılır ve yine hiç konuşmadan, çevredeki boş ve gereksiz sözleri umursamadan yoluna devam eder. Bir kaldırımın kenarında otururken *kolunda bir sürü kemer taşıyan eskimiş bir adam* görür. Kemerci ona bir kemer verir ve birlikte şarap içerler. Sonra Beyaz Mantolu Adam ve kemerci otobüse binerler, kemerci ondan ayrılır. Beyaz Mantolu Adam da yine birkaç kişinin alaylarına, aşağılamalarına, yaşlı bir adamın bitmeyen dertlerini dinlemeye maruz kalarak bir trene biner. *Pencereden denizi gördüğü bir istasyonda trenden iner.* Halk plajına gider. Burada da gençlerin ilgisini çeker, kafasına top atılır, yere düşer. Etrafına toplanan kalabalık nedense onun hasta olduğu yolunda sözler söyler. Ancak uzun bıyıklı bir genç, onun rahat bırakılmasını söyler. Bir görevli ise, *halkın huzurunu ihlal ettiği* gerekçesiyle onu plajdan göndermek istese de bıyıklı genç, Beyaz Mantolu Adam'ı savunur. Yerde yatan Beyaz Mantolu Adam, doğrulup kalabalığı aşarak denize doğru ilerler.

"Su, bileklerini geçince mantosunun eteklerini topladı. Kalabalıktan kurtulmuş olan görevli, elbisesiyle daha ileri gidemedi. Mantonun etekleri önce suyun üstünde açıldı sonra ağırlaşıp battı. "Dur!"diye bağırdı uzun bıyıklı genç. "Boşver abi," dediler. "Fazla ileri gidemez." Deniz sığdı; bütün manto suyun içinde kaybolduğu zaman kıyıdan çok uzaklaşmıştı. Fazla ileri gitmişti. Yanılmışlardı." İşte bu cümlelerden Beyaz Mantolu Adam'ın topluma aykırı duruşunun ve hiç eğilmeyişinin ifadelerini alıyoruz.

Beyaz Mantolu Adam susmayı seçmişti. Her ne olursa olsun, suskunun özgürlüğünü tercih etmişti. Zebercet'e "maşatlık taşı" diyen kestaneciye ona bir cevap veremeyişi, *olasılıklardan en kolay olanını*; sessiz kalmayı seçmesi aşağılayıcı bir durum gibi görünür. Ancak akşam intikam almak için gittiği kestanecinin *"alığın biri"* olduğunu düşünmesi, sabahki davranışının doğru olduğu kanısına vardırır onu. Beyaz Mantolu Adam'ın ne düşündüğü, ne hissettiği hakkında hiçbir fikrimiz olmamasına rağmen, onun ölümü seçmiş olması, düzene boyun eğmediğini ispatlamasıdır onu önemli kılan.

Beyaz Mantolu Adam adlı hikâyede kahramanın iç konuşmalarına, ne düşündüğüne hiç yer verilmemiş olmasının ardında da bence onu tamamen toplumdan uzak tutmak, suskunluğunu korumak için hazırlanmış, müthiş bir kurgu vardır.

Camus, ***Sisisfos Söyleni*** adlı eserinde, *"Hiç kimsenin varlıkbilimsel bir kanıt uğruna öldüğünü görmedim."* der. Ancak bu iki tip de, toplumda varolma sorunsalı yüzünden ebedi suskuyu seçmiş kişilerdir. İkisi de kurgu boyutunda yaşamış ve ölmüş olsalar da içinde yaşadığımız toplumu ve sürüden kopma korkularımızı yüzümüze tokat gibi çarpan çığlıklardır aslında.

Yusuf Atılgan, *Anayurt Oteli*, YKY, **2004**
Oğuz Atay, *Korkuyu Beklerken*, İletişim Yayınları, **2003**

KAÇAK HABER

Metin Aksoy

Sosyalist Kürt

Basın mı bizi magazin delisi yaptı, bizim tuhaf isteklerimiz mi basını baştan çıkardı, tartışılır. Ama ortada bir gerçek var ki; insanların magazine (dedikoduya) inanılmaz bir sempatisi var. Toplum içinde bir yerlere gelmiş bazı insanların ne yaptığı, nereye gittiği bizi o kadar çok ilgilendiriyor ki; o şahıslar hakkında her şeyi ama her şeyi, bilmek zorunda hissediyoruz kendimizi. Sunulan bilgi (dedikodu) saçma da olsa, bir şahsın özel yaşamı da olsa, hiç mi hiç bizi ilgilendirmese de öğrenme isteğimizin önüne geçemiyoruz. Bunları toplumun her kesimi benimsiyor. Liberalinden demokratına, sosyalistinden komünistine her kesimin magazini ilgiyle izlediği yapılan araştırmalarda ortaya çıkmıştır.

İlginç olan ise 'sosyalist magazin'in ortaya çıkmasıdır ki bu da bir Kürt icadıdır. 1990'lı yılların başında sadece bir kez okur karşısına çıkan Rojname adlı Kürtçe dergide bazı magazin haberleri de yer almıştı. O zamanlar Rojname'de yer alan haberlerin amacı Kürtçe okur kazanmak, Kürtçe'yi bir dil haline getirmekti. Ve o dergi arşivlerdeki yerini alırken, aynı zamanda Kürt magazin basınının nasıl çalışması gerektiğine de örnek oldu. Son zamanlarda bazı Kürt basın organları internet üzerinden magazin haberleri yayınlayan siteler üreterek ya-

yına soktular. Bu sitelerde yayınlanan magazin haberleri "toplumun ahlak değerlerini olumsuz etkiliyor" diye eleştirilen 'tele –vole' magazini ile farklı bir çizgide olsa bile, bir şekilde haber anlayışı örtüşüyor.

Kürt magazin gazeteciliği haber verme amaçlı görünse de detayları fazlasıyla ortaya çıkarma ve haberin devamını da sonraki günlere yayıp okur toplama stratejisi izleyerek "az sonra" sloganıyla aynı kulvarda olduğu görülmekte. Ve burada dikkat edilmesi gereken şey ise Kürt olmayanların, Kürtlerle ideolojik ya da herhangi bir bağı bulunmayanların haber yapılmaması. Nedenini tahmin etmek zor değil! Irkçı bir yaklaşım yok aslında, sadece 'seviyeli ve taraftarını' öne çıkaran, yani: 'Sosyalist magazin' haberciliği yapıldığı imajı verilmeye çalışılıyor.

Kürt magazin haberciliğine en çok konu olanların başında; **Yılmaz Erdoğan, İbrahim Tatlıses, Ciwan Haco, Rojin Keser, Nilüfer Akbal, Mehmed Uzun** geliyor; yani Kürt kökenli sanatçılar. **Yılmaz Erdoğan** haberlerinin başında; mankenlerden çok hoşlandığı, sürekli mankenlerle gezdiği ve kapkaç olayını gündeme getirmek için bir film çekimine başladığı haberleri varken; **İbrahim Tatlıses**'in Hewler'e gideceğini ve kitabı hakkında bilgi verdiği ile ilgili peşi sıra haberler var.

Cannes Film Festivali'nde gündeme gelen ***"Sıfır Kilometre"*** filmi ve oyuncuları ile ilgili çok daha ilginç tanımlamalar var. Filmin başrol oyuncusu Şeyh Said'in torunu olarak nitelendirilen **Belçim Bilgin** için şu ifadelere kullanılıyor: *"Belçim Bilgin Cannes'da yıldızların arasında parlayan 22 yaşında genç bir Kürt Kızı. Ama* ***Belçim****, dünyanın en prestijli sinema Festivali olarak kabul edilen Cannes Film Festivali'nde Altın Palmiye için yarışan Kürt filmi* ***"Sıfır Kilometre"****nin kadın başrol oyuncusu olarak ilk defa geldiği Cannes'da, sanki yıllardır sinemanın içinde olan tecrübeli bir yıldız gibi yürüyor. Kendine*

Magazini

Tugba Ünsal
Yılmaz Erdoğan

son derece güvenen tavırlarıyla dikkat çeken bu neşeli Kürt kızı, bunu ailesinden aldığı eğitime bağlıyor..."

Elbette ki; siyasilerin de magazin haberi olmalı. Londra'da düzenlenen İkinci Kürt Kadın Festivali'ne Kürt siyasi hareketlerinin iştirak etmesi manşet olması için yeterli olmuştur. Haber şöyle: *"Roj Kadın Vakfı tarafından organize edilen İkinci Kürt Kadın Festivali büyük bir ilgi görüyor. İkinci gün Haringey Kürt gençlik merkezinde düzenlenen defilede Güney Kürdistanlı Della Axmed tarafından tasarlanan geleneksel Kürt kadın kıyafetleri büyük beğeni topladı."*

Diyarbakır Festivali ile ilgili haberlerin de olduğu sitede, Diyarbakırlı bir halk sanatçısıyla ilgili iddialı bir haber de var: *"Pervin Çakar, Diyarbakırlı. Önce Halk Müziği, ardından konservatuar eğitimi almış. Ancak kendisini daha çok bir operet olarak görmek istediği için şimdi de Opera eğitimi alıyor. Maddi imkânsızlıklar yüzünden Türkiye'de yapamadığı eğitimini İtalya'da görüyor. İtalya da ise kalacak yeri yok. Bir kilisede yatıp-kalkan Pervin'in tek amacı dünyaca ünlü bir soprano olmak ve Kürtçe-Türkçe opera okumak."*

Sitelerin birinde yer alan magazin haberlerinden biri ise çok daha ilginç: E-mail ve sms'lerin insanları geri zekâlı yaptığı üzerine. Bir diğer haber ise kot pantolonlarla ilgili. Haber şöyle: Jeans, yanı sıra flaş haberler de yayınlanıyor. Flaş haberlerin en dikkat çekici olanı Diyarbakır Büyük Şehir Belediye Başkanı **Osman Baydemir** ile İHD Genel Başkan Yardımcılarından **Reyhan Yalçındağ**'ın nişanladığı haberidir.

'Sosyalist' Kürt magazin gazeteciliğinin Türki-

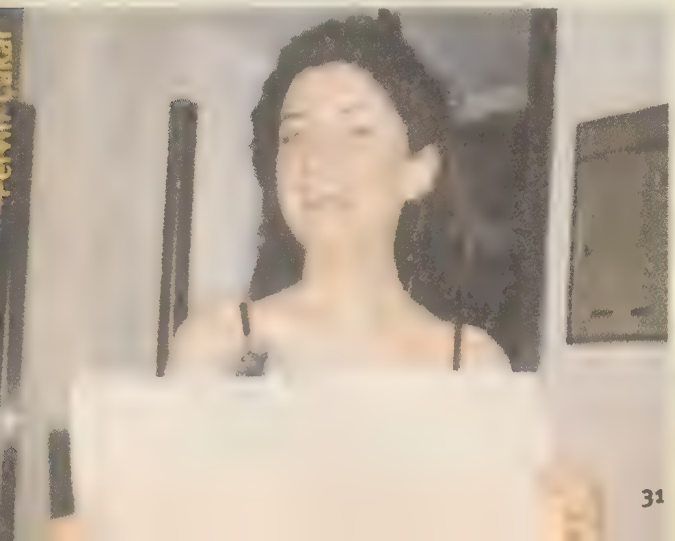

giyim pazarında gün geçtikçe daha çok tercih ediliyor. Bu haber için kullanılan fotoğrafın bir bayanın kalçalarını göstermesi ise, haberin mutlaka okutma çabasına bir örnek.

Kadın köşe yazarı tercih eden magazin web sitesinde portreler, röportajlar, magazin haberleri ye tele-vole magazin gazeteciliğinden bir hayli etkilendiği bir gerçek. Yıllar önce MİT'in yaptığı bir tespit vardı, tele-vole izleyen komünist olur, diye. Tele-vole'nin etkisi ve sayesinde 'sosyalist' Kürt magazininin ortaya çıkarılmış olması MİT'i doğruluyor.

KAZIM KOYUNCU

(1972-.....)

kaçak yayın

Desen: Melike Acar

...Çocukken şiirle güzel oynuyordum. Şairlerle çok uğraşıyordum. Bir ceket yaptırmak istedim o zamanlar İstanbul'a gelirken..., şair ceketi:) geldiğimde şairlerin köprü altına gittiğini biliyordum. Kocaman bir yalana hazırdım, muhtemelen ne ceketler diktirirdim kendime... Köyümden çıkıp gelmiştim, orda başka şeyler okuyordum, burada başka başka şeyler okumaya başladım. Solcu bir babanın solcu oğluydum. Solcular saçlarını uzatmıyordu o zaman. Dik yakalı devrimci kazağım... O çocuk doğru bir çocuktu. Hep o çocuk oldum. Hiçbir şeyi terk etmedim. Şiir yazamadım evet..., vaktim yoktu.

KAÇAK YAŞAM

Aslan Özdemir

Kütüphanesiz M

Çocukluğumda evdeki birkaç mobilyadan biri de üç kişilik "kütüphaneli" kanepeydi. Çok rahat bir oturma elemanı olmasının yanında kullanışlıydı da; yaslanılan tarafta, içindeki süngerden dolayı yumuşak ve üstü kumaşla kaplanmış iki büyük çekmecesi vardı. Bu çekmeceler Markut'un torbası gibiydi, içine dünyaları koy... Çekmecelerin hemen üstünde ise kitaplar için özenli bir raf yapılmıştı. Ortalama kalınlıktaki bir kitabın sırtından hesaplarsak, rafa en az yüz kitap sığardı. Elbette bu rafı dolduracak kadar kitap yoktu evde. Hatta komşuların evindeki kitapların toplamı bile bu rafı doldurmaya yetmezdi. Yetmişli yıllarda yayıncılık sektörü bu kadar hareketli değildi, her gün yüzlerce kitap çıkmıyordu. Sadece bu yüzden değildir belki ama hiçbir zaman dolaptaki kitaplığı dolduracak bollukta kitap olmadı evlerde.

Buna rağmen hazır satılan veya marangoza sipariş edilen her dolapta muhakkak bir iki raflık kitap yeri bırakılırdı. İnsanlar ne kadar isteksiz olsa da evine aldığı koltukta ya da yatak başlığında kitaplık sahibi oluyordu. Kitap rafları mobilyaların olmazsa olmaz parçalarıydı. O dönemki mobilya tasarımcıları, marangoz ustaları da mobilyalara bu rafları eklemeyi ihmal etmiyordu.

Kütüphaneli kanepenin akıbetini hatırlayamıyorum şimdi ama babamla gittiğim bir marangozda, babamın kendine çizdiği dolabı çok iyi hatırlıyorum. Ceviz ağacından yapılmış (suntalar evlerimizi henüz tahrip etmemişti) bol fonksiyonlu kahverengi bir dolaptı. Kenarlarında boydan boya çıtalar dolaşıyordu. Marangozun hünerli elleriyle oyulmuş, özenle süslenmiş bu çıtalar dolaba çok şık bir görünüm veriyordu. İç mimar deyişiyle; yer yer gotik özellikler taşıyordu. Dolabın alt tarafında birbirinden farklı boyutlarda üç bölme vardı. Bu kapılı bölmelerin hemen üstünde iki katlı yatay uzunlukta kitap rafları vardı. Onların üstünde televizyon yeri ve yine üstte tek sıra bir kitap rafı daha...

Dergide yapılan bir sohbetin konusu buralara sarktı... Sonra, günümüzün estetik harikası dolaplarını, konsepten konsepte koşan tasarımcılarımızı konuştuk; dolaplardaki kitap raflarının yerine yapılan bardaklık, çanaklık ve gümüşlükleri konuştuk.... Nasıl bir kültürel yozlaşmaya uğramışsak artık, bu evimizdeki mobilyayı bile etkilemiş... Eskiden kütüphaneli mobilya alanlara, şimdi incikli, boncuklu dolaplar satılmakta. İstisnalar dışında, bırakın kütüphaneyi, evinde kitap konulacak bir tek rafı olmayan toplum oluştu ülkemizde. Zaten kitap yerine de ıvır zıvır elektronik ev aletleri alınmıyor muydu?

Fuat Doğan Mobilya Üreticisi

Mobilya imalatı yapılan bir yerde, imalatın kaçta kaçı bir kütüphane olabiliyor?

Mobilya üretiminde kütüphaneler diğer grublara göre, üretim içerisindeki payı %3 geçmemektedir. Bu daha çok genç odalarında grubu tamamlayan bir modül olarak üretilmektedir. Bağımsız olarak üretilse bile genç odasına yöneliktir.

Türkiye'de mobilya ile birlikte (kanepeye, çekyata, yatak takımına dahil) kütüphane üretiliyor mu?

Piyasa talepleri biz üreticileri yönlendiriyor, ona göre üretim yapıyoruz. İhtiyaç dahilinde her şeyi üretmek mümkündür. Bilinen bir gerçek var, millet olarak çok az kitap okuyoruz. Çok az okuduğumuz için, çok kitabımız yok. Ve sonuç olarak kütüphaneye de ihtiyacımız yok. İhtiyaç olmayan bir şeyi de üretmek doğru değil. Oturma ve yatak odalarına dahil kütüphane modelleri geliştirilmesine rağmen, talep olmaması nedeniyle hiçbir zaman üretime alamadık. Sadece oturma odalarında kullanılan duvar ünitelerini üretiyoruz. Bu üniteler çok amaçlıdır. Kullanımına göre insanlar kitap da koyuyor, biblo da veya vitrin olarak da kullanıyor. Ama gördüğüm kadarıyla kitap haricinde her şey için kullanılıyor. Sadece genç odalarında takıma dahil kütüphane üretiliyor. Diğer takımlara dahil kütüphaneler yok denecek kadar az.

En çok hangi mobilyalar tüketiliyor? Örneğin, kütüphaneler diğer mobilyalara oranla ne sıklıkla satılıyor?

Satış rakamlarına göre başlangıçtan sona doğru sıralarsak; yatak odaları, oturma grubları, yemek odaları, genç odaları ve diğerleri (portmanto, ayakkabılık, kitaplık, tv sehpası vb). Müşterilerin büyük çoğunluğunu yeni evlenecek insanlar oluşturuyor. Türkiye'de

obilya Çağı

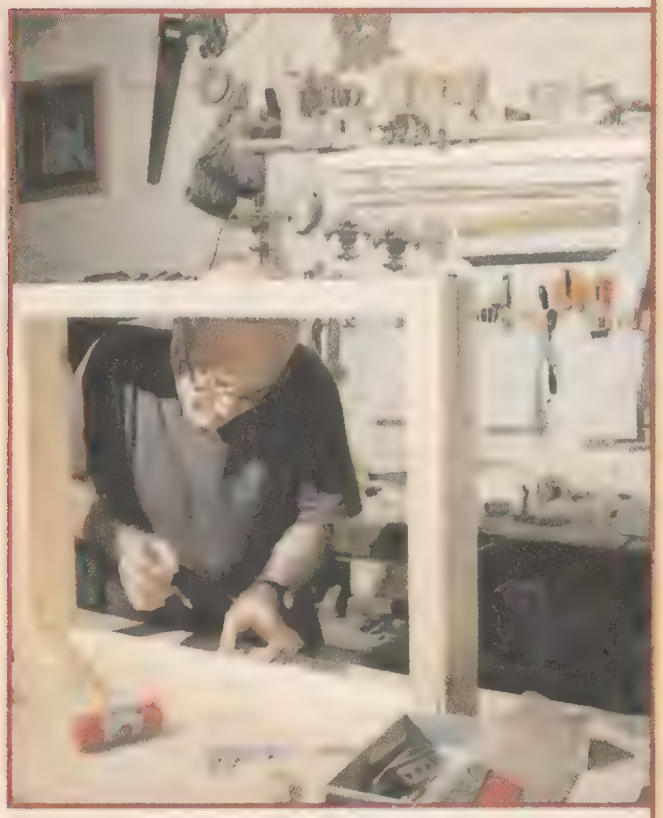

Kaçak Yayın'da bugüne kadar kitap sektörünü yazdık, çizdik... Yazarıyla, yayıncısıyla, kitapçısıyla, dağıtımcısıyla bol bol konuştuk. Peki kitapların saklandığı, muhafaza edildiği yeri, evlerde zoraki bir köşe açılan kütüphaneleri konuşmaya ne dersiniz? Kitaplığımızın diğer mobilyalardan aşağı kalır yanı var mıydı?

Marangozlara, tasarımcılara, mobilyacılara b*u eski tasarımı;* kütüphaneli kanepeleri/mobilyaları sorduk.

yılda yaklaşık olarak 550-600 bin civarında evlilik yapıldığı tahmin ediliyor. Bu insanlar ev mobilyası alırken tamamen ihtiyaç dahilinde yatak, oturma ve yemek odaları alıyorlar. Mobilya alımında eğitim, gelir ve kültürel yapı da etkili olmasına rağmen sıralama aynı, sadece tarz farklıdır. Satış bakımında ele aldığımızda kütüphaneler ciro bazında %2'lerde dolaşıyor. Burada büyük marketlerin çok ucuz kütüphane modellerini satıyor olması da tüketiciyi oraya çekiyor.

Sonuçta bizde de kütüphaneler sadece genç odalarında tamamlayıcı modül olarak satılıyor. Tek başına diğer grublar gibi ihtiyaç dahilinde satışı çok yok.

Sizin evinizde kütüphaneniz var mı? Varsa ne tür kitap bulunuyor kütüphanenizde?

Evet, evimde kütüphanem var. Kütüphanemde her türlü yayın bulanmakta ama çoğunluğunu romanlar oluşturuyor.

Nurhan Küner Marangoz

İlk ustaların kimlerdi?

Çok karışıktı, ecnebiler vardı, Rumlar vardı, Alman , Fransız vardı, bir de İtalyan vardı.

Türk yok muydu?

Türk, vardı ama mesleği hep diğer ustalardan öğrendim

Çok kütüphane yaptınız mı?

Tabii çok yaptım, eskiden herkes evine yaptırıyordu. O zamanlar mobilyanın bir parçasıydı kütüphane. Ben çok yataklı kütüphane yaptım. Ancak bu tip mobilyalar artık çok fazla yaptırılmıyor.. Daha pratik şeyler düşünülüyor, daha kullanışlı şeyler. Maliyet açısından da önemli tabii. Bir de yaptırsa ne olacak kütüphaneyi, evde kitabı yok insanların. Kitap alacak parası yok ki kütüphane yaptırsın. Ben genellikle ahşap kullanıyorum, suntanın kansorejen madde içerdiği söyleniyor, ayrıca bu malzeme rutubete karşı hiç dayanıklı değil. Ama ucuz diye insanlar bunu tercih ediyor, ama bu hazır malzeme kullanımı yüzünden zanaatkâr da yetişmiyor. Bir çırak alsan bazı şeyleri öğretemesin artık. Marangozluk mesleğinin içinde dekoratörlük de var. Marangozum dediğin zaman, ağaçla ilgili her şeyi becermen gerekiyor. Ama benim bir dekarasyon olayında bir yazar nasıl kitap yazarken zevk alıyorsa, bir şair nasıl şiir yazarken zevk alıyorsa ben de yaptığım işten haz alıyorum. Hoşuma gidiyor. Kendinden bir şeyler katıyorsun. Biz de gelen siparişlere bizde kendimizden bir şeyler katıyoruz.

Özellikle kullandığınız bir ağaç türü var mı?

Gürgen, çam kullanıyorum ama meşe, kestane de kullanılıyor. Ama ben en çok meşeyi kullanmayı seviyorum, ayrıca bizim yerli çıralı çamımız çok iyi bir ağaçtır. Rus çamını sevmem. Ama en çok kestane ve meşe kullanılıyor. Çam ağacının kokusu çok güzeldir. Burada bir kesiyoruz dükkân mis gibi kokuyor, gözlerin yanıyor.

En çok hangi mobilyayı yapmak hoşuna gidiyor?

Benim en severek yaptığım dekarasyon işi. Aslında benim ağaçla uğraşmak hoşuma gidiyor. Sunta, mdf değil de, sırf ağacı işlemeyi seviyorum.

Ağaçla nasıl bir başlangıç aşaması yaşanır. Mesela ağacı dinlendiriyor musunuz, burada biraz bekletip öyle mi işlemeye başlıyorsunuz?

Ormandan yeni kesilmiş ağaçla hemen işe girişenler de var, kurumasını bekleyenler de. Bazıları da fırınlanmış ağaç kullanıyor, böylesi daha sağlıklı, yaptığınız iş hemen bozulmaz. Fırınlanmış ağaç alsak dahi bekletmeniz gerekir. Fırınlanmamış ağaç kullanırsanız, ağaç kurudukça deforme olacaktır, bu da mobilyanın yapısını bozar, benim başıma da bir kaç kez böyle olaylar geldi. Ağaç çalışan bir şeydir, canlıdır. Aslında ağacı alıp bir yıl bekletmek gerekiyor ama küçük esnafın böyle bir sermayesi yok. Bir de bugün artık hazır malzeme kullanımı öyle yaygınlaştı ki, marangoz ustası bile neredeyse yok. Piyasada çalışanlara daha çok montajcı diyebiliriz, hazır geliyor çünkü, marangoz da monte ediyor.

Ömer Coşkun Mobilya Tasarımcısı

Siz mobilya tasarımcısısınız, bize bugüne kadar en çok hangi mobilya çeşidini yaptığınızı söyleyebilir misiniz?

Evet, bir mobilya tasarımcısı olarak çok çeşit yaptım. Herhalde en çok dolap yaptım, bunun yanısıra masa ve sehpalar tasarladım. Ben biraz da keyfime göre yaptığım için, yaptıklarımın çoğu bende kalıyor. Biraz özel şeyler... Severek yaptığım işlerden biri de kütüphanelerdir. Kütüphane başlıbaşına asaleti olan bir mobilya. Bir de şöyle bir şey var, mobilya tasarımı eskisi kadar revaçta değil son zamanlarda. Yeni çıkan hazır malzemeler bütün modelleri değiştirdi. Bu modellere göre iş çıkartmak zorundasınız. Kimse yeni bir mobilya tasarlamak ve buna atölyelerde uğraşlar vererek yapmak istemiyor. Büyük firmalar zaten her şeyin hazırını satıyorlar. Çoğu malzeme sunta, ben tasarladığım mobilyalarda hiçbir zaman sunta kullanmak istemem.

Ne tür bir tarzınız var?

Şimdi ben sıradan kullanıma açık mobilyaya karşıyım. Yeni bir mobilya modeli tespit ettim, onun üzerinde çalışıyorum bu aralar. Alternatif, esprisi olan modeller tasarlıyorum. Tasarladığım bu yeni mobilyalarda ağaçlarla biraz oyun oynuyorum. Mesela kişiye özel mobilya üretiyorum. Yaptığım gardırobu sahibinden başkasının açması biraz zor. Epey uğraşması gerekir dolabını açması için. Bunda herhangi bir kilit falan kullanmıyorum. Sandık şeklinde mobilyalar yapıyorum. Bu sandıkları açanlar sürprizlerle karşılar. Bunların dış görünümü karikatürlerde çizilen dinamit sandıkları şeklindedir. İç içe geçen mobilyalar, açılmıyor izlenimi veriyor ilk anda...

Evlerimizde zoraki de olsa bir kütüphane olurdu. Bir rafık da olsa herhangi bir mobilyaya birlikte kütüphaneler evlere giriyordu. Şimdilerde bu tür mobilyalar üretilmiyor mu?

Üretiliyordur muhakkak. Ama alıcısı olamaz. Benim şu an yaptığım bir mobilya da söylediğniz şekilde küçük bir kütüphane var. Ama bu kendim için yaptığım bir şey, seri üretimi olmayan bir mobilya. Piyasaya yapsanız da ilgi görmez mobilyalı kütüphane. Şimdi şöyle bir şey var, okuma oranı yüksekti bence eskiden. Çok okumakla ilgili bir şeydi. Çok eskiden bu mobilyalardaki kütüphanelerde en azından dini kitaplar vardı. Kitap muhafazaları yapılırdı özel olarak mesela. Artık insanlar böyle şeylere ilgi göstermiyor. Düz, keskin sert hatlar olan mobilyalar tasarlanıyor. Bir de bizde ara olmadı, bütün her şeyde olduğu gibi mobilyada da ara olmadı. Mobilyanın kullanma süresini doldurmadan, pat diye bilgisayara geçildi. Bununla birlikte geçmişle olan bir kopuklukta oldu. Daha kütüphaneyi görmeden bilgisayar masası gördü çocuklarımız. Kütüphane ekranın içindeymiş gibi oldu birden. Bunu birbirinden ayırıp hiç olmasa kitaba gereken ilgi alaka gösterilse ve kitaplara güzel güzel 'evler' yapsak. Cumbalı, taçlı, oymalı harikulade olur. Mobilya olarak da kütüphaneler çok şahane durabilir evlerde. Ama artık televizyon sehpası ve televizyon baş mobilya oldu evlerde. Her şeyi televizyon organize ediyor sanki. Ben böyle duracam karşıma koltukları dizeceksiniz, ben, koltuklar ve siz, diye hükmediyor evlere.

Yaptığınız işten memnunsunuz herhalde.

Aslında oymalı kakmalı cumbalı kütüphaneler vardı, eskiden çok yapılırdı. Ben onları daha çok seviyorum. Ama artık modern çizgiler talep görüyor. Böyle üzeri taçlı, furçlar falan gibi süslemeler olan kütüphaler vardı. Keşke şimdi onlardan yapılsa. Yapılıyor yapılmasına da keşke satılsa... Yine de çok yapılmıyor tabii. Bunları yeni de yapsan sanki antik mobilya yapmışsın gibi karşılanıyor zaten. Model yeni de olsa böyle mobilyalar yapılınca hemen eski mobilya sınıfına sokuluyor.

BENİM ADIM EFLATUN

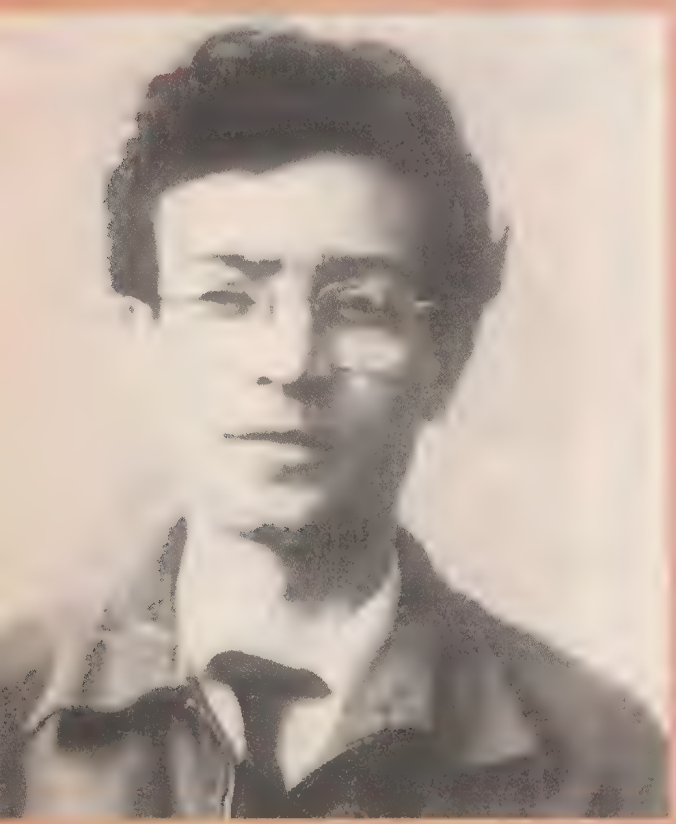

EFLATUN NURİ

KAÇAK SÖYLEŞİ

"Bence hayatımızı içimizden gelen

Geçtiğimiz aylarda Ertuğrul ODABAŞI'nın Aşkın Sınır Noktası adlı kitabı "kekeme yayınları"ndan çıktı. Ben de Ertuğrul'la hayat, roman ve gelecekle ilgili projeleri hakkında interaktif bir röportaj yaptım. İdealist bir gelecek çizen ve onu tüm dünyaya öneren bu yazarı derinlemesine okuyalım.

Metin KAÇAN

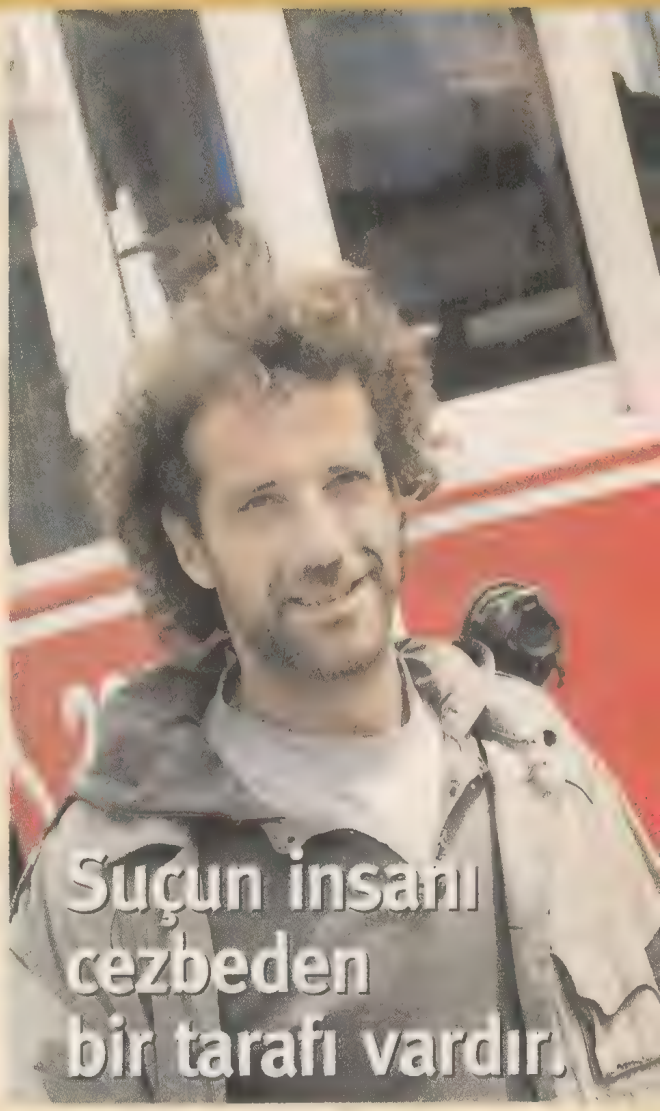

Sizi böyle bir roman yazmaya sevk eden Psiko-sosyolojik nedenleri merak ediyorum.

Böyle bir romanı yazmak için neden aramadım!.. Şaka... Aslına bakarsan tanıdığım herkes, ben de dahil mutluluğu aradık. Mutluluğu sahip olduğumuz anılarımıza sığdırmaya çalıştık. Ama bunun karşılığı her zaman mutsuzluk oldu. İnsanlar mutluluğa bakıyorlar ve hemen ardından mutsuzluğu düşünüyorlar ve otomatik olarak mutsuzluk da geliyor. İnsanların yüzlerine bakınca gülen yüzler gördüm fakat gözlerinde aynı gülme yoktu. Kendimce yazmamı gerektiren en önemli neden buydu diyebilirim. Bir de tabii edebiyat öğretmenimin sen yazar olmalısın Ertuğrul demesi beni yazmaya itti.

Bu romana "suç manifestosu" diyebilir miyiz? Yoksa gündelik hayatın sıradanlığında, yaşananlara farklı bir objektiften bakışlar mı demek doğru?

Ne dersek diyelim tek gerçek vardır, o da bir gün öleceğimizi bilmektir. Dünyada geçen bu süre içinde varlığımızı aydınlatmak zorunda olduğumuzu bilmemiz gerekiyor diye düşünüyorum. Bunu da başarmak için gündelik hayatın sıradanlığından kurtulmak gerekiyor. Gündelik hayatımızda kendimizi sorguladığımızda ya da en azından buna yeltendiğimizde karşımıza korkularımız çıkıyor. Korkular bekli de bizi bazen "suç manifestosuna" itiyor. Oysa bu hiç de böyle değildir. Suçun insanı cezbeden bir tarafı vardır. Bu tarafta bizi aldatmaya, yalan söylemeye, egolara vs. götürür yani ayın karanlık yüzü gibi. Biz hep önümüzdekini görürüz ve karanlık tarafın cazibesine kapılırız.

Roman kişilerinin çoğunda "tüketim toplumunun zavallılaştırdığı insan modeli" hâkim.

Toplumu, kuralları reddeden bir yazar mısınız?..

Reddetmek değil bu. Var olan bir şeyi nasıl reddedebilirsin ki? Bunlar günün gerçeğiymiş gibi dursa da karşımızda aslında yalandır. Gerçek olan kişinin kendisidir ve onun özgürlüğüdür. Kimsenin özgürlüğü senin ya da benim özgürlüğüm olamaz ki. Tüketim toplumuna Fransız ihtilalinde geçtik ve hâlâ tüketilmesi gereken her şeyi tüketiyoruz. Önümüze konulan mama gibi ye babam ye. Sonunda kimsenin yiyecek maması kalmayınca da ağlamaya başlıyoruz.

Seks ve yanı sıra gelen erotik dokunuşlar; pornografik bir dil anlatımınızı son derece sahici kılmış!

Aşk ile dokunmayla, Pornografik dokunuşun arasındaki farkı anlatmaya çalıştım. Aşk su gibidir benim için. Suyu içmeden ona iyice bakarım, o berraklığın ne anlama geldiğine bakarım, bana verdiği şifayı düşünürüm, suyun damarlarımda dolaşmasını ve hayatı düşünürüm. Aşkı buralarda aradım ve düşündüm. Pornoyu aramadım, o her kapının arkasında var, sahicilik buradan geliyor.

Modernizasyona karşı bir "yeni hayat" modeli sunuyorsunuz. Ancak bu modeli inşa ederken illegal bir yöntem kullanıyorsunuz?

Romandaki kahramanlarım ne yaparsa yapsın sadece istedikleri hayatı yaşamak için yapıyorlar. Bu tabii ki sistemin içinde illegal anlamını alıyor. Sonunda ne oluyor? istedikleri hayatı yaşıyorlar ve son. Bence hayatımızı içimizden gelen sesin doğrultusunda yaşamalıyız, kimsenin dediği gibi değil.

Uyuşturucular ve uyarıcılara farklı bir yaklaşımın var, sence tüm dünya bir madde kullanıyor olsa ne tavsiye edersiniz?

Kimse kullanmasın, kullanan varsa da bunun için hapise girmesin derim. Bugünkü hayat sistemin bir ürünü. Uyuşturucular bizi gündelik hayattaki sıkıntılarımızdan kurtarıyor. Dünyaya başka bir pencereden bakmamızı sağ-

sesin doğrultusunda yaşamalıyız"

lıyor. Bu maddeler dokunmak gibidir. Ama inanıyorum ki bu anahtar değildir. **Yine elinde olsa insanlar nasıl mânâ aleminde yaşasın istersin?**

Ben Kekova'da Aperlai'de yaşıyorum. Buraya sadece tekneyle gelebiliyorsun. En yakın komşum yürüme mesafesinde yirmi dakika sürüyor. Burada güneş enerjisiyle elektriğimi üretiyorum. Suyumu da yağmur suyundan sağlıyorum. Televizyonum yok. Müziğim var. Onyedi metre kare bir taş evde yaşıyorum. Ve bulunduğum bu yerden gökyüzüne bakınca tahmin edersin ne kadar yıldız gördüğümü. İşte o yıldızlara bakarken Allahıma dua ediyorum; "yarattığın bu evrende bana nefes verdiğin için" diye. Anlatmak istediğim sadece niyete dayalı bir şey. İyi niyetli olduğun zaman gerisi geliyor. İyi niyet bütün hayatın anlamı. Bu anlama sistem gibi bir saçmalık yüklemenin bir manası yok.

Şu anda tezgahta bir şey var mı? sorusu yani her yazara sorulan sıradan, basit, sığ soruyu ben de soruyorum: Yok mu bişi.

Tezgahta bu yılın sonunda veya yeni yılın ilk ayında yayımlanmasını düşündüğüm bir romanım var. Porno film yönetmeni bir adamın hayatının bir kesitini anlatacağım. Yalanla karışık, etiket seksini anlatacağım. Sıradanlığın başkalarına nasıl özentili olduğundan bahsedeceğim.

Bir yazar olarak nelerden ve kimlerden beslendiniz?

Beni ilk besleyen **Metin Kaçan** oldu. Onunla tanıştıktan sonra kitabımdan bahsettim. Okudu ve çok beğendi. Sonra kitabı Can Yayınları'na götürdüm. Dosyayı incelediler ve kitabı beğenmelerine rağmen kendi yayınevlerinin politikasına uygun olmadığını söylediler. Kekeme Yayıncılık'la anlaştım. Beğendiğim yazarlar arasında **Zecharia Sitchin, Hans Peter Duerr, Marquis De Sade, Dörthe Binkert, Federico Andahazi, Gabriel Garcia Marquez, Italo Calvino, Turgenyev, Thomas Bernard, Kosinski, Bukowski, Georg Simmel, Haldun Taner, Sevgi Soysal, Sait Faik** gibi sayabileceğim isimler var. •

İNKILÂP KİTABEVLERİNDE ve
TÜM KİTAPÇILARDA...

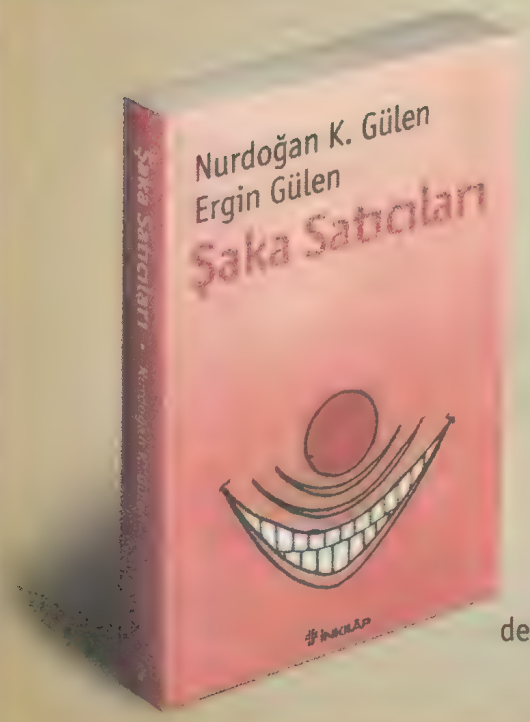

ŞAKA SATICILARI
Nurdoğan K. Gülen
Ergin Gülen

Türk mizahının perde arkasını ve kahramanlarının 'mizah' hayatlarını merak ediyor musunuz? İşte *Şaka Satıcıları* birçok karikatür sanatçısı ve mizah yazarının yetişmesine olanak sağlamış dergilerden birinin, **Çarşaf**'ın 'hayat hikâyesi'ni (doğuşu, gelişimi ve trajikomik batışı) aktarıyor bize.

TÜRKÇE TERCÜMAN – İSRAİL'DE YÜZ

20. YÜZYIL İTALYAN ŞİİRİ SEÇKİSİ

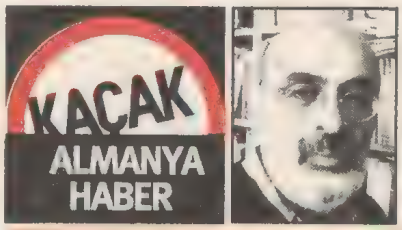

Gültekin Emre

Birinci Dünya Savaşı'nda Türk-Alman ilişkilerinin büyük bir yoğunluk yaşadığı biliniyor. Cepheden ve cepheye yansımayan görüntülerde ne fotoğraflar, ne anılar gizli kalmış demeyeceğim ama, unutulup gitmiş. Oysa arşivler, kütüphaneler, sahaflar belleklerimizi tazelememize neden olacak pek çok malzemeyle dolu. Bu konuda İstanbul ya da Berlin fark etmiyor. Bir anda inanılmaz etkileyici bir kitapçıkla, bir belgeyle, ya da fotoğrafla karşılaşmanız işten bile değil.

Geçenlerde cepheye giden Almanlar için hazırlanmış 8X12,5 cm ebadında *Türkischer Dolmetscher* (Türkçe Tercüman) başlıklı kitapçığı görünce heyecanlanmadım dersem, yalan olur! Kapak düzenlemesiyle de dikkat çeken 42 sayfalık bu kitapçık Almanca-Türkçe bir sözlük. Cepheye giden askerlere dağıtılan ve Türklerle karşılaştıklarında anlaşmalarını sağlamak amacıyla basılan *Türkçe Tercüman*'da günlük dilde anlaşmak için en gerekli binden fazla sözcük yer alıyor. Kitapçık, "Verlag für Kunst und Wissenschaft Albert Otto Paul" tarafından yayımlanmış, yayın yılı belli değil ama savaş yıllarında olduğu ortada. Osmanlıca harfler yerine Almanca sözcüklerin karşılığı Latin Alfabesiyle ve Türkçe verilmiş.

Bu konuda bir başka kitaptan söz etmemek de olmaz: 1916'da yayımlanan *Türkisches Lesebuch* (Türkçe Okuma Kitabı) ilginç bir seçki. 106 sayfalık *Türkçe Okuma Kitabı*'nda Osmanlıca, Latin harfleriyle Türkçe ve Almanca bir sözlüğün yanında eski Türkçeyle bir **Nasreddin Hoca** fıkrası, bir masal, **Karagöz,** *"Türkmen Kızı"* şarkısıyla birlikte o günün 'çağdaş yazın'ından örnekler de yer alıyor. Çağdaş yazına örnek olarak **Namık Kemal**'in ***"Akif Bey"*** (1874), **Ahmet Hikmet**'ten ***"Nakiyye Hale"***, **Recaizade Mahmut Ekrem**'den ***"Yadigâr-ı Şehab"*** (Gençlik Yadigârı" (1873) oyun ve düzyazıların dışında şiirlere de yer verilmiş: **Şinasi**'den ***"Eşek ile Tilki"***, **Abdülhak Hamid**'den ***"Mezaristan"***, **Tevfik Fikret**'ten ***"Sabah Ezanında"*** **Mehmed Emin Yurdakul**'dan ***"Benim Şiirlerim"***.

O günün çağdaş yazarlarının ürünlerinden oluşturulan seçkiyi Budapeşte Üniversitesi Türkoloji Bölümü öğreti görevlisi Profesör Dr. **Z. Németh** hazırlamış. Aynı yazarın bir de 126 sayfalık, 1916'da basılmış **Türkçe Grammer** (Türkçe Dilbilgisi) kitabı var. Bu iki kitabın boyutları da şöyle: 10,5X18,5. Bu Macar Türkoloğun **Türkçe Alıştırmalar** ve **Türkçe-Almanca Konuşmalar** başlıklı iki kitabı daha var elimde. Bundan başka daha başka yayınlar da olmuş bu iki ülkenin dostluğunu gösteren: Dr. **Kurt Wiedenfeld**, araştırmasında **Alman-Türk Ekonomi İlişkisi**'ni ele almış 1915'te. Yine 1915'te **Richard Henning** *Almanlar Türkiye'de Demiryolu İnşaa Ediyor*'u yazmış. Aynı Yıllar "Türk Edebiyatını Sevenler Derneği" kurulmuş Berlin'de ve daha nice önemli çalışma, belge sahaflarda, kütüphanelerde, arşivlerde meraklıları, araştırmacıları bekliyor.

Madem eskiden, arşivlerden ve belge kitapçıklardan söz ettim, çağımızın en önemli düşünürlerinden biri sayılan **Walter Benjamin**'in yeni bulunan belgelerle birlikte tüm yapıtlarının eleştirel basımı okurla buluşmak üzere. 2007 ilkyazına kadar tamamlanacak redaksiyon ve araştırma çalışmasının ardından, 20 cilt olacak çalışmayı, Suhrkamp Yayınevi yılda iki kitap yayımlayarak bu kapsamlı projeye ev sahipliği yapacak. ***"Yeni Walter Benjamin Arşivi"***nden neler çıkacak bakalım!

Gelelim bu günlerde kendisinden en çok söz ettiren **İsrail'de 100 Yıllık Sanat** sergisine. **Martin-Gropius-Bau**'da 20 Mayıs'ta açılan sergi 5 Eylül'e dek Berlinlilerle ve sanatsevenlerle buluşmayı sürdürecek.

Serginin bir başka başlığı da şöyle: **Yeni Hebraerler**.

İsrail devletinin kurulmasından önceki ve sonraki dönemin siyasal, kültürel ve ekonomik yansımalarını görüyoruz sergide yer alan 700'den fazla objede, resimde, heykelde, enstelasyonda, belgelerde. Bir devletin var olma savaşımını da gösteriyor bu anlamlı ve kapsamlı sergi.

Bağımsızlığını kazanmak için yıllarca savaşan İsrail, 1948'de resmen devlet olarak dünya coğrafyasında yer alınca, dikkatleri de hemen üstüne çeker haklı olarak. Ortadoğu'da Filistin ve öteki komşularıyla kolay

YILLIK SANAT - WALTER BENJAMİN

kolay biteceğe de benzemeyen bir savaş ortamına da giren İsrail'in Almanlarla diplomatik ilişki kurmaları da kolay olmamış 2. Dünya Savaşı'ndan sonra. Özellikle 2. Dünya Savaşı'nda 6 milyon Yahudi'nin öldürülmesinin ardından Almanya ile hangi güven ortamında bir araya gelebilirdi ki İsrail? Zaman içinde kültürel, siyasal, ekonomik ilişkiler de kurulur ve Nazizmi kınayan filmlerle de gösterilir. Yahudilerden özür dileyen Almanya'nın başkentinde Yahudi sanatçıların yapıtları 15 ana başlıkta bir araya getirilmiş: ***Kırık Testi, Siyonizm, Ödeyen, Turfanda Meyve, Dil, Ütopi Adına- Yeni İnsan, Ütopi Adına-Mimari, Shoah, İmigration, Din, Vatan, Savaş, Tapınakların Rolü, Çatışma, Seçenekler.***

İşte, yalvaçlar çıkaran topraklardan yükselen çığlıklar, gözyaşları, ölümler, dökülen onca kan, çatışmalar, dinsel figürler, bayraklar, silahlar, kitaplar, fotoğraflar, parçalanmış aileler, yanmış-yıkılmış evler, köyler, ülkeler... Yeni bir kimliğe kavuşmak için didinen bir ülkeden insan, doğa, kültür ve inanç manzaraları sergide karşımıza çıkanlar. Bir devlet oluşumu ütopya gibi gözükürken gerçekleşmesinin ardından gelen sorunlar da yansımış resimlere, fotoğraflara. Şimdi aynı mücadeleyi Filistin halkı veriyor devlet olmak için. Dillerin, dinlerin, inançların, halkların, tarihlerin, kültürlerin, yaşam biçimlerinin, umutların, geleneklerin... birbirine karıştığı ve anlamlı bir bütünlük, daha doğrusu bir mozaik oluşturduğu bu topraklarda yaşanan acılara bir son çağrısı gibi de algılanıyor sergiyi gezenlere verilen mesajda. Yüzyılın başından günümüze kadar uzanan uzun yolda dilekler, umutlar, amaçlar, yapılanlar, yapılamayanlar, ortak çalışmalar, ortak çatışma zeminleri, gelecek planları iç içe geçerek bugüne kadar gelmiş. Çözülen ve çözülmeyen sorunları yumağı içinde yeni arayışlara gebe bir merkez var karşımızda. 2000 metrekarelik bir alana yayılan görsel sanatlardan mimariye, filmden fotoğrafa, çizimden özgün belgelere ve çağdaş sanatçıların yeni çalışmalarına kadar çok geniş bir alanı ve açıyı kapsıyor **İsrail'de 100 Yıllık Sanat** sergisi.

Yinelemekte yarar var; İsrail topraklarında ve Ortadoğu'da dinin, siyasetin, kültürün, tarihin, geleneklerin, dilin, ekonominin oynadığı rolü de gözler önüne seriyor sergide yer alan ürünler.

Sergiyi Almanca, İngilizce, Fransızca, Arapça, Türkçe ve İsrail'in resmi dili Hebrerce kulaklıklarla gezebilirsiniz.

Söylemekte bir sakınca yok, kıskanılmayacak gibi değil ve hâlâ güncelliğini de koruyor, 1971'e yayımlanmış da olsa **20 Yüzyıl İtalyan Şiiri Seçkisi**.

Bilmem ki siz de seçki sevenlerden misiniz benim gibi? Nerede bir seçki görsem dayanamam, hemen satın alırım, okumak isterim.

Sovyetler Birliği'ndeki kadın yazarların öykü ve şiirleri de bir seçkide (1987) bir araya getirilmiş örneğin. **Anna Ahmatova, Bella Ahmadulina** gibi ünlü şairlerin yanında adını hiç duymadığım öykücülerden söz etmeyeceğim de burada, İtalyan şiirinin devlerinin yer aldığı seçkiye biraz değinmek istiyorum izninizle: Seçkiyi hazırlayan **Christine Volter**'in 34 sayfalık giriş yazısını mutlaka Türkçeye kazandırmak gerekiyor, bana göre: İtalyan şiirini ve seçkide yara alan şairleri o kadar iyi ve ayrıntılı ele almış ki yazar, şiirlere ve şairlere yabancılık çekmiyorsunuz hiç. İtalyan şiirini ve dünya şiirini etkilemiş bu güçlü şairleri tanımamak da bir eksiklik, elbette yine bana göre. Bilebildiğim kadarıyla ülkemizde kapsamlı bir İtalyan şiiri seçkisi de yok şu sıralar. Büyük şairlerden kitaplaşan bazı çeviriler var allahtan!

Aralarında ülkemizde de tanınan ve şiirleri dilimize çevrilen şu şairler yer alıyor. **20. Yüzyıl İtalyan Şiiri Seçkisi**'nde. **Aldo Palazzeschi, Dino Campana, Umberto Saba, Giuseppe Ungaretti, Eugenio Montale, Salvatore Quesimodo, Mario Luzi, Vittorio Sereni, Cesare Pavese, Roberto Roversi, Elio Pagliarani, Franco Fortini, Giovanni Giudci, Pier Paolo Pasolini.**

Bu şairlerin şiirlerini Almancaya **Paul Celan, Ingeborg Bachmann, Hans Magnus Enzensberger, Günter Kunert** gibi şairler çevirmiş. Bir şiiri en iyi bir şair çevirir elbette. Buna inananlardanım ben.

Bu, gözüm gibi koruduğum, seçkide şiirin ve şairin ruhuna, dünyasına uygun 27 de desen yer alıyor ki, insan bakmaya doyamıyor doğrusu. 436 sayfalık hacimli kitabın en sonunda da yazarlarla ilgili ayrıntılı biyografiler yer almış ki, bu da bir seçkinin olmazsa olmaz kurallarından biri.

Bu seçkin seçkiyi bir dönemin önemli Doğu Alman yayınevi Aufbau Verlag yayımlamış.

Kitabın ilk şiirinde **Aldo Palazzeschi** "*Ben Kim im?*" diye soruyor ve şöyle sürdürüyor şiiri: "*Ben belki de bir şair miyim? /Ah, hayır./ Yalnızca yapayalnız bir sözcük /yazıyor kalem ruhuma*"

Türkçe Tercüman'dan bugün de hayatta şöyle böyle. Ortadoğu haritasının göbeğinden dünyaya bakışın yarattığı şaşkınlığı kim üstünde atabilir ki? Sonra Akdeniz sıcaklığına, İtalyan şiirine doğru bir yolculuk da kolay kolay unutulur mu?

Tarih ve günümüz arasında gidip gelerek geçmiyor mu ömrümüz?

KAÇAK YAZAR

Nafer Ermiş

Şiir Ormanları

Bir zamanlar bir adam vardı. Pencereden dışarı bakardı. Bir kadını seviyordu. Kendi evinde yalnızdı. Hep tek başınaydı. Duvarlara bakmaktan korktuğu için pencereden dışarı bakıyordu. Bakışları boşlukta dağılıp gitsin istiyordu. Dönüp onu yemesinler diye. Bu adam bir şairdi. Şiir kanında vardı onun. Uçmak bir kuş için ne ise şiir de onun için oydu.

Hiçbirimize yabancı değildir o. Gözleri genellikle hüzünlü, ses tonu dokunaklıdır. Zaman zaman kendine güveni gelir. Örneğin bir iki dizesi beğenilmiştir. O zaman heyecandan uçar, sesi neşeyle çağlar, daha çok yazmayı düşünür, gece gündüz, yorgunluktan bayılıncaya kadar yazmayı hayal eder. Ancak önce o anın tadını çıkarmalıdır. Fakat o uzun süren bir an değildir. Hızla geçmişin sonsuzluğu içinde yiter gider. Sonra yine her şey eski halini alır.

Adam hâlâ pencereden bakmaya devam ediyordu. Elleri pencereye dayalıydı. Bir ağırlığı vardı. Bir elma gibi. Üç boyutluydu. Kokusu ve rengi vardı. Yarin al yanağından daha soyut, gülün dudağından daha solgun, ufka bakan ela gözlerden daha uzak bir rengi vardı. Bir şair rengiydi bu. Mutsuzdu. Hiçbir şair mutlu değildir çünkü. Onun hiçbir zaman gerçek bir sevgilisi olmamıştır. Ama sevdiği biri hep vardır. Ruh engin denizler üzerinde süzülür, gözlerden uzak şiir ormanlarında coşkuyla çağıldar. Ama beden giderek katılaşmaktadır. Onu yumuşatacak tek şey kadın bedenidir. Ruh içinse şiir yeterlidir ve onun kaynağını da kendi içinde bulur. Kadın için yapılacak bir şey yoktur. Rastlantılara inanmak belki de tek çözümdür, çünkü rastlantılara inanmak yaşam direncini arttırır ve yaşam direnci insana özgü bir sorundur. Genlerinde yazılı değilse hiçbir hayvan intihar etmez. İntihar tehlikesi içermeyen bir canlının da yaşam direncine ihtiyacı yoktur. Onun için yaşam olağan bir akıştır. Nereye olduğu önemli değildir. Su nereye aktığını sormaz. Kuşlar da sormaz. Sorsalardı yere çakılırlardı. Çünkü bu sorunun ağırlığı taşınamaz. Şairlerin ve filozofların yavaş hareket etmeleri işte bu yüzdendir.

Bu şehirde her gece en az bir kişi hüzünlüdür. Köprülerden geçmeyi sever. Şehrin tozları şiirin belirsiz ülkesine götürür onu. Bütün yolculukları evle şehir arasındadır. Tanrım, bu şehre gel sen de. Bir akşamüstü tozlar çekilince. Elinde bir demet çiçekle gel. Ve onu bu kadına ver!

Bu Sukadındır ve gözleri sürekli büyüyen bir siyahlıktır. Bunun içindir ki gece hiç bitmez şiir ormanında.

Şair yalnızlıktan korkmaz. Şiir onu asla yalnız bırakmaz çünkü. Zaman zaman şiire kızar ve ona 'defol!' diye bağırır. "Defol git bu evden! Hatta bu şehirden! Yeterince sıcak ve yeterince somut değilsin sen! Hareketlerin donuk! Hatta bir hareketin bile yok! Şairlerin kanıyla beslenen şeytansın sen!"

Şair Sukadına âşıktır. Elinde görünmez bir çiçek taşır. Görünür çiçekler vermekten ürker. Dolaylı şiirler yazar, mektupları göndermez. Sukadının bütün bunlardan haberi yoktur. O salt güzelliktir. Güzelliği bedenine tümüyle giyinen tek nesnedir yeryüzünde. Şairin karanlık ormanındaki tek penceredir. Bütün tedirgin edici yollar onun ışığıyla aydınlanır. "Yüzün bir ay gibi Sukadın." Şiir ormanını belli belirsiz aydınlatan tek ışık, gökteki karanlığı hafifleten tek umuttur o. Gözlerinde hep bir masumiyet vardır. Sürekli yere bakar. Gözlerinde yitip gitmeyesiniz diye. Uzun saçları alnın iki yanından şelaleler gibi dökülür. Şairin içindeki her şey erir.

"Karanlığa yazılmış gibi duran gözlerinden bir kuş geçer. Çatlamış topraklara dökülen bir su gibisindir. Özlemlerimiz bulutların ardına gizlenir ve sen olur olmadık zamanlarda geceyle gündüzü birbirine katarsın. Şehir senin dışında büyür. Ellerin bana dokunur. Sen de, ben de bunun dışında kalırız. Uzaklaşabilirsin artık dilediğince. Bütün herkes gibi."

Çocukluğunda, büyüdükçe insanları daha iyi tanıyacağını ve böylece onlara daha çok yaklaşacağını düşünürdü. Tam tersi oldu. Zaman herkesi birbirinden ayırıyordu. İki insan arasına dar bir yerden giren ince bir nehirdi zaman. Giderek genişledi ve bir göle dönüştü. Bir zamanlar birbirini seven insanlar gölün iki yakasından birbirlerine el sallıyorlar şimdi. Bu, en iyi olasılıktı. Ne bir kayık vardı, ne bir rüzgâr. Uzun uzun bakıyoruz karşı kıyıya. Bütün şairler hep bu karşı kıyıya bakmadılar mı? Hepimizin içinde kızgın birer taş yok mudur? Kuşkusuz ki vardır. Yüzümüze vuran ateş buradan gelir. Küçük şeyleri sevmemiz, papatyalara bayılmamız bu yüzdendir. Herkes bütün soruları yanıtlayacak birisi olsun istemiyor mu? Kim sana âşık oldu bugüne kadar? Hangi kadın elinden tutup seni bir su kenarına götürdü? Korkmadan, utanmadan? Hangi kadının elleri yeterince yumuşaktı sonra?

Şair pencereden bakmaya devam etti. Çocukken bir ağaç kovuğundan çıkan sincabı izlediği günden beri kimse onu bu halde görmedi. Pencereden dışarı hiç bu kadar uzun bakmadı. Bahçedeki bu büyük çınar ağacının gövdesinde de gizli bir delik olduğunu fark etmedi. Karıncaların içini yiyip bitirdiklerini. Gökyüzünden asla üç elma düşmediğini... Ağaç sürekli yaklaşan bir bulut gibi duruyordu bahçede. Pencereyle arasında elle tutulmaz bir boşluk vardı. Yalnızlıkla dolu bir boşluk. Bir Sukadın yalnızlığı. Bir mağara serinliği ya da bir vapur çığlığı. Bizi bir ağaçtan ayrı tutan her şey.

Şair çok kitap okur. Sukadınsa bazen. Şairin kendisine âşık olduğunun farkında da değildir. Çünkü şair anlaşılır sözlerle aşkını ilan etmemiştir hiç. Bu görevi şiire bırakmıştır. Her şey orada anlatılmıştır çünkü. Sukadın bunları okuduğunda bütün sorunlar çözülmelidir. Sorunun ne olduğunu kimse bilmez aslında. Şair Sukadının ne düşündüğünden habersizdir. Şarap içtiğinde onu daha çok sever. Yeryüzünden kötülük kalkmıştır. Kötülüğe ne-

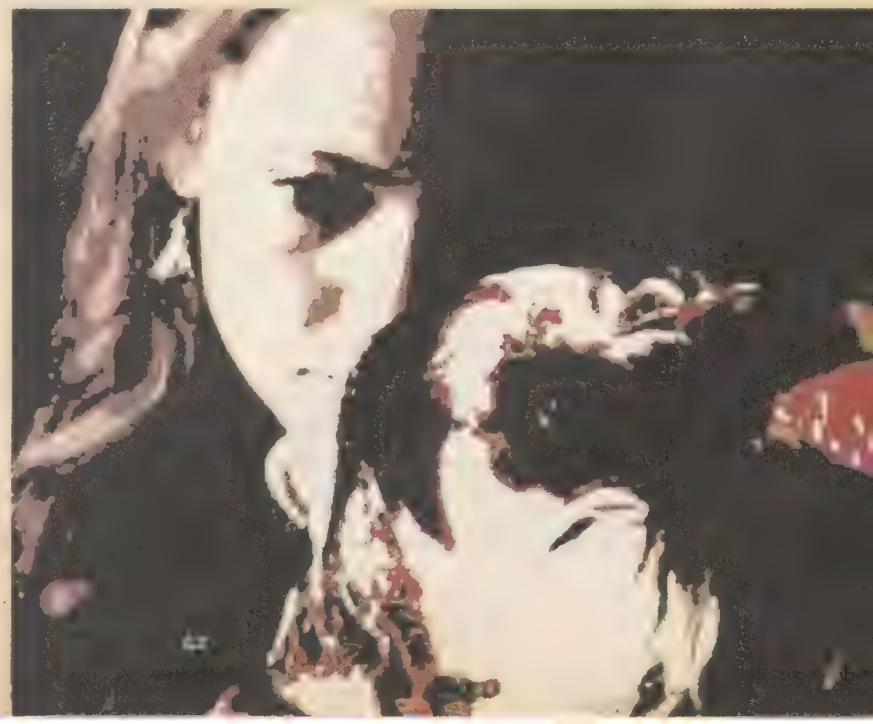

nda Atsız Gezinti

den olan şeyler önemini yitirmiştir. Akıl dolu sözler, sevgi dolu iletişimler güç kazanmaya başlar. Bütün anlamlar değişir. Sukadın da aynı şeyleri görseydi hayır diyemezdi. Gerçekte ise henüz herhangi bir şeye hayır dediği yok. Henüz bir soru da sorulmuş değil kendisine. Ama kadın şairin şiir ormanına ayak basamaz. Bastığı anda cehenneme düşmüş bir buz parçası gibi erir. Şair bunu seziyor. Ancak henüz kesin bir bilgi değildir bu. Bunu ona zaman gösterecek.

Şiir ormanının yeri tam olarak bilinmiyor. Bu konuda giderek farklılaşan görüşler var. Kimilerine göre iki denizin birleştiği bir yerde, kimilerine göre karınca yuvalarından girilen toprak katmanlarının altında geniş bir alan, kimilerine göreyse Afrika kıtasının altındaki o sonsuz bölgedir. Eğer bedeniniz yeterince inceyse ağaç gövdelerinde sessizce açılan deliklerden geçerek oraya girebilirsiniz. Ama kesin olan bir şey vardır. O da şiir ormanının ortasında, sık ağaçlı bölgeleri arkanızda bıraktığınızda ulaşacağınız bir göl olduğudur. Bu ilk yolculuk oldukça zahmetlidir. Orada herkes yayadır. Yolu kimse bilmez. Orman vahşi atlarla doludur. Bu karmaşık ve korkutucu yolları ancak atlar bilir. Ama onlara binmek neredeyse imkânsızdır. Ortalıkta dizginsiz bir hızla koşan bu atlar mavi renklidir ve sağrılarında alev rengi yatay çizgiler vardır. Bu çizgiler onların ne kadar hızlı olduklarını gösterir. Neredeyse iki adam boyundadırlar ve şairlerin korkularıyla beslenirler. Şiir ormanının merkezine doğru iki nehir akar. Bunlardan birisi lâl renginde kırmızı, diğeri süt renginde beyazdır. İkisinin birleştiği yerde zamanla bir göl oluşmuştur. Bu göle imge gölü denir. Her zaman bir kadın yüzü parlaklığındaki ayın ışıkları gölün yüzeyinden yansır ve bu yansımadan sonsuz renkler doğar. Bu gölde imge canavarı yaşar. Rengi açık çağla yeşilidir. İçinin beyazlığı dışının yeşiline karışıp gitmiştir. Ağızlarının içi kan kırmızısı olan bu canavarın sayısız başı vardır. İlk bakışta ürkütücü olan da bunlardır zaten. Ama çoğu küçücüktür bu başların ve dolayısıyla zararsızdırlar. Ancak bir tanesi neredeyse bir dağ kadardır ve şair kanıyla beslenir. Çoğu zaman gölün yüzeyinde yükselir ve aya bakar. Bu da anlaşılır bir şeydir. Çünkü tek ışık kaynağı odur.

Şair pencereden bakarken hava kararmıştı. Karanlığın tartıya gelmez hafifliği gecenin rengini alan ağaçların üzerine çöktü. Bu da baharın doğada yaptığına benzer bir devinim başlatır şairin bedeninde. Şair şarabı sever. Çünkü onun bir Tanrısı vardır. Alışılmış zihin bağlantılarını koparır ve şairi her istediğinde şiir ormanına götürür. Şiir ormanı henüz karanlıktır. Sukadın şehrin algılanabilir yüzeylerinde değildir henüz. Sütle dolu küvetinde uzanmış, meltem hafifliğinde bir uykuya dalmıştır. İmge gölüne akan o kırmızı nehir belki de şarap nehridir. Diğer nehir ise zambak renkli yokluklar nehridir. Onun kaynağı zamandır ve Tanrıdan gelip Tanrıya dönecektir.

Şair şarap içmek için evden çıktı. İmge canavarı gölün dibindeki mağarasında uyumaktaydı. Şair kapıları kapatmayı sevmez. Arkasından kapanmaya bırakır. Merdivenleri gündelik şiir ritmiyle iner. Karanlık gözlerine iyi gelir. Genellikle Sukadın da aynı zamanlarda yola çıkar. Yollarının bir yerde kesişeceğini her ikisi de bilir. Her akşam aynı barda karşılaşırlar. Bu önceden kararlaştırılmış bir randevu değildir. Diğer insanların da katıldığı gündelik bir törendir. Söze dökülmez aşklarının sahnesidir burası. Şairin bütün gün düşündüğü kurgular sahnelenir, hazırlanmış dizeler yerli yersiz dillerden dökülür. Şair bir kırmızı şarap söyler. Tutarlılıklarını hiç aksatmaz. Kişiliğini bozmaz. Her şey sanki son derece olağandır.

Şairin saçları uzun. Sakalı neredeyse yok. Saçları uzun, çünkü uzun saç özgürlüğü simgeler. Bireyin şehirde taşıdığı bağımsızlık bayrağıdır o. Zayıf bir bedeni vardır şairin. Her zaman biraz özensizdir giysileri. Bu özensiz görüntü özenle hazırlanmıştır oysa. Yeni testilere antika süsü vermek kadar zor bir iştir. Rastlantı gibi görünen kıyafetlerin karmaşık bir düzeni vardır. Her parçanın, her rengin bir anlamı vardır. Hepsi birlikte tam bir cümle oluşturur. Kimileri bunun anlamını çözer. Kimileri ise yabancı dilde bir cümle okumuş gibi bakar. Ama şair cümlesini her zaman söyler.

Bar henüz sakindi. Gerçek anlamda bir sükunetti bu. Hiç kimse yoktu. Müzik bile yoktu. Işık her zamanki gibi loştu. Henüz hiç kimse gelmemişti. Sukadın da gelmemişti. O henüz dolambaçlı yollarda ağır adımlarla yürüyordu. Sukadın ismini ona Şair takmıştı. Aslında kadının suyla hiçbir ilgisi yoktu. Ancak su mükemmel bir ifadeydi. Su diyerek bir parça suyu, suyun her bir parçasını ve bütün suyu aynı anda söyleyebilirdiniz. Masa diyerek bunu yapamazsınız. Hiçbir masa diğerinin aynısı değildir. Birbiriyle örtüşmez. Oysa su zamanın görünür nesnesidir. O bizi temizleyen, içimizi dolduran kutsal bir ruhun nesnesidir. Bu yüzden Sukadın denir ona. Güzelliğindeki mükemmelliği ve evrenselliği ifade etmek için. Bir şairin aşkını bütün berraklığıyla dile getirmek için.

Aşkın sonsuz yalnızlığında dolaşan şair Sukadınla birlikte yeni bir imgeye kavuştuğu için mutluydu. Müthiş bir hafiflik hissetmişti ilk günlerde. Geceleri karanlığın ağırlığı çökmüyordu. Şehir tatlı bir sis içinde yüzüyordu. Sukadının yüzü gerçekten suyu andırıyordu. Ancak aşk giderek ağırlaştı Sukadının yüzü berraklığını korudu, ama artık simsiyahtı.

Şair kendini en rahat hissettiği masaya oturdu. Oturduğu yerden şehrin akan bir varlık olduğu rahatça görülebiliyordu. Garsonun getireceği şarabı beklerken, birazdan gelecek Sukadın için bir şiir yazmayı düşündü. Şiir onun damarlarında akan kandı. Yaprak için yeşil neyse onun için de şiir oydu. Kendiliğinden dökülüveriyordu dizeler.

yüzünde şaşırtıcı bir sessizlik var
yağmur sonrası bir gökyüzü gibi
bulutları çalınmış bir tanrıça misali
sessizce senden uzaklaştı bulutlar

dibi dalgalanan okyanusa
cennetten bir kuş indi
yüzü berrak su siyahı
bulutların seni terk etmesi
güzel bir şey bırakmak içindi

Ancak o gün Sukadın gelmedi. Bir daha da hiç gelmedi. Çünkü yolda bir başkasıyla karşılaştı ve onunla gitti. Gelen sadece kasvetli bir sonbahardı. Kendiliğinden düşmeye başlayan yaprakların hüzün zamanlarıydı. Oysa aşkta hiçbir şey kendiliğinden olmuyordu. Taşıtların her geçen gün arttığı şehir, sokaklarına sığamaz olmuştu. Kendine özgü sessizliğini yavaş yavaş yitiriyordu.

Özlem Kumrular

KAÇAK GEZİ

İspanyol A

SUDAN GELEN YAŞAMLAR

İspanya'nın üç okyanusta gemi yüzdürdüğü çağdır Altın Çağ. Yani V. Carlos'un İspanya kralı olarak Tazones limanından ülkeye ayak basmasından, büyük oyun yazarı Calderon de la Barca'nın 1681'de ölümüne kadar uzanan zaman dilimi. Her şey denize endekslidir neredeyse. Deniz ve okyanus sayesinde Ortaçağ'dan kurtulur İspanya XV. yüzyılın sonlarında. Cristof Colomb, İspanyolların dilinde Cristobal Colon, üç karavelayla açılıp Yeni Dünya'yı keşfeder ve sadece ülkenin değil dünyanın kaderini değiştirir. Altın Çağ'ın ironik adı da kısmen denizden gelir. Yeni Dünya'dan gemilerle Guadalquvir Nehri'nin okyanusa aktığı Sevilla limanına gelen altın ve gümüş ülkenin çehresini değiştirmekte gecikmez. V. Carlos, tarihimizde anılan ismiyle Şarlken'in yerine geçen oğlu II. Felipe'nin kendi adını taşıyan Filipinler'e kadar uzanan, topraklarında güneşin hiç batmadığı bir imparatorluk yapar İspanya'yı deniz. Cervantes, Don Quijote'ye sıkıştırdığı aslında kendi hayatından kesitler sunan "Tutsağın Hikâyesi"de şu İspanyol atasözünün altını çizer. "Kilise, saray, ya da deniz". O devirde hayatın arkasına saklandığı üç başlığı ne de güzel özetler.

Denizin barometreyi eline aldığı bir devirde edebiyatın sular üzerinde gitmesi de hiç yadırganacak bir şey değildir. Herkes denize doğru koşar. Deniz, Don Quijote'deki atlara benzer. Atlar nasıl ufuktaki macerayı temsil ediyorsa, deniz de yeni bir hayat, yeni bir macera demektir İspanyol Altınçağı edebiyatında. Özellikle bu devrin profilini çıkaran pikarolar: Yani hırsızlar, kapkaççılar, eşkiyalar, fahişeler, dilenciler, ortalığa ateş saçan öğrenciler, şendullar, arabacılar ve diğerleri. Kral denizaşırı imparatorluğu içinde Amerika'dan gelen altın ve gümüşü harcarken, karnını doyurmak için türlü numaralara başvurmak zorunda kalan alt tabaka. Pikarolar, Avrupa'nın kara şehirlerinde, ormanlarında, şatolarında geçen şövalye romansları yerini eninde sonunda denize açılan novellalara ve pikaresk romanlara bırakmasında birinci dereceden rol oynarlar. Romanın babasıdır onlar, hem de Don Quijote'dan tam tamına elli yıl önce doğan babası.

Hayatta kalma savaşı denize doğru koşmayı gerektirir İber Yarımadası'nda. Hayatını yeni bir faza sokmanın ise iki su yolu vardır: Okyanus aşarak Yeni Dünya'da yeni bir yaşama başlamak, ya da gözlerini Akdeniz'e çevirip, korsan taifesine katılıp ayakta kalmak. Sudan gelen yeni yaşam denince akla ilk gelen kent Sevilla'dır. Sevilla'nın Yeni Çağ'ın en cafcaflı kenti, hatta başkenti olduğunu söylemek hiç de abartı sayılmaz. Denize, yani Yeni Dünya'ya açılan şehirdir burası. "Kastilya'nın Babil'i, İspanyol Kahire'si, Muzaffer Roma, Yeni Dünya'ya uzanan merdiven, Yüce Okyanus'un Kraliçesi" diye tanımlar Morales bir şiirinde. "Sen şehir değilsin, dünyanın ta kendisisin" der, Fernando de Herrera. Yeni Dünya'yı eski Dünya'ya taşıyan gemilerin dinlendiği limanına varmak için bütün İspanya yollara düşer. Hem nesir, hem nazım bu devrin bütün eserlerinde yollar hep denize açılan Sevilla'ya çıkar. Lazarillo Amerika'ya kaçmak için buraya yollanır. Cervantes'in "Köpeklerin Sohbeti" adlı hikâyesinde Rinconete ve Cortadillo da aynı amaçla bu kente doğru yollanırlar. "Fakirin sığınağı" diye vaftiz ederler şehri. Pikaresk romanların şüphesiz en meşhurlarından La Garduña de Sevilla, Sevilla'lı Garduña'nın ise bu şehirde çarkıfeleğin en tepe noktasını araması bir tesadür değildir. Tavernalar, genelevler, sokak çalgıcıları, denizciler, yasal ve yasadışı ilişkiler, vahşi sahneleriyle okyanusu geçip yeni

Altın Çağ Edebiyatı ve Deniz

bir hayata sıfırdan başlamak için bekleşen insanlarla doludur renkli kent.

Bir taraftan Yeni Dünya'da şiddetli bir Evanjelizasyon hareketi başlarken, diğer taraftan umutların beşiği olan bu yeni kıta edebiyatın orta yerine oturuverir. Sadece umut vaadeden denizaşırı yaşam değildir ana tema, arkada bırakılan, denize açılamayan hayatı da konu alır eserler. Kocaları yeni fethedilen topraklara kral naibi atanırken, karıları kara içinde rahat durmadıkları için bir "aldatma" edebiyatı ortaya çıkar. Pikaresk romanların da belkemiğini oluşturan bu "sadakatsizlik"in en çarpıcı örnekleri kocası Nikaragua'ya kral naibi olarak giden Bernardio de Ovando'nun yokluğunda mahalle kilisesinden rahiplerle birlikte olan karısı Juana Gomez ve yine başka bir kral naibi olarak okyanusu geçen Juan Dominguez'in Santiago Kilisesin iki papazını eve alan karısıdır. Okyanusaşırı yeni topraklara giderken arkalarında bıraktıkları manzara hemen hemen her zaman böyledir. Papazların kahramanları oldukları bu novellalarda Francisco de Quevedo gibi dili bir ateş çemberi gibi çeviren muhteşem yazarlar, din adamlarının çöküşünü hicvetmekte büyük bir başarı gösterirler.

Sevilla hapishanesi ise 1500 ile 3000 arası değişen nüfusuyla İspanya'nın en kalabalık hapishanesi oluverir. Denize açılamayanlar karada yeteneklerini kimi zaman arka mahallelerde, kimi zaman güpegündüz şehrin göbeğinde gösterirler. Açlık 16 yüzyıl İspanya'sının en genelgeçer portresidir ne de olsa. 1554'te çıkan bir yasaya göre fakirliği saptanmayan vatandaş dilenemezler. Ellerinin ustalığını, ayaklarının çabukluğunu ya karada denemesi gerekir alt tabakanın, ya da diğerleri gibi denize koşması... Eşkiyalar Katalunya topraklarını basarken, deniz eşkiyaları Akdeniz'in dört bir yanında varlığını hissettirir. Akdeniz bir tiyatro sahnesi oluverir ve korsanlar, deniz mafyası, kürek mahkumları ve kadırgalara yüklenip esir pazarlarında satılmak üzere Akdeniz kıyı kent ve kasabalarına taşınan tutsakların başrolde çıktığı bir temsile dönüşür.

19. yüzyıl başlarında, Akdeniz sularında korsanlık artık şaşaalı devrini geride bırakmış, son nefesini verirken bir Türk korsanın eline düşen din adamı, kendisine, neden dinin kendine yasakladığı bu işi yaptığını sorar. "Denizin töresindendir" olur cevabı Türk korsanın[1]. Bütün sahilleri bir vantuz gibi içine çeken Akdeniz'e Emilio Temprano'nun "Mar Maldito" -kahrolası deniz- tamlamasını yakıştırması çok yerindedir. Deniz, savaş ve hayat üçgeninin Akdeniz'de yaşayan pikaresk bir sosyal tabaka oluşturması da bu üç ögenin artık bir kısır döngüye dönüşmesiyle kemikleşir.

"Türk" gerçekten de korku uyandıran bir kavrama dönüşür bu yüzyıl itibarıyle. 1516 yılında Papa X. Leon'un Civitá Vecchia'da balık avlarken Türk korsanların eline düşmekten son anda kurtulması ise tehlikenin hiç de kara bir efsane olmadığını gösteren en renkli örnektir belki de. Bir Babil Kulesi'nden farksız olan Cezayir'in Osmanlı Eyaleti olması öncesi ve sonrasında korsan yatağı olarak sunduğu hizmetlerden fay-

dalanan bu deniz pikaroları denizin yeni dengesini yaratmış olurlar.

Her şeye rağmen bu üçleme dahilinde bile kendi içinde dönen bir politik düzeni vardır Akdenize kıyı olan bu coğrafyanın. Yüzyıllara göre değişen iki ya da üç çekirdek devletin etrafında diğer devletlerce kurulan uydu devlet sistemiyle, yüzyıllara göre değişen farklı dengelerin kurulduğuna şahit olunur. İç düzenini bir türlü kuramayan, kronik çekişme içinde olan Kuzey Afrika halklarının karşı kıyı Avrupa devletleriyle kısa dönemli denge oyunlarının sonucu olarak çekirdek devletlerin kara rekabetleri denize de taşarak menziline başka kurbanları da dahil etmiştir. Tunuslu bir XVI. yüzyıl ozanı bir korsan ağzından üçüncü kıtayla dengelerin nasıl sağlandığını dört mısrayla gösterir.

Aç arslanlarıyız Tunus şehrinin
Baharda çıkar şikar kadına
Yarar kullarıyız Osmanoğlu'nun
Düşmanının düşman dostuz dostuna.

Çok geniş bir faunadır bu. Akdeniz'deki bütün milletlerin katıldığı bir korsancılık oyunudur. Başını her ne kadar Müslümanlar da çekse, İspanyollar ve İtalyanların hiç geri kalmadığı bir deniz çetesidir söz konusu olan. Ama İspanyol edebiyatında en çok yankı yapan tabii ki Türklerin baş koltukta oturduğu, Müslüman korsanlar birliğidir. Cervantes Don Quijote'nin ikinci bölümüne şöyle başlar: Papaz ve berber Don Quijote'nin iyileşip iyileşmediğini, bir kez daha sapıtıp yola çıkıp çıkmayacağını test etmek için ona Türkler'in büyük bir donanmayla Akdeniz'e inmeyi planladığını söyler, krala ne tavsiye edeceğini sorarlar. *"Bu haberler her yılki gibi bütün Hıristiyan ülkelerinin büyük bir korkuya salmış"* diyerek devam eder. Türk, denizden gelen büyük tehlike olarak, Cervantes'in bütün eserlerine nüfuz etmiştir. Ne de olsa bu tehlikeye doğrudan maruz kalmıştır Avrupa romanının babası. İnebahtı Savaşı sonrasında Napoli'den İspanya'ya dönerken Türklerin eline düşer ve Cezayir'e tutsak olarak getirilir. Yanında İnebahtı'nın kumandanı Juan de Austria'nın ve Sessa dükünün referans mektupları olması fidyesinin yükselmesinden başka bir işe yaramaz. 1580'de 100 esiri kurtarmayı başaran frerler, Cervantes'i kurtaramazlar. Cezayir'den gelen cevap şudur: fidyeyi toparlayamazsanız İstanbul'a göndeririz. 500 altın escudo'yla kurtulur Cervantes. Beş yıl süren esir hayatı (1575-1580) sonunda Cezayir'de yaşadıklarını hem Don Quijote'ye, hem diğer oyunlarına pay eder.

"El Trato de Argel" de, Aurelio'nın ağzından "dünyadaki cehennem" olarak tanımladığı, Argel, yani Cezayir kenti korsanlık ve esaret öyküleri janrının doğmasında birinci dereceden önem taşır. Gerçekten de 16. yüzyıl Akdeniz'inin gerçek başkentidir Cezayir: Korsanların başkenti. Cervantes'in de Cezayir Beylerbeyi Hasan Paşa'nın zulmü altında başlayan esaret hayatı bu şehirde sürer. "Cezayir Hamamları" adlı eseri için fazlasıyla malzeme bulmuştur bu coğrafyada. Ele geçen tutsaklar hamamdan bozma zindanlara kapatıldığı hamam devrin dilinde zindana eş anlam taşıyan bir sözcüktür. Haedo, Cezayir'de her milletten toplam 25.000 esir bulunduğunu iddia eder ki, bu da o zamanın demografik durumu göze alındığında hayli yüksek bir rakamdır. Cezayir'de bulunan bir Portekizli esir, diğer esirler arasında Flaman, İspanyol, Portekiz, İtalyan, Macar, Fransız, İngiliz, İrlandalı, İskoçyalı, Slav ve Danimarkalıların da olduğunu belirtir. Nuh'un Gemisi der Cervantes Cezayir'e, "Cezayir'in Hamamları" adlı eserinde. Lope de Vega ise "Cezayir Tutsakları" adlı eserinde "o vahşi korsanlar yuvası" diye vaftiz eder şehri.

Esaret hikâyeleri hep aynı temalar etrafında döner durur. Denizde ya da kıyıda korsanların eline düşen esirler İstanbul, Tunus, Cezayir ya da Tanca'da satılmak üzere gemilere doldurulurlar. El yazmaları da bu anlatıları doğrular niteliktedir. Bir Sicilyalı rahip satışa sunulan esirlere "hayvan" gibi muamele edildiğini yazar. Bu pazarlara koşan adamların çoğu esir almaktan ziyade, insan vücudu görmek için gelir. Bazı şehirlerde esirler gemiden indirilir indirilmez, birbirine zincirle bir şekilde bütün şehirde dolaştırılır, sonra limana geri getirilirlerdi.

"Frer Geronimo Gracian'ın Hayatı"nda, Andres Marmol, Tunus zindanlarında sabah gün doğunca esirlerin tavuk gibi toplanıp çalışmak üzere kapıdan kışkışlandığını anlatır. Tanca'daki zindanlar ise Berberistan'ın en beterlerindendir. İstanbul'da ise, sekiz şehir merkezinde, 17 tane de şehir dışında vardı. Bir halk türküsü esaret eğlencelerini şöyle hicveder:

Yapayalnızken hapishanede,
Eğlenirdim kendi kendime.
Sayarak halkalarını
Beni bağlayan zincirin.

Esirlerin büyük bir kısmını bekleyen hazin son aynıdır: Kürek mahkumluğu. Oysa sadece korsanların eline düşünlerin uğradığı bir son değildir bu. Devlet, dolup taşan hapishaneleri biraz olsun boşaltmak ve II. Felipe'nin bitmek tükenmek bilmeyen savaşlarında gemilerini yürütmek için suçluların eline kürekleri tutuşturur.

Hapishane koşullarının yanında kadırga mahkumluğu hayattayken ölmek sayılırdı. Mahkumlar Majesteleri için kürek çekmek üzere Barcelona, Valencia, Kartaca, Denia ya da Malaga limanlarına götürülürler, burada gemilere doldurulurlardı. Bütün gün kürek sallar, geceleri de güvertenin altında bir pelerinle örtünüp uyurlardı. "Kralın kıyafetleri" ismini verdikleri tüm giysi dağarcıkları iki gömlek, bir çift iç çamaşır ve renkli bir şapkadan ibaretti.

Pikaresk roman yazarlarından Mateo Aleman, Guzman de Alfarache adlı eserinde kürek mahkumlarından birisi ölmek üzere olduğunda, onun yerine acilen başka birini getirmeleri comitre'lerine, yani kadırganın başına nasıl feryat figan bağırdıklarını anlatır. Quevedo ise "El Buscon"da kahramanın yoluna kürek mahkumları çıkarır.

"Bunlardan başka dört tane daha vardı. Başıboş aslanlar gibi şahlanmıştılar, hepsi de demir yüklüydü ve kürek mahkumuydular. Bir süre sonra krala hem karada hem denizde hizmet ettiklerini söyleyebileceklerini söylüyorlardı. Kaderlerine nasıl bu kadar gülerek baktıklarını pek anlayamıyordum doğrusu", der şaşkın şakın Pablos.

Akdeniz, Hıristiyan ve Müslüman rekabeti arasında çalkanıp dururken, Batı'nın Mare Nostrum'uyla Osmanlı'nın Türk Gölü denge oyununa devam eder.

1 **CARONNI, F.:** Ragguaglio del viaggio compendioso. Milano, 1805, s. 30.

Beyoğlu Hikâyeleri

Oktay Güzeloğlu

GÖZÜME BAKAN İSKELE YAPARDI

Haa içiyoruz, dedim ya, ben içtim mi, pislik oluyorum, sarhoş oldum, patlattım şişeyi kafasına, şikayet etti, gittik, karakol'a komser, niye vurdun adama dedi, bak komserim, bu adam benim dostum olur, bıktım bunun, benden içki parası istemesinden, baksana bana 1.40 cm boyunda 50 kilo ağırlığında bir lokmacık kadınım yahu, yeter utanmıyor mu? Bu kocaman adam, bacak kadar kadından para istemeye dedim komser, şaşırdı bir şey diyemedi, bıraktı bizi eve geldik gene aynı terane, içki, kavga, dövüş, değişmez be kardeşim, bu hayat çok komik be, diye de ekledi. Emine abla 60 yaşlarında, dediği gibi bacak kadar bir kadın, ömrü pavyonlar ve sekizinci sınıf meyhane konsomatrisliğiyle geçmiş bu yaşamda da bir oğlu bir kızını da uyuşturucuya kurban vermiş acılı bir ana, abla acılarını anlatırken bile mizahi bir dil katar insanı güldürür, severim onu, rakıları tokuşturduk, sen de çok acılar çekmişsin be abla dedim, sorma be sorma. 60 yaşındayım, kimsem yok, çocuklarım öldükten sonra, ben kendimi yokuşdan aşağı bırakmışım gidiyorum, dedi arkasından bir of of çekti, ben de üzülme be abla, bakarsın bir yerlerden talih sana da güler, kısmetin döner, dedim, dedim ama, söylediklerime ben de inanmadım, ulan kadının hayatı kaymış, ben de kalkmış talih, kısmet tıraşı ediyorum, tam hödüklük benimki, öf be sanki ben dediklerime inanmıyorum da yılların kaşarı Emina abla inanıyor mu? Nezaketen beni ve ısmarladığım içkileri sevdiğinden dinliyor, inanmadığını da yol görmüş kibarlığından yüzüme vurmuyor, ama daha farklı söylüyor, bak oğlum, sonumu, ben de bilmiyorum. Bir lokma ekmeğe, selam durmam gerekiyor. Onun için çok yoruldum, ben mutluluğu bulmak için dört koca eskittim. Çocuklarım ikinci kocamdan. Onu biraz biraz sevmiştim eh ama erken öldü ha çok makbul bi adam değildi haa neyse be benim şansıma hep içkiciler düştü, şöyle sağlam bi koca bulamadım, inan olsun bulamadım. Baba hayatım çok güzel geçti, fakat koca hayatım, fos...

Emine abla anlattıkça içiyor, içtikce anlatıyor, bacak kadar ama maşallah içkileri peşpeşe götürüyor, onu dinlerken çaktırmadan inceliyordum, küçücük elleri, küçükten biraz büyük göğüsleri, ne şişman ne zayıf bedeni, ama, gözleri bir başka bakıyor. Deniz yeşili, anlamlı ve derin, Bu âlem de tahminim, onu bu yaşa kadar bu gözler taşımıştır, zaten o da sözleriyle bunu perçinliyor. Bak oğlum bana balık derlerdi, gözlerime bakan bana iskele yapardı, sonra efkâr basıyor, hadi geçti be geçti vur hadi diyerek teselliyi içki de buluyordu. Abla minyon olduğundan kurtarıyor yaşını göstermiyordu, ama çok dikkatli yakından bakmıyacaksın! Bak oğlum dedi, evet dedim, bak ben sabırla nöbet tutuyorum gelecek bir kocayı bekliyorum, bu hayattan çeksin alsın beni, isterse 80 yaşında olsun, artık kaldıramıyorum bu hayatı tam 40 sene oldu, dile kolay, dile kolay dedim ya bir dilim ekmeğe selam durmaktan yoruldum, diyerek hayallerini koruyordu. Ah be Emine ablam, yapraksız ağaçlar arasında dolaşarak hayallerini kurutmuyordu. Emine ablayı yakın tanıyanlardan da dinlemiştim, hikâyelerini çok hovarda kadınmış, hayatı hovardalık maceralarıyla geçmiş, evliliklerinde dahi bu huyundan vazgeçmemiş, denizlerde hep kulaç atmış, karaya çıkmamış, çıktıysa dinlenmek için az çıkmış, bu da güzel be Emine abla yaşayabildiği kadar kendine göre güzel yaşamış, bu âlemde zaten insanın ne umutları olur ki, yalnızca yakışıklı adam hayalleri dışında, o da başka bir şey söylemiyor zaten kendine acındırmıyor, yalnızca hani bir prens gelsin onu evine götürsün, prens isterse 80 yaşında olsun, gelsin ablam eleği duvara asıp otursun ama bilmiyorum. Gözleri gene fıldır fıldır bakıyor otururken girip çıkanları kesiyor, tabi bana çaktırmadan, ama zaman o deniz yeşili gözleri mutsuz bakıyor, kahırlı, belki de bu hayattan sessizce çekip gidecek, çok dikkatlice baktığımda içinin sıkıntısını görüyorum, saklayamıyor, gözlerinden zaman zaman fırladı fırlayacak gibi oluyor. Zaman zaman da, o gözleri insanı her an dövecek gibi. Bir ara "deniz yeşil"i gözlerinin bulutundan birkaç damla masaya döküldü, belli etmedi, rakısına sarıldı, yudumladı, eğer Emine ablanın elinden gelse, gücü yetse kendisini bu hayata taşıyanları bir sıçan gibi boğar, ama ablam hayatı biraz gırgıra almış, yalnız bir yolcu, bizlerin hiç hayal edemeyeceği yerlere kafasını alır gider, hani ya yaşamda da hayali gerçek olsa 80'lik prens gelip götürse? Ya yolda bırakırsa, işte Emine ablamın, içindeki bütün dalları kopar ve kurur... Elimden ancak yolun açık olsun demek geliyor be Emine abla...

Serdar Paktin

KAYBEDENİN KOZ

Belli başlı girdilerle uğraşırdım genellikle. Büyük başlı girdiler bende. Frigo dondurma yenilen zamanlar sınıfın en arka sıralarında kalmıştı. Korkakça yaklaştığımız yılanlar yalandan korktuğumuz kadar korkutucu değildi. Bu yalanların en büyüğü, günahların en günahına denk geldiği günde yani kıyamet gününde; Fenerbahçe Galatasaray maçı çıkışı arkadan kafama atılmış bir 250 binlik bozuk para gibi dank etti. Sonra müdür bey, çeşitli dosyaları otoritesinin ispatı olarak burnuma soktu. Kimi zaman ve yetkinlik bazlı sıkıntıya sokucu emirler yedirdikten sonra suratımın tıkanmış olan bütün gözeneklerine işveli gelin gibi sığırtti odasına doğru. O anda anladım erkek adamın kozmetiğe neden gereksinim duymadığını. İş çıkışı yağmur yağmalıydı, olmalıydı. Oldu da. Ben kaldırımdan yürümeliydim mecburi kaybeden olarak, herhangi gıcık birinin arabası mutlaka olmalıydı, vardı da zaten. Yağmur benim kaybeden üniformamın üzerine çeşitli Ayşe teyze lekeleri bırakacaktı bu maçta ve ben kaybedecektim. Kaybettim ama ezilmedim. Arabanın altında... Toplumca sarıldık birbirimize, kenetlendik sıkı sıkıya... Belediye otobüslerinde...

Evlere şenlik, evlerde şenlik kutuları en iyisinden. Seyrettim, zaman zaman güldüm ağlanacak halimize. Ağladım gülünecek yerde. Müdür bey de aynı şeyleri seyretti. Kutu başında gözlerini kapatıp Discovery Channel'da duyduğu sesleri tatbik etti uykusunda. Uyandığında tıktı ağzına, gitti götünden çıkardı. Baktı aynaya. Evet, beğendi kendini. Ellerini yıkadı ve temizdi. Koca kıçlı karısı bağırdı içeriden, içinden birkaç küfür geveledi müdürüm. Sonraki gün başıma geleceklerin tohumları atıldı çim adamın kafasının çok derinlerine. Kendisinin bile göremeyeceği kadar derine, taaa bilincinin altına. Sonraki akşam geç gelecekmiş, toplantısı varmış çünkü. TOPlantı evet. Oğlanları sever bizim müdür. Ben de oğlan olmadığım için kaybedenim. Arkama fiziksel bir fallus sokturtmadığım için her gün yüzlerce sanal ve simgeseli girip çıkıyor. Bazı günler bir günde hazırlanması gereken yıllık dosyalar olarak, kimi zaman mesaiden sonra çekilmesi gereken yüzlerce sayfalık fotokopiler olarak, ve daha niceleri. Şansal Büyüka, Erman Toroğlu'nu sinirlendirince uyanıverdim kabusumdan. Erman yine Uğurcuğuma yükleniyordu, elinde kendi şeyine benzeyen yeni dolma kalemi ile. Oynatıyorduk. Milletçe kafayı oynatıyorduk. Her gün insanlar ölüyordu. Amerika Türkiye'de terörizmi hortlatmayı ya da bir savaş çıkartmayı aklına bile getirmiyordu. Amerika bizi seviyordu, çünkü onları hiç zora sokmuyorduk. Her gün durup dururken Irak'takinden daha fazla insan ölüyordu. Amerika, kendi kendini kazana koyup altını yakan ve kendi kendisinden yahni yapan bizleri, kendi kendimizi yemek olarak önüne servis yapan bizleri neden sevmesindi?

Karnım acıktı. Kaybeden olarak evlenmemeliydim, evli olmuş olsaydım bile yemek yapamayan, beni ezen bir karım olacaktı. Yani yine ben dışarı çıkacaktım. Az önce olduğu gibi. Bu saatte açık fast food da bulunmaz ki. En iyisi kokoreç. Bana da o yakışır. Bok ye!

Kahvaltı etmeye fırsat bulamamıştım. Karşımda

ASI VE KELEBEĞİN ÖMRÜ ÜZERİNE

müdürüm duruyordu. Koca bir penis suratıma suratıma meniler saçarak dün akşamki gerginliğini tıkanmış olan gözeneklerime boşaltıyordu. Erkek adamın ne cinsel bozukluğa ne de kozmetiğe ihtiyacı vardı. Zoraki metroseksüellerdik. 80'ler bizi iyi yumuşatmış. Müdür gitmiş. Ben hâlâ fırça yeme suratımı takınmış, onun biraz önce durduğu yere doğru bakıyordum. Bu içsel walkman'i keşfettiğim iyi olmuş. Ama dur şimdi bana bakmaya başladılar. Kafayı yediğimi düşünmesinler.

Önümdeki dosyaya kaydı gözlerim. Neyin dosyasıydı bu? Neyse... Çay getirsinler, bana da. Yeni kalktım, kahvaltı bile etmeden oturdum buraya, ben de. Ofis sessizleşti aniden. Zamanı öğle yemeğine atlattım. Gittim ucuzundan pis hazır gıdalar tükettim. Canım çok fena bira içmek istedi, benim de. Kendimle özdeşleşiverdim satır aralarında. İkinci paragrafla üçüncü paragrafın kesiştiği yerde dördüncü satırdan sonra bir bar var, orada biraz içtim. Uzun uzun aktı bira boğazımdan aşağı ve dünya dönmek istiyordu. Asıldığı yerden inmek istiyordu tüfek. Ve devran, o da dönmek istiyordu. Başım dönüyordu, işe geç kalmıştım. Ben, ben miydim?

Sonra o işe gitmedi, ben gittim ve kim bilir daha kimler vardı? Var olmak ile var kalmak arasına yedi farkı yerleştirenlerle tanışacaktım ama meyhanede buldum kendimi. Herkes bir kişilik masalarda oturmuş, önlerinde içki yerine birtakım kağıtlar olan, ofis işte burası düpedüz güpegündüz lan! Alkolü dosyalara sinmiş bir rakı şişesiydim. Tuvaletim gelince gerçekliğin aslında biyonik ritimli robotların içinde gelişen, görme çipinin fazla ısınmasıyla çalışması yavaşlayan işlemcinin yaşadığı bir yan etki olduğunu hissettim. Burnumun ucundan kafamın üstüne kadar geçen saniyelik bir karıncalanma anında, aynı o karıncalanmanın kendisi gibi hızla aktı bu düşünce. Yine aynı onun gibi yok oldu. Bir daha müdürümü görmedim. Sünnet olmuş sanırım. Birileri o çük kafalının kellesini kesmiş. Hava ne zaman kararırdı? Kokoreç mi yesem, yok yok. Bu gece daha dibe inmek isterim. Bana bi yarım uykuluk badem, acılı olsun!

Bu gece, bu sokaklar, bunların hepsi her gün görmüş düğüm bildiğim şeyler. Bu gece "bu gece" bana bir tuhaf geldi. Sanki daha önceden hiç bu gece olmamış gibi. Anlatabildim mi? Sanki bu sokaklar aynı sokaklar değil üzerinde her gün yürüdüğüm. Şu anda aklım ve duygularımın çalışma prensiplerinde bir aksama olduğundan algıda bozulma yaşıyorum ve yeni bir boyut kazandı böylelikle..... NE? Ha!? Evet, ne diyordum, evet. Dediğim gibi algınızı bozarsanız her şeyin aynı olduğu bir durumda, ve her tekrarlanışında; yani kısaca klasik monoton hayatımızın her gününü farklı algılarla çok farklı yaşayabiliriz. Ha hah hah ha yyy... Özür dilerim, biraz sinirlerim bozuk son zamanlarda.

Atları da vururlar güzelim. Çöllerde koşarken bulanır bilinçler. Sabah olmalıydı ve bu titreme artık bir son demeliydi kendi içinde. Kalkmalıydım. Gözlerimi açtım ve yanımda yatan da nedir? Yarabbim! Müdürümün kafası! HAYYIIIIR! Uyandım. İşte insanın kendine yapabileceği en klişe ve en iğrenç bilinçaltı oyununu yapmıştım. Ve sıkılmıştım kendimden. Nedir bu ya? Bu kadar mı? Yaratıcılık sıfır.

Güz mevsimlerinde kavruldu yapraklarım ve ben yine bendim. Hep olmak istediğim insan neredeydi? Dağılan dürüm dönerlerde aradım hep kayıp aşkları. Yazık olmuştu geçen günlere ve benim mecalim bile kalmamıştı. Sıkılan mayonezlerde aradım hep kişiliğimi ve bi sıkımlık canım olduğunu duyunca sızladı yüreğim. 'Gariban sümüğü' terimi... Buzullarda süzüldüm; yılanlarla donmak üzere olan kalbimi arama kurtarma ekibiydik. Üzgün buzağılar içti hep sütümüzü. Mesai saati hep 09.15'te başlamalıydı ve başlıyordu da. Üzgündüm. Aldatmanın ve aldatılmanın acısı birbirini takip etmemeliydi. Üzgündüm. Sızlayan yüreğime basan parmakları tuttum. Saydım ve sayısal tutmadı. Kendimi verdim güneşe sırtım soyuldu. Yaşam yansımalıydı harflere ve sayfaları yaktım güneş ışığında bedenimin içindeki. Sıçradım. Gözledim. Gözleme gibi yanmış, kavrulmuş bedenimle döndüm güneşe. Ve Aydın'a referansta bulunmak geçti içimden: "Güneşe bakar yüzleriniz gözlerinin içine bakamazsınız da!"

Suskun çöller, karabasan gölgelerde serinlettiler kalplerini. Hayaller aktı hayaletlerden içeri. Hayal et! Emir büyük yerdendi ve acilen demiri kesmeliydi.

Geçtim tüm bunları bir kalemde ve kafam uyuştu. Sonra yazamadım günlerce ve bugünkü deneme de "Doktora git!" emriyle burada çayın içindeki şeker gibi dağıldı. Karıştırıldı baş ağrısıyla ve zihin teklemesiyle. Gel-git frekansıyla zıplatıp durdu yatağımdan hep deniz kenarlarında.

Zulüm bitti! Mesai başladı. Müdür, ben ve diğerleri olay yerinde herhangi bir şeyin gerçekleşmesini bekliyorduk. Hiç bir şey gerçekleşmedi. O anda ayağa kalkmalıydım, gerçek deli olarak. Çekmecedeki tabanca ile herkesi bir bir vurmalıydım. Dolmabahçe'de nöbet tutan askerleri sıçratmalıydım. Açtım, kokoreç yemeliydim aslında. Müdür odasına girdi. Kapısını kapattı. Çayın yanına simit de olsaydı bari... Saatler geçti... Güzel bir günde eve kadar yürüdüm. Balkonda çay içtim, simit yedim ve güneşin tadını çıkarmak için yürüyüşe çıktım.

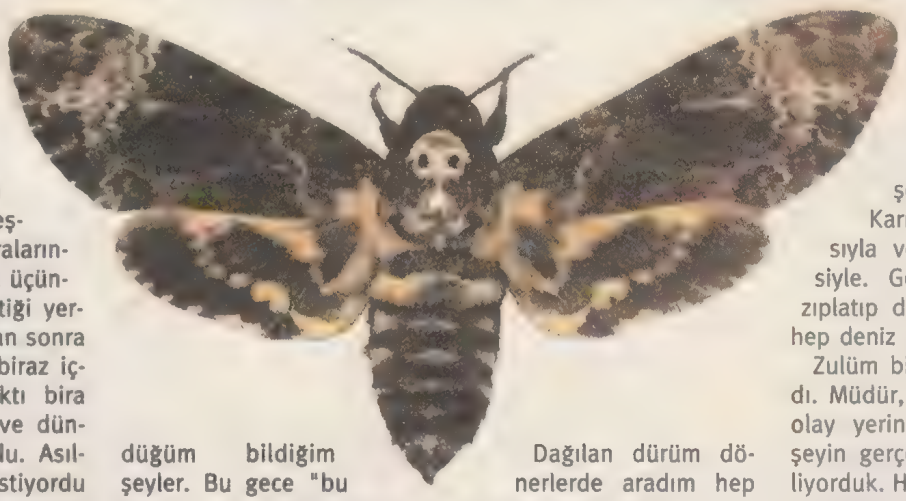

Salinger'in kırkı çıktı

...zetevatan.com

Kürşad Oğuz

Ölmedi, ama tam 40 yıldır yazmıyor **Salinger**. Yazmamak bir yana, kimseyle görüşmüyor, fotoğrafı çekilemiyor, nerede olduğu tam bilinmiyor... Oysa 1951'de yayımlanan **"The Catcher in the Rye"**la **(Gönülçelen)** sadece ABD'de değil tüm dünyada yeni yetmelerin aklını çelmiş, hem büyüklerin onlara, hem de onların etraflarına farklı bir gözle bakmalarını sağlamıştı. Yaşayan, ama 40 yıldır yazmayan (belki de yazıp yayımlamayan) bir yazarı bugüne kadar bu sayfalarda alışık olduğumuz üzre "hakkın rahmetine kavuşmuş" yazarlar arasına sokmakla mı ayıp ediyoruz, yoksa "yokolmaya" çalışmasına rağmen bizatihi onun hakkında yazmak mı ayıp, gerçekten bilemiyorum...

*Pek çok yazar ve yapımcı **Salinger**'in yasaklamalarına rağmen onu "vücuda getirmekte" tereddüt etmedi. **Sean Connery**, 2000 tarihli son filmlerinden biri olan **"Finding Forrester"da (Forrester'ı Bulmak)** ona çok benzeyen bir karakteri canlandırdı. **Amerikalı Don DeLillo**, fiction'larından birinin merkezine **Salinger**'i yerleştirdi: **"Mao II."** **Bernard-Marie Koltes** 1977'deki **"Salinger"**da **Holden Caulfield**'e benzeyen bir yeniyetmeyi canlandırdı.*

1951, ABD tarihinde bir dönüm noktasıydı. Hayır, başkanlık seçimleri yoktu, ya da ülke, alışık olunduğu üzere yine başka bir ülkeye filan girmemişti. Dünya genelinde yapılan anketler kamuoyunun çoğunluğunun Amerika ve Amerikalılar'ı taparcasına sevdiğini de göstermiyordu. Olan biten, Beat kuşağının babası **Jack Kerouac**'ın ***"Yolda"*** kitabını tamamlamasıyla **J.D.Salinger**'in ***"Gönülçelen"*** kitabının yayımının aynı yıla denk düşmesiydi. Ama bu iki kitap "Amerikalı"nın sıkıntılarını ve Amerika'nın aksaklıklarını öyle çarpıcı bir şekilde ortaya koyuyordu ki, o günden sonra zihinlerde önemli değişiklikler oldu.

Gönülçelen'in ana konusu kaçılan okuldu. 17 yaşındaki Amerikalı yeni yetme delikanlı Holden Caulfield, Noel'den üç gün önce, Pensilvanya'daki koleji Pencey'den korkunç notları yüzünden atılacağını öğrenir. Başta tepkilerinden korktuğu ailesi olmak üzere (çünkü bu atıldığı üçüncü okul olacaktır) kimseye bir şey söylemeden New York'a kaçmaya karar verir. Orada serseri gibi dolaşır, çok farklı bir yaşamla karşılaşır. Yaşlı arkadaşlar, eski öğretmenler, taksi şoförleri, din adamları, fahişeler... Savaş sonrasında bir yeniyetmenin gözünden gördüğümüz tam bir New York karışımıdır bu. Roman yaşsız bir romandır, çünkü yeni yetmeliğin isyanlarını anlatır.

Bu yüzden ***"Gönülçelen,"*** o günden itibaren kriz halindeki teenage kuşağı için bir geçiş ayini niteliğini alır. Naif ve tutkulu Holden Caulfiled'in hayallere ve aldırmazlığa yer vermeyen bir toplumdan kaçışı dünyada pek çok kuşağı etkiler. Milyonlarca genç onun New York'a kaçışını takip eder. Onunla birlikte ikiyüzlülüğe, tek tip insan yaratılmasına ve yetişkinlerin zulümlerine isyan ederler. Flört ritüeli ya da Hollywood korkaklığı gibi temel kurumlarla gülerek alay ederler. Beyzbol kasketlerini ters çevirirler. Hatta bir argo kokteyli olan Holden'in diliyle konuşmaya başlarlar artık.

"Gönülçelen" o günden bu yana 60 milyondan fazla satar. Bu satışı, **Salinger**'in kendi planladığı "gizemli" yaşamının körüklediğini düşünenler de var.

AŞKINI CHAPLIN ÇALDI!

Jerome David Salinger 1919 yılının ilk gününde New York'ta doğdu. Manhattan'ın en gözde mahallelerinden Park Avenue'de büyüdü. Babası başarılı, dini bütün, et ve peynir tüccarı bir Yahudi, annesi ise İrlandalı bir Katolik'ti. Kızkardeşi Doris'in ondan kaç yıl sonra doğduğu pek çok kaynakta yer almıyor.

Az sayıdaki söyleşilerinden birinde çocukluğunun Holden Caulfield'in çocukluğuna çok benzediğini söyleyen **Salinger**'in babasıyla arası mesafeliydi; o öldüğünde cenazesine de katılmamıştı. Genç Jerome çocukluk yıllarında "Sonny" diye çağrılırdı. Durmaksızın çalıştığı ilkokuldan sonra Valley Forge Askeri Akademisi'ne gönderildi (1934-1936). Bu dönemde onunla olan arkadaşları keskin zekâsını ve ince esprilerini hatırlıyorlar. 1937'nin ilk beş ayını Avrupa'da geçiren **Salinger**, 1937-38 arasında Ursinus College ve New York Üniversitesi'ne gitti, 1939'da Columbia Üniversitesi'ndeki yazı derslerine katıldı.

Bu arada her gün mektuplaştığı Oona O'Neill adlı kadının sonradan kendinden yaşça çok büyük olan **Charlie Chaplin**'le evlenmesiyle ilk ciddi duygusal çöküntüyü yaşadı. Ona çok bel bağlamıştı. Kendisiyle evleneceğine inandığı için sevgisinin yerini zamanla nefret ve öfke aldı. Hatta **Chaplin**'e üstün gelmek için Hollywood'da edebi bir başarı yakalamaya bile çalıştı. Fena da olmadı; yazdığı aşk mektupları sanat eseri olarak kabul edildi, çünkü hepsi birer zekâ ürünüydü. Bu mektuplardan birini okuyan herhangi bir kadın, yazarın eğitimli, zeki, yaratıcı ve eğlenceli olduğunu hemen teslim ederdi. Ancak **Salinger**, bir kadını etkilemeye çalışan bir erkek için hayali bir yazar olmuş, bu, kendi hayatında işe yaramamıştı. Biyografisini yazan **Ian Hamilton**'a göre bu aşkın verdiği acı yüzünden birkaç kez hastaneye bile yatırılmıştı.

Yine 1939'da Story Magazine dergisinin kurucusu ve editörü Whit Burnett sayesinde kısa hikâyeler yazmaya başlayan **Salinger**'in 1941-48 arasında zamanın şık dergileri Colliers, Esquire ve Cosmopolitan'da 20 öyküsü yayımlandı. Ancak yazar, 1954'ten sonra bu öykülerin yeniden yayımlanmasına izin vermedi.

MEÇHUL BİR EVLİLİK

Yazarımızın hayatını etkileyen ikinci önemli olay, hiç kuşku yok ki II. Dünya Savaşı'ydı. 1942'de askere çağrılan genç **Salinger** savaşta piyade olarak Normandiya Çıkarması'na katıldı. Burada pek kolay kaldırılamayacak olaylara tanık oldu. Normandiya'da uçuşan cesetleri gördü, savaşın en korkulu anlarının yaşandığı Hürtgenwald'de kanlı sahneleri yaşadı, Yahudi toplama kampları bulunduğunda o da oradaydı... Özellikle bu sonuncusu onu iyiden iyiye sarsmıştı. Gerçi bütün gençliği boyunca annesinin Yahudi olmadığı, babasının "olduğu" ondan saklanmıştı. Ama o, tam da yarı Yahudi olduğunun bilincine vardığı sırada bu korkunç savaşın ortasına düşmüş ve sar-

sıntılı günler yaşamıştı. Yine de savaş boyunca yanında olan arkadaşları onun saygılı, cesur, hatta büyük bir kahraman olduğunu söylüyordu. 1953'te yayımlanan ***"With Love and Squalor / Esme İçin-Sevgi ve Yoksunlukla"*** (Türkçe'de yayımlanan "Dokuz Öykü" isimli kitabın öykülerinden biri) adlı öyküsünde savaştan çıkmış yorgun bir askerin hayatını anlatır.

Salinger'in askerliğinin 1946'ya kadar sürdüğünü görüyoruz. Bu arada yazmayı da sürdürüyordu. Önce, Avrupa'da yazdığı öyküleri derleyip toparladı. **Ernest Hemingway**'le Paris'te buluştuğunda bu öyküleri onunla paylaştı. Bu şehirde kendi gibi gelecek vaadeden yazarlarla poker oynadı, ama her zaman kazanan huysuz biri olarak anıldı. Huysuzluğu edebiyat alanında da kendini göstermeye başlamıştı. **Hemingway** ve **Steinbeck**'i ikinci sınıf yazar olarak görüyor, **Herman Melville**'den övgüyle söz ediyordu.

Bazıları bunun geçersiz olduğunu söylese de kızı, **Salinger**'in ilk evliliğini 1945'te genç Fransız doktor Sylvia ile yaptığını belirtiyor. Ancak bu evlilik savaştan sonra Amerika'ya döndüklerinde son buldu. **Salinger**, 60'larda Sylvia'dan bir mektup almış ancak açmadan yırtıp atmıştı. Bu onun "abartılı" tavırlarından sadece biriydi.

Salinger'in skandal yaratan ilk hikâyesi 1950'de yayımlanan ***"Muz Balığı İçin Mükemmel Bir Gün"*** oldu ("Dokuz Öykü" adlı kitapta yer alıyor). Ama onu zirveye ulaştıran, elbette 1951 tarihli ***"Gönülçelen"***di. Kitap yayımlanır yayımlanmaz kült oldu, milyonlarca sattı.

1955'te bu kez İngiliz sanat eleştirmeni Robert Langton Douglas'ın genç kızı Claire Douglas'la evlendi. Aynı yıl kızları Margaret Peggy doğdu, sonra da oğulları. Bu evlilik onlara iki çocukla birlikte birçok problem de getirdi. Daha sonra babasına rağmen onu anlatan bir kitap yazan Margaret'e göre Claire kendini evin içinde iki çocukla izole hissediyor, babası bütün gününü ve bazen de gecelerini yazılarını yazdığı sığınakta geçiriyordu. Claire birçok kitap yazan, doktora sahibi entelektüel bir kadındı ancak Margeret'e göre asla iyi bir anne değildi.

ZITLIKLARIN ADAMI

1950'lerin ikinci yarısından itibaren New Yorker'da yedi garip kardeşten oluşan Glass Ailesi'nin birbirine bağlı uzun öykülerini yayımlamaya başladı **Salinger**. Bu seri öykülerden ilk ikisini ***"Franny ve Zooey"*** adıyla 1961'de, izleyen ikiliyi ise ***"Raise High the Roof Beam, Carpenters and Seymour: An Introduction" (Yükseltin Tavanları, Ustalar ve Seymour: Bir Başlangıç)*** adıyla 1963'te kitap haline getirdi. Glass Ailesi'ne ait son öykü ***"Hapworth 16, 1924"*** ise 1965 Haziranı'nda yine New Yorker'da yayımlandı. Sözkonusu iki kitap da ilgi gördü, hatta Time Dergisi 1961'de **Salinger**'i kapak yaptı ama yankıları **Gönülçelen** kadar olmadı. İşte **Salinger**, bu tarihten itibaren tek bir yazı bile yayımlamadı, "toplumsal sahne"yi terketti. Aslında **Salinger**'in bu tepkisinin nedenlerinden biri, yayınevinin hayranlarından gelen mektupları yok ettiğini düşünmesiydi.

50'lerde Zen Budizmi'ne merak saran ve yaşamını münzevi bir şekilde sürdürmeye meyleden **Salinger**'in aslında şöhret sözkonusu olduğunda -en azından 60'ların ortasına dek- pek de münzevi olmadığı görülüyordu. Yarattığı bu auranın kendine ilgi olarak döndüğünü farketmekle birlikte, insanların ilgisinin azaldığını hissettiği zaman kendini bir şekilde hatırlatmayı da başarıyordu. Ya San Francisco'daki gazetecileri arıyor ya da New York'ta beklenmedik bir anda ortaya çıkıyordu. Zıtlıkların adamıydı o; bazen çok uçlarda yaşarken bazen de çok fazla içine kapanabiliyordu. Çok katı kuralları olmasına rağmen her zaman bu kuralları kaldıracak, bozacak sebepler bulabiliyordu. Mesela normalde organik yiyecekler yerken, oğluyla dışarı çıkıp pizza yediği de oluyordu. Budist inançlarına göre kendini dünyevi arzulardan uzak tutmaya çalışırken, yazarlığın getirdiği ilgiyle birlikte genç kızlara da göz kırpıyordu. İlk başlarda ordu taraftarı biriyken sonra düşman olmuş, hatta Valley Forge Askeri Akademi'sinden "cehennem" diye bahsetmişti. **Hemingway**'e özenmesine rağmen onu sıkça eleştiriyordu da.

GENÇ KIZIN İNTİKAMI

Edebiyat piyasasından tam olarak çekildiği, basınla her türlü görüşmeyi reddettiği ve her türlü kişisel dokümanının ve fotoğrafının yayımlanmasını yasakladığı 1965 Haziranı'nda, Claire Douglas'la evliliği de artık bitmeye yüz tutmuştu. Nihayet 1967'de boşandılar. Daha sonra hayatına pek çok kadın girse de, bunlardan en etkilisi Joyce Maynard oldu.

Salinger, yazarların fotoğrafının görünmemesi gerektiğine inanırdı ama şu da bir gerçek ki, Maynard'ın fotoğrafını yazdığı dergideki makalesinde görmeseydi onunla asla bir ilişkiye başlayamazdı. **Salinger** 1972 yılında ona gelecek vaadeden kariyerinde, şöhretle nasıl başa çıkacağına dair nasihatler içeren bir hayran mektubu yazdı. Karşılıklı gel-gitler her yazıda devam etti. Sonra Windsor'da bir restoranda buluştular. İkinci ziyaretinde Joyce, **Salinger**'in yanına taşındı; o sırada 18 yaşındaydı.

Yıllar sonra anlattığına bakılırsa, Maynard konu sekse geldiği zaman **Salinger**'la zorluklar yaşıyor, ama bunların zamanla yok olacağına inanıyordu. Bir bebek sahibi olmayı düşünürken, hatta doğacak çocuklarına isim bile seçmişken cinsel hayatları olması gerektiği gibi gitmiyordu. Sanki sorun genç kızdaymış gibi 53 yaşındaki **Salinger**, 18 yaşındaki sevgilisini seks terapistlerine bile götürdü, ama sonuç alamayınca bir yıl sonra terketti. Aralarındaki ilişkinin yolunda gitmediğini ve bir tane daha çocuk için çok yaşlı olduğunu da bahane etmişti. Ondan her şeyini toplayıp taşınmasını istediğinde yıkıldığını söylüyor Maynard, 18 yaşında bir üniversite öğrencisiyken 53 yaşındaki **Salinger**'la yaşadığı 9 aylık romantizmin detaylarını anlattığı, Ekim 1998 tarihli ***"At Home In The World"*** isimli kitabında. Ama bu kitap bütün eleştirileri de üzerinde topladı. Salinger'in ona yazdığı mektupları satmayı planladığı öğrenildiğinde, Maynard, Amerikan toplumu tarafından bir fırsatçı olarak damgalandı.

TAMAMEN KAPANDI

Salinger'e bir darbe de 2000 sonbaharında kızı Margaret Peggy'den geldi. ***"The Dream Catcher"*** adlı kitabında Peggy, babasını yerden yere vuruyordu. Aslında **Salinger**'inkini değil, kendi yaşamını anlatıyordu: Babasının ilk edebi başarılarından sonra çekildiği vahşi ve yoksul Cornish - New Hampshire'da nasıl büyüdüğünü, ailesinin ona tahammül edemediğini, çok az arkadaşı olduğunu, annesinin intihar teşebbüslerini, 11 yaşında bir atın üstünde nasıl bekâretini kaybettiğini, 12 yaşında babası tarafından bir pansiyona yerleştirildiğini (Onun da dediği gibi "bu belki Holden Caulfield fanlarını şaşkınlığa düşürecek"), ardından Woodstock'ta bir garajda çalışmaya başladığını, şizofreniye yakalandığını...

Margaret, elbette babası hakkında da ilginç şeyler söylüyordu kitabında. Öncelikle Yahudilik karşısındaki "ikiyüzlülüğü"nü vurguluyordu. Gençliği boyunca annesinin Yahudi olmadığı, babasının Yahudi olduğu saklanmıştı **Salinger**'den. II. Dünya Savaşı'ndaki çarpışmaların yanı sıra Yahudi toplama kamplarını görmesi üzerinde derin izler bırakmıştı. Margaret, **Salinger**'in 1950'lerden itibaren her türlü dini pratik ve tarikata duyduğu ilgiyi de açığa vuruyordu. Budizm, hinduizm, evangelizm, scientoloji ya da bunların açılımı olan sağaltım yöntemleri: Akupunktur, makrobiyotik, homeopati gibi... Kitabın en iddialı kısmı ise Margaret'in babasının bu sağaltım yöntemlerini çişini içecek kadar ileri götürdüğünü söylediği bölümlerdi. Margaret'e göre babası, büyük yazarlar ve sanatçılar gibi "etrafını ezen" bir adamdı. Annesiyle nadiren seks yapıyor, ama onun arkadaşları ve akrabalarını görmesine izin vermiyordu.

Hakkınızda bütün bunlar yazılıp çizilince siz ortaya çıkar mısınız? Bilmem.

Ama **Salinger**, bugün 86 yaşında ve üçüncü karısı Colleen'le manastır hayatı yaşayıp her türlü görüşmeyi reddetmeyi sürdürüyor. ***"Benim dahiyane bulduğum, bana yazarın en iyi arkadaşı olduğum fikrini veren bir kitabı okumaktır. Ona ne zaman olursa olsun telefon edebilmek isterim. Ama bu çok sık olmuyor"*** diye üzülüyordu ***Gönülçelen***'in kahramanı Holden Caulfield.

Siz **Salinger**'e bir telefon kadar yakın olmak ister miydiniz?

ANLATI

BENİM TELEVİZYONLARIM

Derya Sayın

TRT yayınlarını ilk kez, babamla yolumuzun düştüğü Ankara da bir otelin lobisinde gördüğümü söylüyordum geçen ay...

Bizim gibi Ankara'ya yolu düşmüş otel sakinleri aşağıya indiğimizde çoktan salonu doldurmuştu bile... Televizyonda bir çocuk programı vardı... Hâlâ Levent Kırca mıydı o acaba diye düşündüğüm ayı kostümüne bürünmüş bir adam son derece basit bir dekorun önünde birşeyler anlatıyordu...

Bu program herkesi uyuttu da uyuttu... Tam eziyete dönüşüyordu ki, salondakilerin imdadına HABERLER yetişti... Zafer Celasun(?) haberleri sundu... SSCB televizyonundaki "haberler" gibi, hiçbir görüntü çıkmadı... Uzun uzun Zafer Celasun'u seyrettik. O da bitti KAÇAK dizisi başladı. Sanki biraz eğlenir gibi olmuştuk... Ve süre doldu... Saat 2200 de televizyon programı sona erdi... Ve İstiklal Marşı, ve askerler!..

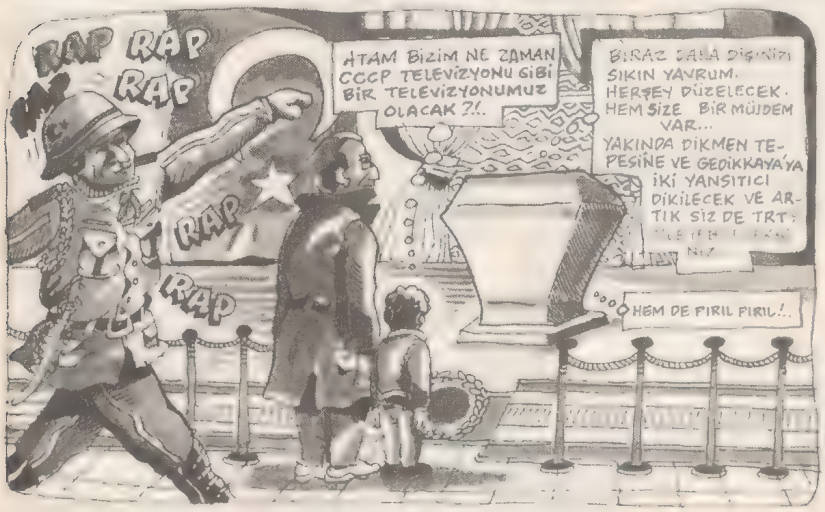

TRT yayınlarının uzun süre sadece satına yayılmasını seyredikten sonra, çileli bir "dikkat arıza var" dönemine geçilmişti... O dönem en fazla seyredilen "dikkat arıza var programı" reytingleri zorluyordu...

Bu arada "Necef'li Maşraba"yı da unutmamak lazım ki, onun da hatırı sayılır bir izleyici kitlesi oluşuvermişti kısa sürede...

1974 yazı: İstanbul'da Dünya Kupasını dayımların Nevtron marka televizyonun da izleme şansını bulmuştuk. Nevtron'lar galiba düğmesine basınca açılması en uzun süren tv olacak ki bu süre içinde birkaç kahvemiz oluverdi.

Hatırlanacağı gibi o yıllarda televizyon markalarının da çok önemi vardı. Bu markaları toplam onu geçmez dir... ama devam edelim. "Tik tik tik SHAUB LORENZ"... Gerçekten de o zamanın en iyi televizyonuydu SHAUB LORENZ'ler... Zengin televizyonuydu... Onu NORDMENDE ve SABA da hali vakti iyi ailelerin evlerindeki televizyonlardı. TELEFUNKEN ekranlı marka televizyonlar ise hepsinden daha düşük gelir grupları tercih ederdi.

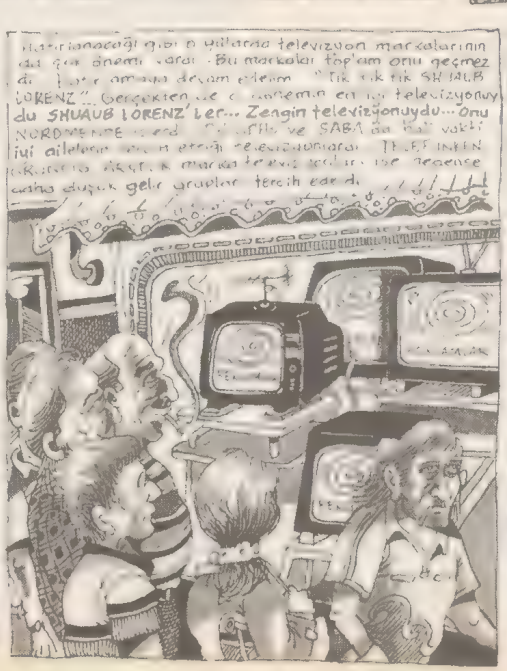

O bildiğiniz her şeyden unutsun kaderi... Eski televizyonda insan aşağılayan, insanın onuruna dokunan bir şey var. Sanki evlerde seyrettiğim her televizyonla bitirelim. Bir evde yangın var.. Çocuğu içeride kalmış... Dışarıda perişan figüranlar... Sıra da itfaiye de yok... Ve bir itfaiyeci çocuğu alevlerin içinden kurtarmayı başarıyor... Ve mutlu bir şekilde cebinde eti marka çikolata çıkarıp yiyor....

TELEVİZYONUNUZU ATMAYI UNUTMAYIN

KAÇAK ÖYKÜ

Refik Toksoy

Krokodil

Ah İsa dedim, ah Muhammed, ah ey tüm peygamberler bana yardım edin. Cennetinizde bana onu vaat edin. Surelerinizde ondan bahsedin. Fransızca bir şarkıdan kopup dudaklarıma düşen bir hece gibiydi. Uçuşan saçları güverte boyunca uzuyor ve yüzümü okşuyordu, ah Davut, ah Musa neredesiniz, onu görmelisiniz. Aklımı korumama yardım etmelisiniz. Tanrım sen de yardım et bana, biliyorum ki gönderdiğin beşinci dinin adını söylemedin bizlere, ama biz bulduk onu, sen söylemesen de bulduk, bize sunduğun armağanı, bizi sana bağladığı kadar yaşama da bağlayan o büyük sancıyı, ağrıyı, tutkuyu... Aşk'ı bulduk: Cennet ve cehennemin yeryüzüne düşen gölgesini.

İşte o cennettir ki, işte o cehennemdir ki; şimdi benim içimdedir, yüzümü bir tül gibi okşamakta, sırtımı kanatırcasına kırbaçlamaktadır. Suç ve ceza... İkisi bir arada. Aşk gibi hayatın bütün numarası da burada, ikisini aynı anda yaşamakta. Onu izleyebilirim, onu açık mavi suların ortasında ilerleyen, martıların kıyasıya yarıştığı bu geminin güvertesinde sonsuza dek izleyebilirim. Onu martıların kanadına bindirerek tüm dünyayı gezdirebilirim, Panama'yı gösterebilirim. Bir zamanlar orada yasayan La Santa Roja'dan bahsedebilirim. O Kızıl Azize'dir ki; bütün gemicilerin hayalidir, sudan sebeplerden birbirlerini öldürmelerinin ve en zor şartlarda okyanusun ortasında hayatta kalmalarının tek sorumlusu o'dur. Nice kaptan onun için rotasından sapmış, nice tayfa sallara atlayıp Panama'ya kürek çekerken dalgalara yenik düşmüştür. Bir büyüdür Kızıl Azize. Bazen gece parlayan hilâl, bazen rüzgârın getirdiği ince bir ıslık... Uzun gecelerde, suyun çölünde yolculuk edenlerin peygamberidir o, yol gösterinidir ve şeytanlarıdır da, azrailleri, katilleridir... Bir bilinmezdir Kızıl Azize, tutkunun en kızılı, kadınların en azizesidir. Kutsal ve günahtır. Cenneten koparılan elma kadar çekici ve onu almak kadar yasaktır.

İşte o Kızıl Azize, başka bir bedende tüm tutkusuyla güvertenin diğer ucundaydı. Gidip ona dokunabilir, onunla konuşabilirdim. Soluduğu havayı içime çekebilmek için derin derin nefesler aldım ve gözlerimi kapadım.

Vapur iskeleye yanaştığında, soylu on altıncı yüzyıl yolculuğum sona erdi. Gözlerimi açtığımda yerinde yoktu. Telaşla yerimden sıçrayıp yürümeye başladım, yavaş ama telaşlı adımlarla, sağa sola sendeleyerek ilerledim. Karmaşık bir insan topluluğunun içinde hemen seçti gözlerim onu. Vapurun halatlarının bağlanması beklenirken tam arkasına yerleşmiştim bile. Sırtımı kırbaçlayan saçlarını burnuma dayamış içime çekiyordum. Okyanus gibi kokuyordu. Temiz ve sonsuz. Fırtınalı ve dingin. Ciğerlerimde saçları dolaşıyor, ağzımdan saçları fışkırıyordu.

Nereden baksanız başarısız bir hayatım vardı, hiçbir kadında yeterince tutunamamıştım, işsizdim, beş parasızdım; umrumda değildi. Kokladığım bir tutam saçın huzuruna sığınmıştım, mutluydum, gerisi önemli değil... Hayatım boyunca büyük ekran bir televizyonum olsun diye çalışmayacaktım, önce kışlık, sonra yazlık bir ev, ardından bir araba aldıktan sonra manzaralı bir yerden sulak topraklı bir mezar yeri satın alıp huzurluca ölmeyi beklemeyecektim. İçimde her gün 'Açlık' romanını yeniden yazan bir 'Knut Hamsun' yaşıyordu.

Soluyordum, saçları kızıl olan bir kadının saçlarını soluyordum, bu vapura onun için binmiş, sırf onu izlemek için soğukta vapurun güvertesinde oturmuştum. Şimdi de dokunacak kadar yakındım işte ona. Bir kadına hiç bu kadar yakın olmamıştım belki de. Televizyonda bir film vardır şimdi diye düşündüm, özel bir Amerikan Birliği tüm dünyayı kurtarıyordur, diğer bir kanalda süperstarların sansasyonları patlıyordur, başka birinde sonu gelmeyen spor kritikleri yapılıyordur.

Halatlar bağlandı. İnsanlar sel halinde akmaya başladı, durmak imkânsız, akıntı bitene kadar hareket etmelisin, yoksa boğulursun. Enerji sarf etmedim. Nasıl olsa bitecekti bu karmaşa. İlerledik. Kalabalık kaybolduğunda hâlâ peşindeydim. Ara sokaklara saptı, giderek daha da tenhalaşan sokaklara. Hava kararmıştı. İrice bir çanta taşıyordu omzunda, ağzı açıktı ve içindeki gazetelerin, dergilerin bir kısmı dışarı taşmıştı. Nasıl olduysa bir anda ana caddelerden birinde buldum kendimi. Bütün o ara sokaklar benim bilmediğim bir kestirme olmalı diye düşündüm. Adımlarını hızlandırıp bir kafenin kapısına doğru ilerledi. Kapıyı açıp içeri girdi. Bir süre dışarda bekledikten sonra ben de ardından içeri girdim. Tek başına bir masada oturuyordu.

Masaların birbirine yakın durması içimi ferahlattı bir an ve bu ferahlığı hissettiğim anda onunla konuşmak niyetinde olduğumu anladım. Hemen arkasındaki masaya oturduğumda garson kahvesini götürüyordu masasına. Hoş bir yerdi, sade ve zevkli dekore edilmiş. Duvarlarda pastel tonlar ağır basan portreler asılıydı, tanıdık bir portre aradım ama bulamadım. Şu sakallı olan Marx'a benziyor ama.. Her neyse. Beni farketmesini istiyordum, garson tam kahvesini masasına koyarken seslendim: Pardon! Garson bana doğru ilerlerken o da başını hafiçe yana çevirip gözucuyla bana bakmaya çalıştı, defalarca o şekilde insanlara bakmaya çalıştığım için, beni sadece bir siluet halinde gördüğünü biliyordum. Bu hoşuma gitti. Net bir görüntüyle, özellikle de kaba kemikli suratımla bir anda karşısına çıkmak istemiyordum. Siyah yumuşak kumaştan bir pantolon giymiştim, üzerimde sadece yakaları görünen beyaz bir gömlek, onun üzerinde de siyah bir kazak vardı. Kötü görünmüyordum. O ise tam olarak bedenine oturan mavi kumaş bir pantolon giymişti, siyah pardesüsünü çıkardığında gördüm bunu. Üstünde bordo boğazlı bir kazak. Saçları omuzlarından dökülüyordu, kızıldı. Beyaz yüzünde gözleri iki siyah su damlacığı gibi duruyordu. Garson gelip ne istediğimi sordu: Sade kahve istediğimi söyledim. Çantasından bir kitap çıkarıp okumaya başladı, ismini göremedim. Kahvemi masama koyarken garsonun yüzüne baktım. İyi biri gibiydi, nazikti. Bana bakıp samimice gülümsedi, ben de ona gülümseyip teşekkür ettim. Biraz sonra tuvalete gider gibi yapıp ayağa kalktım, kadının oturduğu masanın yanından geçtim, amacım okuduğu kitabın ismine bakmaktı, başardım da. Dostoyevski'nin Krokodil kitabını okuyordu. Tuvalette aynaya bakarak saçlarımı düzeltirken, bir an kendimle göz göze geldim. Ne var, diye sordum kendime. Gülümsedi bana: 'Hiç değişmeyeceksin değil mi?' Ben de ona gülümseyip tuvaletten çıktım. Dönüşte kitaba yine gözucuyla baktım. İyi bir basımıydı kitabın, sağlam bir cildi vardı, bendekinin aynısı.

Masasının tam önüne geldiğimde durdum. Başını kaldırıp doğrudan gözlerimin içine baktı.

Sert ve kendinden emindi ses tonum, gözlerim gözlerinin, bu ne cüret bakışına, bekle ve gör diyerek karşılık veriyordu. Soluğu soluğuma karıştı, masanın üzerinde duran kahve fincanından yükselen duman bakışlarımızın ortasına gizemli bir buğu gibi yerleşti, dudaklarım yavaşça açılıp kapandı bir kaç kez. Kaşlarını çatıp beni dinledi, söylediklerimi duyamıyormuşçasına gözlerini kısıp yüzünü hafifçe bana yaklaştırdı. Dudaklarım kıpırdamaya devam etti. Başını eğip, masanın üzerinde bir ayna varmışçasına kendini görmeye çalıştı, saçları yüzünü kapadı, bir an sürdü tüm bunlar ama ben masanın başında dikilmiş konuşuyorken, her an saatler kadar uzun geçiyordu. Saçlarını tek eliyle avuçlayıp geriye doğru atarken, aynı zamanda aniden yüzünü masadan kaldırdı. Gülümsüyordu. Sadece dudakları değil, gözleri, kirpikleri, kaşları, alnı, çenesi, yanakları... Bir bütün halinde tüm yüzü gülümsüyordu. Dudakları karanlık bir odanın kapısı gibi yavaşça açılmaya başladı, ışık geliyordu, gözlerimi ısıtacak, yüreğimi yakacak bir ışık... Birazdan karanlığın içinde bir çiçek buketi gibi parlayacaktı. Sadece dudaklarını görebiliyordum, birbirinden ayrılan dudaklarını. Kuru kısımları açılarak yerini içerdeki ıslak yarısına bırakıyordu, acıkmış gibi baktım o bal yuvasına, o taze, kırmızı et parçalarına. Beyaz, yuvarlak bir tabakta önüme sunulmuş gibiydiler, çatalımı batırmadan önce bir kaç parçaya bölüp, lezzetini çoğaltmak istiyordum. İki dudağı birbirinden uzaklaşacağı en son noktaya geldiğinde, ilk kelime sese dönüşmeye başlamıştı bile. Bir çağlayan olup, dudaklarından düşecek kelimelerle birlikte ben de kendimi aşağıya bırakmak istedim. Ağzından çıkan koca bir dil, iki metre kadar uzayarak boynuma sarıldı. Kesik ıslık sesleri çıkararak bir kaç defa dolandı boynuma ve beni sağa sola sendeletip, savurmaya başladı, gözlerimi kırpmadan bakmaya devam ettim ona. Bir müddet sonra, dili boynumu sıkmayı bırakıp nazikçe sandalyeye doğru sürükledi beni, oturmam için sandalyeyi geri çekti ve oturunca masaya doğru ardım sıra itekledi. Sonra da küçülerek ağzının içine geri döndü.

Anlayışı ve nazik davranışı için teşekkür etmedim ona. Zaten öyle davranmamıştı. Ben de kendi dilimi çıkarıp, biraz büyüttüm, uzattım, sonra da yanaklarında, boynunda ve duvardaki tablolarda gezdirdim bir müddet.

Masanın üzerinde duran kitabın bir kaç sayfasını bile dilimle çevirdim. Sonra da onun yaptığı gibi küçültüp geri yerine koydum.

Şimdi ikimiz de rakibimizin dişli olduğunu biliyorduk. İkimizin dili de yeterince mürrekep yalamış, hatta mürekkeple beslenmiş, bu yüzden de güçlü, kıvrak bir uzantıya dönüşmüştü: Yeri geldiğinde çatallaşıp zehirliyor, yeri geldiğinde yeni doğum yapmış bir dişinin memesi gibi emilip besliyor. İkimiz de biliyorduk, kolay olmayacaktı birlikte geçecek bir kaç saat, ama en azından keyifli olacaktı. Ara sıra, görkemli dillerimizi çıkarıp, birbiriyle, kanlar içinde kalana kadar dövüştürsek de, sonunda birbirini sevip sarılacaklarını düşünüyorduk. Bunu ilk anda anlamıştık. Yeterince demliydik anlamak konusunda. Bu yüzden gözbebeklerimiz gibi koyuydu giysilerimiz de. Garson kahvemi arka masadan alıp, oturduğum masaya getirdi. Gözlerimizi değil birbirinden ayırmak, kırpmadık bile. Saatimi kolumdan çıkardım, pimini çekip durdurdum ve yavaşça masanın üzerine bıraktım. O ise gözlerini benimkilerden ayırmadan, el yordamıyla çantasından küçük bir parça kağıt çıkarıp, kahve fincanının içine batırdı. Ben zamanın önemli olmadığını ifade etmiştim ve o da ıslanmaya hazır olduğunu...

yeniHayat
Filtresiz, hususi kokulu bol dumanlı, gazeteniz

Çocuk Şenliği

KAÇAK HABER/SÖYLEŞİ

İZMİR İMBATI

Savaş Ünlü

Diyarbakır Sur Belediyesi'nin düzenlediği **'Beşinci Uluslararası Çocuk Şenliği'** Mayıs ayında gerçekleşti. İran, İsveç, İspanya'dan gelen çocuk grupları dans ve müzik gösterileri sundu. Yerel giysilerle şenliğe katılan konuk ulusların çocukları ilgi topladı. Beş gün süren şenlik, kentin 17 noktasında halka ve çocuklara sunuldu.

Belediye Başkan Yardımcısı Hüseyin Kaya:

'Diyarbakır nüfusu on yılda on kat arttı. Bizim Sur ilçesi bu göçün merkeziydi. Köylerini bırakıp gelenler Diyarbakır merkez de özelikle de Sur'da odaklandı. Yaşanan olaylardan en çok kadınlar ve çocuklar etkilendi. Çocuk sayısı da çok fazla. Köyde yaşadıklarında bu insanlar geçimini sağlayabiliyordu. Şehre gelince sahipsiz ve ilgisiz kaldılar. Eğitim, sağlık açısından yetersiz büyüyorlar. Alt yapı çocuklara hitap etmiyor, ilgisiz ve sahipsiz kalan çocuklar çeteler oluşturmaktalar, kentte 30 bin çalışan çocuk, 3000 madde bağımlısı vardır.

Biz de böyle bir ortamda kamuoyu oluşturabilmek için çocuk şenliği yapıyoruz. Yöre insanımızda aile bağları güçlü olmasa daha vahim olaylar çıkabilir. Aileler birbirine yardım ederek oluşabilecek gasp, hırsızlık, çetecilik gibi olaylar bir ölçüde engelleniyor. Sur semti, en fakir kesimin oturduğu, çocukların en fazla olduğu yer. Çocuklara dilencilik yaptırıyorlar. Böyle bir semtte şenlik yapmak bizce önemli. Uluslararası boyut katmaktaki amaç Ortadoğu'da yaşanan savaşa dikkat çekmek. Savaştan en fazla çocuklar etkileniyor.

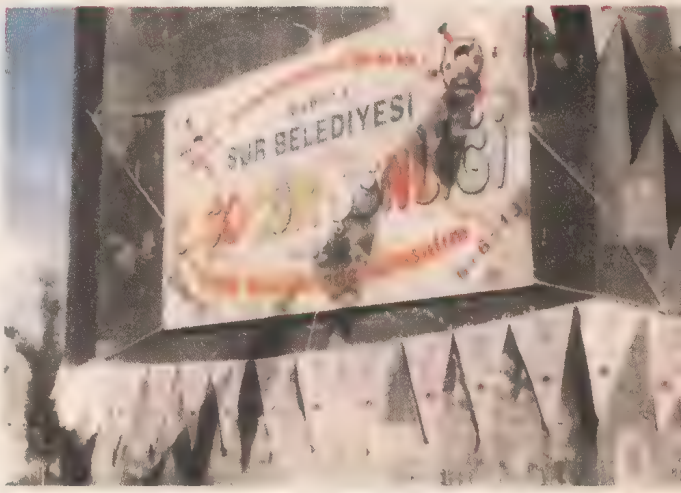

Fazla uzağa gitmeye gerek yok. Irak'ta yaşayanlar ekranlarda evlerimize dek geliyor, çocukların durumuna üzülmemek elde mi?

Amacımız çevre ülkelerinden katılan çocuklara farklı kültürlerin tanıtılmasını sağlayıp dostluğu yerleştirmek, dünyaya barış, kardeşlik mesajlarını sunmak, parolamız "Çocukların renkleri farklı olsa da gözyaşları aynıdır." Çocuklar üzülmesin, yok olmasın, sevgiyle büyüsünler.....' diye konuştu.

Çocuk şenliği kapsamında çocuk öyküleri yarışması da düzenlendi.

Suzan Samancı ile de dostluğumuz satırlarda başlamıştı. İlk karşılaşmamız, 1993 yılı yazında Bodrum'da oldu. Muzaffer İzgü ile imza günümüz vardı. Muzaffer İzgü'yü ziyaret edince biz de tanışmış olduk. Kitap fuarlarında da karşılaşıyor, kısa da olsa söyleşiyorduk. Diyarbakır'a gidince karşılaştık ve son romanı "Korkunun Irmağında" üzerine konuştuk, söyleştik...

Sizce Diyarbakır'da yazar olmak nasıl bir şey?

Önemli olan büyük kentte doğmuş olmak değil, büyük kente yaraşır olmaktır. Diyarbakır'da yaşamak, diğer kentlerde yaşamaktan daha farklı bir durumdur. Vaktinden önce olgunlaşmak, acıyı, hüznü, ağrıyı çok boyutlu olarak tatmaktır. Çok kültürlü şekillenmektir.

Öyküden sonra romana geçtiniz. Yayınevinizi de değiştirdiniz. Son romanınız *Korkunun Irmağı*'nda Metis Yayınevi'nden çıktı. Neden roman? Romanınızı okuduğumda çok farklı tarzınız olduğunu gördüm. Bu bilinçli bir tercih mi?

Edebiyatın dalları arasında tercih yapmak istemem. Şiirle başlamıştım, öyküye yöneldim. Şimdi de ilk romanımı yazdım. Bu sıralamayı basamak olarak görmüyorum. Koskoca dünyaları ekonomik bir dille 2–3 sayfaya sığdırmak kolay değil. *Korkunun Irmağı* da kendini bana yazdırdı. Evet, farklı bir tarz. Aslında bunu edebiyat kuramcıları ve eleştirmenlere bırakmak isterdim. Ülkemizde güçlü bir eleştirme mekanizması yok, bu çok üzücü. *Korkunun Irmağı* da, tam bir bilinç akışı tekniği değil, içses tekniğiyle yazılmıştır diyebilirim. Bilindiği gibi bilinç akışında olaylar arasında bir bağlantı olmadığı gibi sürekli kopuk çağrışımlarla karmaşık bir bilinçaltının yansımasıdır. Yazım kuralları da gözetilmez.

Sosyo piskolojik bir romanda dört üniversiteli Kürt gencinin kendilerini arayışı ve savaş atmosferindeki korkuları, birbirine bağlılıklarını ayrıntılarla vermeye çalıştım. Ve elbette edebiyatçıların görevi, insanın nasıl savaş yaptığını değil, savaşın insan üzerindeki etkilerini yazmaktır.

Son dönemlerde yazarların başka yayınevlerine büyük paralarla transfer oluşu ve yazarların bilboardlardaki reklâmlarına ne diyorsunuz? Reklâmlara nasıl bakıyorsunuz?

İstesek de istemesek de her şey bir değişim içinde; ama sanatın ve edebiyatın metaya dönüşmesi, yazarların ve düşünürlerin sinsice bilinçlenmelerine müdahale edilmesi üzücü. Çünkü özgün ve gerçek yaratımlar özgür ortamlarda yeşerir. Reklâm, usulünde olduğu sürece olabilir, gereklidir de. Bir bakıma bir yazar kendini hiçbir zaman bürokrasinin gözüyle görmemeli, nesnelerin esiri olmamalı.

Eserleriniz birçok dile çevrildi. Hangi dillere çevrildi, peki bu sessizlik niye?

Kitaplarım Almanca, Flemence, İtalyanca, İsveçce, Kürtçe, İspanyolca'ya çevrildi. Şu anda da Fransızca'ya çevriliyor. Neden sessizlik olduğuna yanıt vermek istiyorum. Bunu okurlar değerlendirsin...

Yurt dışına da çağrılıyorsunuz. Ülkemiz ile Avrupa ülkeleri arasında fark nasıl?

Mesleki olarak değişik mekânlar görmek, farklı yüzler ve sesler tanımak çoğalmaktır elbette. Bu farklılıklardır insanları değiştirip dönüştüren. Sosyal yapı, demokratik işleyiş ve mekân olarak iyice oturmuş bir sistem. Bu yanıyla güzel; ama aşırı bireyselleşmenin getirdiği korkunç yalnızlıklar ve arayışlar da var. Edebiyattaki ve sanattaki içe yönelişin olaysız ve diyalogdan metinleri yazılmasının bir nedeni bu değil midir? Bir de 80 sonrası savrulup oralara giden mültecilerin ölü balık gibi bakan bakışların dilsizlikleri, sıkışmışlıkları ve isyanlarıdır insanı hüzünlendiren. Söyleyecek ve yazacak çok şey var, bir dile gelse bu yürekler. Bir dile gelse bu diller.

Anadoluyla farkı çok elbette. Bir kere duygularıyla sımsıcak insan yüreği var bizim ülkemizde. Her şeye karşın umudunu ve direncini kaybetmeyen coşkulu insan seslerini Avrupa'nın soğuk, ruhsuz dünyasında göremiyorsunuz. Bizler sıcak iklimlerin insanlarıyız. Her insan kendi yöre ve coğrafyasına benzer. Coğrafyamız bize ne vermişse onu yazarız.

BU LOGO EĞLENCENİN GARANTİSİDİR

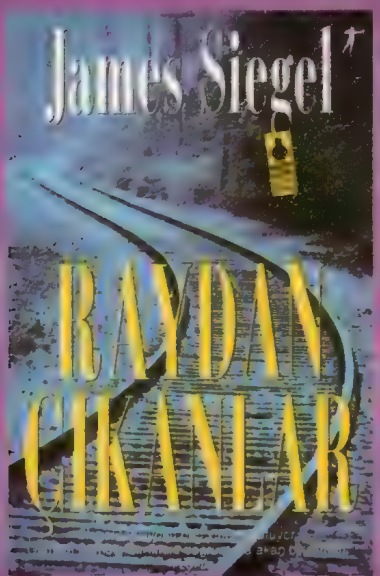

Reklamcı Chares'ın banliyö treninde tanıştığı cazibeli Lucinda'yla birlikte fiziksel ve psikolojik şiddete uzanan, hayatını geri alma mücadelesi.

Kitaptan uyarlanan, Jennifer Aniston ve Clive Owen'lı film yakında!

Özel dedektif Kinsey Millhone, yıllar sonra Türkçe'ye dönüşünde bir para aklama çetesiyle uğraşıyor. Hareket hiç eksilmiyor, devreye tabii ki aşk da giriyor.

Grafton'un alfabe serisi polisiye kurmacanın unutulmazları arasında.

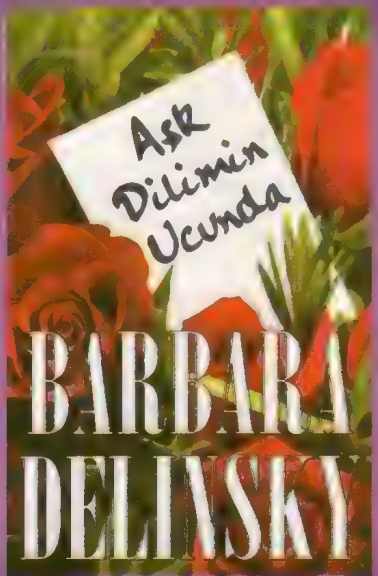

Gayrimeşru çocuk Casey Ellis, hiç tanışmadığı babasından miras kalan evde bulduğu notlarla birlikte hayatını ve kendini yeniden keşfediyor.

İnsan kalbi üzerine içtenlikle düşünen bir yazardan nefis bir roman.

ARTEMİS

Onurlu bir yaşam: SERVER TANİLLİ

Güzel hayatlara, özlemlere ve ütopyamıza yol açan, bir ömrü bunun için beklentisiz harcayan insanlar vardır, bir de bunun karşıtı ve ortası, sağı ve solu düşbozumcular. Siyaset saçmalığından sanata ve yaşamın tüm boyutlarına kadar, tutkunun, aşkın, özgürlüğün anlamına açılım kazandıranlar ya da hayatın doğal reflekslerini çıkarcı bir güdülenmeyle hiçe sayanlar. Aydınlanma tarihimiz bunun örnekleriyle dolu.

Bunu bir kez daha anladım Server Tanilli'yi gördüğümde. Yıllar önce bir köyde okuduğum kitaplarını anımsadım. Dünyayı değiştirmek istediğimiz yılları ve öncesini, sonradan öğrendiğimiz işkencelerle örtüşen mücadele yıllarını, Yorumlu ve Baranlı günleri anımsadım. Bulutlu özlemlere kapıldım. Yazdıklarıyla bize demokrasiyi, etik değerleri ve onurlu yaşamın ilkelerini öğreten bu bilim ve aydınlanma inanını karşımda görünce heyecanlandım. Mücadele yıllarının tüm izleri okunuyordu sert yüzünden. Tekerlekli sandalyesinde oturuyordu. Geçen yıl Nâzım'dan şiirler okumak için gelmişti, bu yıl ise nasıl bir eğitimin bizi onurlu kılacağını anlatmak için. Sonrasında Ereğli'ye geçecek ve kendi deyişiyle 'Erdemir'i sattırmayın' diye bağıracaktı. Yine kendi deyişiyle 'göstermese de' 70 yaşındaydı ve mücadeleden yılmamıştı. Anlamlı bir hayatın insanıydı ve hep öyle yaşamıştı.

Paris düşlerini, özlemleri, sürgünleri ve 'hayat bilgisi' derslerini çok iyi bilen bu adama yaklaştım. Kitaplarını imzalarken arada tekerlekli sandalyesine yerleşiyor, ödünsüz bir tavrın tüm güzelliğinde, her türlü bozukluğu, alçaklığı ve ihaneti yerle bir edecekmiş gibi duruyordu. Yalandan, çıkar ilişkilerinden, rastlantısal/kaypak yaşamlardan, döneklikten ve sömürüden ırak dürüst bir insanın sert duruşuydu bu. Önce bu duruşun fotoğraflarını çektim. Sonrasında o Kaçak Yayın'ı incelerken beraber fotoğraf çektirdik. 'Hayatı kitaplarınızdan öğrendik' dedim, duymadı. Elindeki silgi hayata özenin ve yanlışlara tahammülsüzlüğün simgesel kanıtıydı. 'Sevgilerle, saygılarla' diye imzaladı kitabını. Kaçak Yayın onda kaldı. (Sevgi saygı bizden olmalıydı oysa, hem de yazın ve mücadele hayatı boyunca. Ne çok insanı yok saymıştık yıllarca).

'Türk Devrim Tarihi'ni yazan Server Tanilli'nin kürsüden izleyicileri selamlarken konuşma güçlüğü çektiğini gördüm. Bunun ağız yapısındaki bir bozukluk nedeniyle bir buçuk yıldır sürdüğünü söyledi. 'Ama sakın kafamda çatlak olduğunu sanmayın' dedi. Bu geldiğimiz noktayı özetleyen müthiş bir sözdü. Algılama yöntemlerini değiştirenlere, popüler yaşamlara, yoldan çıkanlara, çizgiden kopanlara, döneklere, globalleşme yalancılarına, sanatı insandan koparan lobi ve kokteyl edebiyatçılarına, Picus tayfasına, kafasında, düşlerinde ve düşüncelerinde 'çatlak' oluşanlara müthiş göndermeydi. Sinemayı, müziği, resmi, edebiyatı insandan koparıp, düşlerin donduğu nötr bir noktaya, bir ihanet ve saçmalık noktasına sürükleyenler, topluma sanatsızlık hastalığını bulaştıranlar; üretemeyenler ve hapsolduğumuz dünyadaki soluksuzluğumuz geldi aklıma. Dans geldi... ve İrina. Dans, tüm çirkinliklerden bir arınma. Nihat Genç ve Cezmi Ersöz gibi yazarların güzellik sürecine ne çok şey kattığını, Can Yücel'in niçin hep okunması gerektiğini, dansta, sinemada ve yaşam örgüsünde yerel çıkışlardaki estetiği ve tınıyı ve aşkın/dansın hayata katkısını, anarşist tavrın insanı hiçleştirenlere karşı radikal bir çıkış olduğunu bir kez daha anladım. Çünkü bu güzel insana çok yakındım.

Köy enstitülerinin kapatılmasıyla bir ülkenin geleceğinin nasıl karartıldığını, rastlantıların ortaya çıkardığı yöneticileri, illüzyon ustalarını, kapitalizmin halüsinasyonlarını ve korkularını, kültürsüzlüğün nasıl bu boyutlara ulaştığını anlattı. Ve bu boyutta Sibel Kekilli'yi yargılamak, sinemada Mehmet Emin Toprak'ı tanımamak, La Poete Travaille gibi yerel dergilere saldırmak, basılı dergiler yerine edebiyat sitelerini yutturmak ve ekşisözlük ayarında takılıp kalmak kolaydı. Şu net olarak anlaşıldı: Kültürel dönüşüm ve yaşayarak eğitim çirkinlikleri ortadan kaldırmak, hayatı kapitalizmin sanal öcülerinden ve ölümcül sömürüsünden kurtarmak, 'köy' yalınlığına ve Nazan'ın şarkılarındaki duruluğa varmak için bir an önce başlamalıydı.

Konuşmasını 'yorgunum' diye sonlandırdı. Aydınlanma sürecinde çok az insan onun kadar yorulmuştu. Kafasında 'çatlak'la dolaşanlar bunu anlayamazdı. Böyle bir yaşam orijinallikten ayrı, çıkar orijinli tutkusuz ve donuk düşler evreninde yaşayanlara, evrensel telepatiden yoksun kalanlara, Afrika'nın borçlarını silen(!) G-8 yardakçılarına, aşksız kalanlara, apartman yazarlarına, tepki için soyunamayanlara çok ıraktı. Ve ancak insan için yazılan her satır, her dize, Dali'ce her çıkış ve dansın İspanyol tadı bizi ütopyamıza biraz daha yaklaştıracaktı.

Tanilli'nin varlığı bunu bir kez daha yaşattı, anlattı, anımsattı...

zombahar@tnn.net · mordize@mynet.com

KAÇAK YENİ YAYINLAR

Kitap Arkası

NİHAT ERİM
GÜNLÜKLER
1925-1979 1. Cilt
11 Temmuz 1947
YKY
İnönü "Birbirimizi mi aldatacağız efendim? Baskı yapılmıştır. Valiler Halk Partisi için çalışmıştır ve bizden takdir ve teşvik görmüştür. Vaziyeti olduğu gibi görmek lazımdır. Bundan sonra yaptırmayacağım. Bir

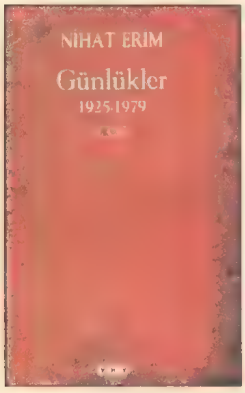

taraftan böyle beyanname neşret, öte taraftan bildiğini okur. Ben buna meydan vermeyeceğim" dedi. Tekrar İstanbul kısmi milletvekili seçimlerine temas etti. "Beni aldattılar. Başbakan, genel sekreteri gönderdim. Seçimin dürüst yapılması için sıkı talimat verdim.. Böylece olduğu halde sandıklara pusula tıktılar. Söyleyin bana ben parti şefi miyim yoksa birtakım külhanbeylerinin maskarası mıyım? Bütün dünyaya beni rezil ettiler. Bundan sonra yaptırtmayacağım" dedi.

İHSAN DENİZ
BUZ VE FİRE
TOPLU ŞİİRLER
HECE YAYINLARI
Esrarlı, büyülü ve özellikle şehirli bir şair tavrıyla kendini, eşyayı ve evreni şiirsel bir dille araş-

tıran, sorgulayan İhsan Deniz, yirmi beş yıllık şiir serüvenini; kendisi gibi 'arayan' herkese topluca sunuyor Buz ve Fire'de.

AYDIN BOYSAN
NE GÜZEL GÜNLERMİŞ!
YKY
"Ben yaşama kıdemime dayanarak diyeceğim ki, yaşama

sevincini arayıp ele geçirmek için, çaba göstermek gerekiyor. "Gözünüz korkmasın! Çaba dediğim için, büyük zahmetlere girişileceği sanılmasın! Yapılacak iş, sade ve bir gözlük takmaktan ibaret... O da ne mi?.. Mizah gözlüğü, mizah... Bütün marifet bu."

HÜSEYİN KIRAN
MADDE KARA
METİS
... alın şimdi bu vahşeti gülle donatın/zafer tâkları istiyorum ve şenlik ateşi/bilgeler getirin boğazlarını kesin

hayvanlayın/ böğüren böğürtlenler sergileyin bana/ yarın iş hanlarını damarlarını açın/ kamu alanlarını paralayın pişirin bana/ yoncaları biçin toprağa varın oturun/ kurtuluşunuz nefrette ve toprakta...

ULUER AYDOĞDU
HAYAL / ET
HİÇ BİTMEYECEK ÇÜNKÜ
PERVAZ YAYINLARI
6 Mart 1964'de Saray/Tekirdağ'da doğdu. İçgüdüyü, hayvanı, doğal olanı, özgürlüğü sevdi. Aşkı, şiiri, şenliği: "Ey kavmim patikalara küsme!..." 2001 yılında aşkın peşinde İzmir'e geldi. 1994 yılında Prospero Yayınları'ndan ilk şiir kitabı çıktı: Yaşlı Büyücünün Memeleri.

JOSE LUIS VELASCO
HAREMAĞASININ SIRRI
GÜNIŞIĞI KİTAPLIĞI
İspanyol yazar Jose Luis Velasco'dan, her yaştan okur için, gizemli bir kurguyla kaleme alınmış, eşsiz bir tarihsel polisiye. Roman, Endülüs, Emevileri döneminde,

farklı dinlerin ve kültürlerin bir arada yaşadığı İspanya'yı çarpıcı bir üslupla canlandırıyor. .

VEDAT TÜRKALİ
EVEREST
"1 Mayıs'tan 1 Mayıs'a Vedat Türkali Yılı" kapsamında planladığımız etkinliklerden biri, Vedat Türkali'ye armağan bir kitap hazırlamaktı. Bu kitabın hazırlanma amacı budur... Bizler komite olarak Vedat Türkali'nin

dostlarından bu kitapta yer alması için yazılar talep ettik. Elbette ki Vedat Türkali'nin dostları bu kitaptakilerle sınırlı değil...
Mayıs 2004-Mayıs 2005 tarihleri arasında ilan edilen "Vedat Türkali Yılı"nın bundan sonra yapılacak olanlara öncülük etmesi dileği ile...
Sebahat Özdemir

BUYRUK
HAZIRLAYAN: FUAT BOZKURT
KAPI
Buyruk, sözlü öğreti ve şiir geleneğine dayanan Alevi inançlarının, düzsöz ile yazılmış sayılı örneklerinden biri; en önemlisi. Özgün yazmalar karmaşık bir yumağı andırır. Söylence, tören,

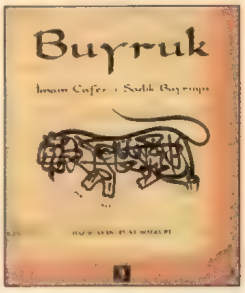

ilke öğreti ve öğütler iç içe anlatılır. Buyruk aynı zamanda konuyu bilmeyen, gelenekle yoğrulmamış, sevi odunda pişmemiş kişilere de bir kılavuzdur.

KAÇAK AKTİF

Merhabalar ben Kaçak Yayın seminerlerinden Fırat

Dergiyi takip etmeye devam etsem de, maalesef seminer döneminde olduğu gibi görüşemiyoruz. Seminer ve sonrasında uzunca bir dönem hiçbir şey yazamadıysam, ardından yavaş yavaş kalemim açılmaya başladı ve bence çok daha yetkin ürünler vermeye başladım. Bu arada seminerler döneminde bize vermiş olduğunuz ödevleri de tamamladım. Adnan Hocamın vermiş olduğu bir ödevden yola çıkarak yazdığım, "Bin-Bir" isimli öykümle, AYKIRISANAT DERGİSİ'NİN ÖYKÜ YARIŞMASI'NDA BİRİNCİ oldum. Hem sevincimi paylaşmak hem de sizin ilham olduğunuz bu ödül için teşekkür etmek için bu e-mektubu yazıyorum. Seminer sırasında ve sonrasında bize verdikleriniz için çok teşekkür ediyorum. Umarım, bir gün bir kitap çıkartarak sizlere teşekkürümü en iyi bir biçimde gösteririm. Sevgilerimle.

Mehmet FIRAT PÜRSELİM

Sevgili Kaçak Adnan Özer,

Gecen sayıda ve daha önceki bir sayınızda "Kanat Alıştıranlar" köşesine ürün gönderenler listesinde ismimi gördüm.

Lakin şiir anlamında Kaçak dergisine yayımlanması istemiyle, ricasıyle ürün göndermedim.

Bazan işbaşında (isim bilgasayarı icab ettirdiği için) arkadaşlarımla doğaçlama bir şeyler paylasmak istediğim de onları listeden işaretliyip kendilerine mail yoluyla bunu iletiyorum. Herhalde bir iki sefer Kaçak dergisine de kazara ya da bilinçli olarak göndermiş olabilirim. Hatırlayamıyorum. Zaten göndersem muhakkak şiirlerin yayımlandığı köşenin ismini belirtirim. Bu yüzden size zahmet vermiş oldum. En azından amacım bu değilse bile okumakla meşgul oldunuz.

Haa, yeryüzünde tek "Kaçak" Yusuf Saraç ben miyim?! Yoo, hayır! Ama Rotterdam/Hollanda'da Kaçak'ın yolunu gözleyen Yusuf benim tabiiki! :)

En azından dergide ismimin geçtiğini görmek de güzeldi.

Ürünlerim var tabii, hatta kendi çapımda yazıcıdan çıkartıp küçük kitapçık haline getirip hediye olarak arkadaşlarıma veriyorum. Belki sizinle ileride bir kaç tanesini paylaşabilirim.

Sabrınız iççin teşekkürler,
Yusuf Saraç, Rotterdam

Sevgili Kaçak!..

Bir öğle sonrası. Haziran pazarlarından biri. Kaçak'ın haziran sayısı ellerde. Yürek ve dimağlarda mı acaba diye okunmaya başlanmış. Güneş etrafımda, bir rüzgâr eşliğinde. Kaçak anlatı, bir huzurla okundu, okundukça huzur alındı. Türk kültür hayatının kaymakamları sırada, Vatan Haini şiirini, Nâzım Hikmet'in bir kez daha, çok çok geniş çoğunluğun da okuyacağına olan bir inançla, gökyüzünün engin görüntüsünü hazla doldurur gibi içime, bu günle dünleri karşılaştırarak okuyorum. 1962'den beri değişen ne, ancak; kütüphanede, Nâzım Hikmet şiirlerinde rastlamak da ayrıcalık mı sayılacak? Oktay Taftalı'nın Kaçak anmasını okuyorken, arada sırada başımı kaldırıp Kaçak'tan bir müddet uzaklaşıyorum. Rüzgârın uçuşturduğu saçlarımı, düzeltemezken parmaklarımla, yazdan, kış için tahta parçalarıyla uğraşan 3-4 kadını da gözlemekten geri durmuyorum. Tekrar yazıya dönüyorum. "Çile"sini okuduğum şairin (Necip Fazıl) anlatıdaki kalitesine de dönmüş oluyorum tabii. Tahtaları balta ile kırmaya, parçalamaya başlayan kadının sömürgesi ile okuyorum yazıyı. Beklenen ve Kaldırımlarda okunuyor sessizce ama coşkuyu istifleyecek. Kaçak yazar da Nafer Ermiş'in bir dilencinin hikâyesine kapılıp, sorularla yoğruluyorum. İzmir imbatının üzerine. Tam ben de, bir Turgut Uyar kitabı bitirmiş ve en beğenilenlerini not etmişken, kaçak söyleşideki başlık ile çekiliyor dikkatim. Turgut Uyar'dan bihaber zamane gençliği, dalıyoruz röportajın içine, bizim de alacaklarımız olacak mı diye. Siyah badili kız istop değil de voleybol oynarken, başarı sergiliyor aslında. Okumaya meyille, röportaja sığınıyorum, tekrar günün karmaşasından çalarak. Güldüğüm soru ve cevaplar, ışıltılı katkı balkon sefama. Güzeldi.

Kaçak Nisan sayısı, Kaçak anlatı da, Cezmi Ersöz vuruyor yine yürekleri tam yerinden. "Acıyla üşüyen çocuk saçlarımı durmadan seveceğim". Bir ince dal gibi kırılıyorum okuduğum hüzünle, insana kendini anlatan, bütün iç ayrıntılarını sunun bu yazarın, kırk yılda bir gibisini de okumuştum. Kaçak anlatıdan sonra, Pendik Kütüphanesi'ndeki iki kitabı da alınıp okunacak diye not alıyorum. Belki bu anlatı, okunacak bu kaçak okuru tarafından.

Günü Kaçak'la geçirdim ve akşama uzayan saatlerde hayrat davranmadan, akşamı ettim. Kaçak sanırım, bu pazar gününün güya 'tembel' görünen anlarını uzaklaştırmıştı gölgelerinden ve bürünmüştü salt gizemine, Kaçak'ın kredisi bitecek gibi değildir ne olsa.

Bir Kaçak okurunun bir tek gününün naklettim.

İkbal getiren günler.

Kaçak'a emeği ve bitmeyen inceliği için minnet...

Beyhan Pektaş

Geçen sayıdaki yazım için, kütüphanedeki bir okur, yazıdaki Atilla Birkiye kitabını merak etti ve aldı. Yorumu sonra birlikte yapacağız.)

Bir yerlerde iyi, güzel, doğru duruyor, Kaçak toplamış iyi, güzel ve doğruyu...

Sevgili Aslan Özdemir:

Haziran sayısında yayınlanan şiirimi okuyunca çocuklar gibi mutlu oldum. Bu arada Alaşehir Yardım Sevenler Derneği' Serhat Asım Türker'şiir yarışmasında ödül aldım. 2.ci oldum. Tekrar yayınlaman için şiir yolluyorum ama, lütfen bu yazacaklarımı da yayınla.

Son yıllarda yayınlanan kitap sayısı arttı diyorlar. Ama Edebiyat, küresel ve yerel yozlaşmadan payını aldı. Popüler Kültür, yazar ve şairlerimizin yüreğini rehin aldı. Adam kitabını 3-5 YTL'ye satıyor. 50 bin basıyor söz gelimi. Gazetedeki köşesinde kitabını pompalıyor. Ya da Hanfendi TV'de sunucu. Ben de bir kitap çıkarayım diyor. Neredeyse kendini 'Sevgi Kelebeği' ilan ediyor.

Bunun adı sanat oluyor, edebiyat oluyor.

Edebiyat dedikleri şey bu d enli ucuz mu?

Söz gelimi Metin Kaçan dostum çok güzel şeyler yazıyor. Ancak zamanında medya onu linç etmişti. Şimdi o linç unutuldu. Metin Kaçan hâlâ yazmaya devam ediyor. Bugün Perihan Mağden'i yazdıklarıyla değil kavgalarıyla, polemikleriyle anımsıyoruz. Melissa diye bir İtalyan kızını meşhur ettiler. Niye masturbasyonluk deneyimlerini yazdı diye. Melissa bir Anna Frank olamaz ki.

Aynı şeyleri Cezmi Ersöz'ünde yüzüne söyledim. Bugün Sunay Akın da aynı tuzağın sarmalında. Her yerde gözükür, her polemikte olursanız, bir imza gününden diğerine, bir söyleşiden ötekine koşturursanız üretmeye fırsatınız kalmaz. Cezmi ve Sunay Abi çok güzel şeyler yazıyor, ama bu yüzden acaba kalıcı olacabilecekler mi? Benimkisi dost eleştirisi. Adnan Özer'in e-mail adresi yok mu? Bende bir Kanat Alıştıran olmak istiyorum. Tüm Kaçak yayın ve bu vesileyle Metin Kaçan dostuma kocaman sevgilerimi yolluyorum.

Dr.İbrahim Ormancı

Hamasetle yoğrulan bir taşralının
Apoletleri az kullanılmıştır
Geçen yıl çok yağmur yağdığından
Gümbürtüye gitmişti
Şehrin Kurtuluş günü çünkü.

G(ece)

g(ece);
büyük bir kaygıyla,
yüzeyinden kayıp giden çocukları
yitireceğini sanıyor.
kim bilir,
yıldızlara o yüzden;
'yere inip aydınlatın toprağı,
çakıllar minik ayakları kanatmasın!'
demişti.

Selçuk Erat - Şubat 2005, Gebze

Kırmızı Zamanlardan

saçların darmadağınık
kentin vitrin kokan semtlerinde
ve yalnızlık o beyaz atlara binen bir
prenses şimdi
acaba diyorum kendi kendime
ben neyi sevmedim de öyle öldüm
gökyüzünün maviliğin de
ya da neyi üzdümde öyle lanetlendim
çocukluğumla
bilmiyorum
bilmediğim gibi de yanlızlığın kırlangıç
besleyen ormanlarında
bir o yana bir bu yana dolanıp
durduğum akşamların terkisinde
ağlayan bir adamın
annesini çalmadım kaderden
ve kaderden hiçbir zaman istemedim
sessizliğini çocukluğumun

İlker Gören

Merhaba Aslan abi.

Öykülerimi ilk kez olarak siz okuyorsunuz kız arkadaşım dışında. O halde şiirlerimden de size yollayabilirim bir tane.

Temmuz ayı için kendimi, Haziran'dakinden çok daha fazla şartladım. Aslında ne diyeceğimi bilemiyorum. şiirimi beğeneceğiniz umuduyla...

Saygılar...

BELGESEL TADINDA AŞK TURLARI

Aslanlarla
Sırtlanlar gibiydi savaşımız
seninle!
Ne paylaşmayı öğrenebildik,
ne de sıramızı beklemeyi.
Birbirimize vurduk kaçtık,

vurduk kaçtık...
Sevgilim,
biz birbirimizi çok
kanattık!
Aslanlarla
Sırtlanlar gibiydi aşkımız seninle!
Birimiz
hep aç kaldı
hep kanadı
hep öldü...
Diğerimiz
hep toktu
hep kanattı
hep katil oldu...
Aslanlarla
Sırtlanlar gibiydik aşkım seninle!
Asla dost olamayacağımız
bir İÇGÜDÜ savaşı...

İ. Kürşat Çetin-Eskişehir

ZAMANSIZ GİDEN

ölüm trenleri geçerdi
zamanın içinden ansızın
bir seni göndermeye
elvermezdi yüreğim

yokluğunun gözyaşları
akar usulca yüreğimden
kırmadan incitmeden
usanmadan öğreten
bir senin gidişindi içimi
acıtan

bir seni göndermeye
elvermezdi yüreğim
bir kalbini gömdüm içime
bir de gözlerini...

Erdal Can'a...

Müzeyyen Kalın

Merhaba sayın Aslan Özdemir.

Ben **Gülcan Dere**. Kütahya da matematik öğretmeniyim..

Derginiz şiirlerime yer verirse çok sevinirim. bir örnek gönderiyorum.. Saygılar iyi çalışmalar...

bir yanım alabildiğine uçurum.
hangi boşluk korkutmaz ki
insanı?
Hangi dipsizlik dondurmaz ki
kanını?
yine de sensizlik kadar kırar
mı cesaretimi?
sen bir ses ver, yankısı gelir.
yar; vadideysen bu uçurumda
inilir...

alabildiğine karanlık bir
yanım.
hangi gece ki örter şimdi
izlerini?
karanlık hangi seven gönlün
hazin kaderi?
kahpe bir gün müdür
doğurmayan sevgileri?
korkma; hayat hep böyle zifir
mi kalır.
yar; ışık de, bu karanlıklar
yakılır.

DUYURU

Tuhaf Bir Yazar Leylâ Erbil'de Etik ve Estetik

Bilkent Üniversitesi Türk Edebiyatı Merkezi, değerli yazar Leylâ Erbil'in doğumunun 75., edebiyat yaşamının 50. yılı dolayısıyla bir sempozyum düzenleyecektir. Ocak 2006'da İstanbul'da yapılacak olan sempozyumdaki değerlendirme konuşmaları ve bilimsel bildiriler seçici kurulun kararına bağlı olarak daha sonra kitaplaştırılacaktır.

Başvurular

Sempozyuma bilimsel bildirileri ile katılmak isteyenler, adlarını, adreslerini, iletişim bilgilerini ve yaklaşık 250 sözcükten oluşan bildiri özetlerini 10 Ekim 2005 tarihine kadar posta, e-posta ya da faks yoluyla merkeze iletmelidirler. Bildiri özetlerinde bildirinin başlığı, konusu, irdelenecek temel sorunsal ve inceleme yöntemi belirtilmelidir. Seçici kurulun kararı en geç 7 Kasım 2005'te başvuranlara bildirilecektir.

Bildirilerin Niteliği

Sempozyumda sunulacak bildirilerde şu özellikler aranmaktadır:

1. Genellemelere ve bilinenlerin yinelenmesine dayanmamalı, özgün gözlemlerden ve metinleri temel alan değerlendirmelerden oluşmalıdır.
2. Bir sorunsal çevresinde kurulmalı, bütünlüklü bir tartışma yürütmelidir. (Düz dökümlerden, yazardan ya da başkalarından yapılan aktarmalardan oluşmamalıdır.)
3. Alıntılarda kaynaklar açıkça ve tam olarak belirtilmelidir.
4. Sunuş metinleri, çift aralıklı olarak yazılmış 10 sayfayı ya da 2500 sözcüğü geçmemelidir. (Bildirilerin makale versiyonları daha uzun olabilir.)

Altı Nokta Körler Derneği ve Edebiyatçılar Derneği İşbirliğiyle Düzenlenen Öykü Yarışması

Konu: KÖR

Son katılma tarihi: 01/09/2005

KOŞULLAR:

1. Yarışmaya T.C. uyruklular katılabilir.
2. Altı Nokta Körler Derneği ve Edebiyatçılar Derneği'nin Yönetim Organları üyeleri katılamaz.
3. Katılımcılar, başlıkta belirtildiği gibi 'KÖR' konusunda yazılmış ve daha önce ödül almamış en çok üç öykü gönderebilir.
4. Her yarışmacı bir rumuz belirleyecek ve öykünün üzerine adı yerine bu rumuzu yazacaktır. Öykü A4 boyutunda kağıtlara, 12 punto ve çift aralıklı yazılıp yedi kopya olarak hazırlanacaktır. Başvuru dilekçesi, gerçek ad, açık adres, telefon numarası, kısa özgeçmiş bir iç zarfa konulup kapatılacak, üzerine belirlenen rumuz yazılarak, öyküyle birlikte Edebiyatçılar Derneği'nin adresine taahhütlü olarak postayla gönderilecek ya da elden teslim edilebilecektir.
5. Öykülerin telif hakları sahiplerine aittir.
6. Yarışmaya katılan öykülerden ödül alanlarla birlikte yayımlanmaya değer görülen öyküler, Altı Nokta Körler Derneği'nin Altı Noktanın Sesi aylık sesli dergisinde ve yarışma sonrası çıkacak kitapta bir kereye özgü olmak üzere yayınlanabilir.
7. Yarışmaya katılan öyküler geri verilmez.

SEÇİCİ KURUL:

1. Özcan KARABULUT
2. Cemil KAVUKÇU
3. Hasan Ali TOPTAŞ
4. Alper AKÇAM
5. Çiğdem ÜLKER

ÖDÜLLER:

Yarışmanın birincisine 1.500.- YTL, ikincisine 1.250.- YTL, üçüncüsüne 1.000.-YTL ödül verilecektir.

Katılım Adresi:

Edebiyatçılar Derneği,
Sakarya Caddesi No:32/15 Yenişehir / ANKARA
Tel.: 0. 0312. 434 46 65

AKTİF ŞAİR HÜSEYİN

Nurgül abla
Şu adam on metredir
Bizi izliyo
Çantanı sıkı tut kız
Abla korkmayın
Ben kapkaççı değilim
Şairim abla.

Hayat engellerle dolu
sanki koca bi olimpiyat alanı
Ben ancak Tayyibi tutuyom
Bütün engelleri aşıyo maşallah.

Doktor bey
Hayalarım çok acı veriyor bana
güzel kardeşim burası Bevliye değil
pisikayatri servisi

Neyim var doktor bey
şu üç günlük dünyada
üç aylık hamilesiniz
A deli mi ne bu doktor

Nurgül 20 yıllık eşimsin
ilk iki sene güzeldi
geri kalanda kanımı emdin
Ama ben kızılayda çalışıyorum
cevdet.

Hoca efendi
Ne okudu ezanı
Ya hoca efendi
kısa kes de
Aydın havası olsun
---
yaz geldi
karpuz kavun
mikmek istiyom
cıvık cıvıktır şimdi onlar
ancuk gibi oh ne tatlı.

Cevdet abi saçları ortadan ayırmış
Nurgül hanım topuz yapmış
Cafer bey Hitler modeline koşmuş
Kazım bey süper merso yapmış
ortalık çok şahane olmuş.
Biz ayakta uyuyoz.

Oğlum ne yapıyorsun
şiir yazıyorum baba
Aman da aman
büyük adam olmuş da
şiir yazıyomuş
kalemini ben alcam sana ehe ehe.

Tayyar Abi
Bu dünyada ışık hızıyla
manita tavlayan var mıdır
da vardır bu dünyada yiğenim.
---
ne yapıcam
kime ne dicem
uyumak
uyumak en güzeli
varsın batsın bu dünya
uyumak en güzeli

Aslında ben de baba
olmak istiyom
cocum olsa bile
iki sene annesini emer
para mara gitmez
yeme içmesine.

Dinle Anneciğim dinle
rüyanda güzel müzik dinle
Ben yatağımda ağlıyorum sevgilim
için
sen güzel müzikler dinle

Oğlun yandı bir deli
kıza.
Hangi çeşmeye gitse
Bir damla su
damlıyor
Dinle anne son
güzel şarkılar dinle

Oğlun yandı bir deli
kıza
Gökyüzünde yıldız
yok
Topraklarda yağmur yok
Oğlun yandı bir kıza
Bir çay demledim yalnızlığa.
onun da suyu az geldi
bir bardak su ver anne
oğlun yandı bir deli kıza.

Bu dünya bensiz de döner sevgilim
Atların koştu otlaklar
Senin sevdiğin tarlalar
Hey gidi güzel köylü kızı
Bensiz de döner dünya

Benim yaşım kimin umrunda
Senin sözlerin güneş gibi
Ekinler sararmış tarlada
Hey çeşmeye giden kız
Bensiz de döner dünya

Adın o kadar güzel ki
Nasıl geldim koca İstanbula
O güzel toprağın kızı
Bensiz de döner dünya

Yaktılar koca köyü
Çıra sen oldun kül ben
Artık inekler süt vermiyor
Sensiz dönmez bu dünya.

AN'LAR / Metin Kaçan

İzlenimcilik dünyayı ışık içinde çoğaltır. Aydınlanma devrim ve romantizim iç içedir. Bak kadının yüzündeki gülümseyişe; ne tatlı. Adamdaki mağrur havaya diyecek yok. Almış nesnelerin egemenliği dizginleri ele yağmur rüzgâra vermiş kendini birdenbire.

Ressam soruyor fırçayla kadın tualine elastik olmalıdır puantiyeli fırfırlar yoksa cehenneme turnike!

Kaplamışken her şeyi belli belirsiz bir isimsizlik

Çekiyorum ilmiğimi milim milim
Varıyorum çıktığım noktaya
Hep aradığım Kübra'ya

Kapanmayan yaralara merhem
Elden düşme yalnızlıklara
Kapadokyalı Meryem
Yemyeşil çevrem

Kaçırdığınız sayıları üstelik çok ucuza almanız için fırsat

Kaçıranlar ve arşivciler için 5'li setler

Harman Ciltler

Gazete Bayiilerinde

açak
yayın

İHTİYAR BALIKÇI ve KARADENİZ

Tunçay AKGÜN - Kemal ARATAN

KAZIM KOYUNCU

(1972-.....)

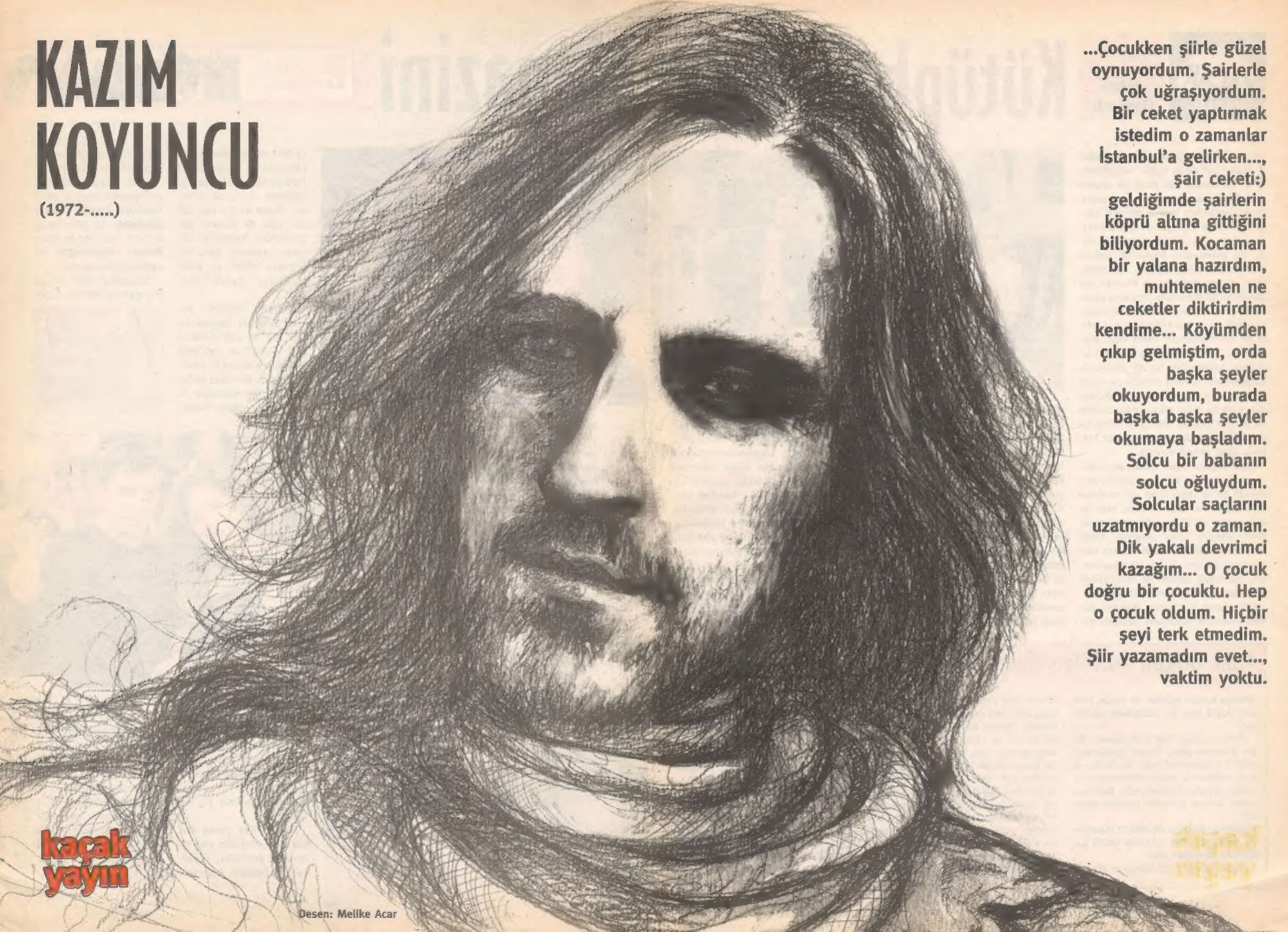

...Çocukken şiirle güzel oynuyordum. Şairlerle çok uğraşıyordum. Bir ceket yaptırmak istedim o zamanlar İstanbul'a gelirken..., şair ceketi:) geldiğimde şairlerin köprü altına gittiğini biliyordum. Kocaman bir yalana hazırdım, muhtemelen ne ceketler diktirirdim kendime... Köyümden çıkıp gelmiştim, orda başka şeyler okuyordum, burada başka başka şeyler okumaya başladım. Solcu bir babanın solcu oğluydum. Solcular saçlarını uzatmıyordu o zaman. Dik yakalı devrimci kazağım... O çocuk doğru bir çocuktu. Hep o çocuk oldum. Hiçbir şeyi terk etmedim. Şiir yazamadım evet..., vaktim yoktu.

kaçak yayın

Desen: Melike Acar